

รายงานประจำปี ANNUAL REPORT

2567
024

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
Bureau of Animal Nutrition Development

รายงานประจำปี 2567 สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

ที่ปรึกษา

น.สพ.สมชวน รัตนมังคลานนท์	อธิบดีกรมปศุสัตว์
น.สพ.ประภาส ภิญโญชีพ	รองอธิบดีกรมปศุสัตว์
นายวีระสันติ ประทุมพล	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาอาหารสัตว์

รวบรวมและจัดทำ

นางศศิพร ช่อลำไย	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ
นางสาวยุพา กะปิยะ	นักวิชาการสัตวบาล
นางลักษณา ทองอนันต์	นักวิชาการสัตวบาลปฏิบัติการ

คำนำ

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีพันธกิจหลักในการศึกษา วิจัยและพัฒนางานวิชาการด้านอาหารสัตว์ อาทิเช่น ความต้องการโภชนะของสัตว์ คุณค่าทางโภชนะ การพัฒนาสูตรอาหารสัตว์ การจัดการอาหารสัตว์ งานวิชาการด้านพืชอาหารสัตว์ อาทิเช่น การอนุรักษ์ การปรับปรุงพันธุ์ การจัดการ การขยายพันธุ์ การใช้ประโยชน์ การเก็บถนอมรักษา และวิทยาการด้านเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ทดสอบ สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอาชีพการผลิตอาหารสัตว์และการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตอาหารสัตว์ รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการจัดการอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกร

รายงานประจำปีงบประมาณ 2567 สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลองค์กร ประกอบด้วย รายชื่อหน่วยงานในสังกัด อัตรากำลัง ผลการปฏิบัติงาน กิจกรรม/โครงการต่างๆ ประสิทธิภาพเทียบกับเป้าหมาย เอกสารเผยแพร่สูตรอาหารสัตว์ ซึ่งได้มีการเผยแพร่ในปีงบประมาณ 2567

จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานประจำปีฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่สนใจได้นำข้อมูลไปใช้

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

กุมภาพันธ์ 2567

สารบัญ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลภาพรวมของหน่วยงาน	5
• วิสัยทัศน์	6
• พันธกิจ	7
• ค่านิยมกรมปศุสัตว์	8
• หน้าที่และความรับผิดชอบ	9
• โครงสร้างองค์กร สำนักพัฒนาอาหารสัตว์	13
• อัตรากำลังสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2567	14
• แผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ 2567	15
ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงาน ปี 2567	17
กิจกรรมหลัก พัฒนาอาหารสัตว์	
• กิจกรรมย่อย : ผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์	18
• กิจกรรมย่อย : พัฒนาความมั่นคงด้านเสบียงสัตว์	21
• กิจกรรมย่อย : พัฒนาอาชีพผลิตพืชอาหารสัตว์	24
• กิจกรรมย่อย : สำรองเสบียงสัตว์เพื่อพัฒนาการผลิตโคเนื้อและโคนม	26
• กิจกรรมย่อย : บริการวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์	27
• กิจกรรมย่อย : พัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน (seed Hub)	29
• กิจกรรมย่อย : พัฒนาด้านแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์	31
กิจกรรมหลัก ความหลากหลายทางชีวภาพด้านปศุสัตว์	
• กิจกรรมย่อย : ปรับปรุงพันธุ์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพพืชอาหารสัตว์	36
กิจกรรมหลัก พัฒนาการผลิตปศุสัตว์	
• กิจกรรมย่อย : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ในฟาร์มเกษตรกร	65
• กิจกรรมย่อย : พัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง	70
• กิจกรรมย่อย : การเพิ่มประสิทธิภาพและความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกร โครงการโคบาลบูรพา	77
• กิจกรรมย่อย : พัฒนาการใช้จุลินทรีย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์	78
กิจกรรมหลัก ส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์	
• กิจกรรมย่อย : ศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์	84

กิจกรรมหลัก สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	
● กิจกรรมย่อย : การพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นอาหารสัตว์ (Motor pool)	94
● กิจกรรมย่อย : ศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ (Feed Center)	98
● กิจกรรมย่อย : พัฒนาศักยภาพเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์	100
กิจกรรมหลัก ยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน	
● กิจกรรมย่อย : ยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน	102
กิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	105
ส่วนที่ 3 รายงานงบประมาณ ปี 2567	110
งบประมาณที่ได้รับจัดสรร ประจำปี 2567	111
ส่วนที่ 4 ผลงานเด่น	112
การประชุมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์”	113
ฟาร์มต้นแบบการจัดการอาหารโคนม	114
กิจกรรมยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ชุมชน	126
โครงการยกย่องหน่วยงานใสสะอาด กรมปศุสัตว์ ประจำปี 2567	127
รางวัลคุณภาพกรมปศุสัตว์ ประจำปี 2567	128
กิจกรรม 5ส ประจำปี 2567	173
ส่วนที่ 5 ผลงานศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์	130
ส่วนที่ 6 องค์ความรู้ของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์	188
ภาคผนวก	196

I ส่วนที่ 1

๒ ข้อมูลภาพรวม I ของหน่วยงาน

วิสัยทัศน์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

“ภาคเกษตรมั่นคง เกษตรกรมีรายได้ ทรัพยากรเกษตรยั่งยืน”

กรมปศุสัตว์

“เป็นองค์กรที่นำและขับเคลื่อนการปศุสัตว์ไทย

สู่ความมั่นคง มีรายได้ และยั่งยืนในตลาดโลก”

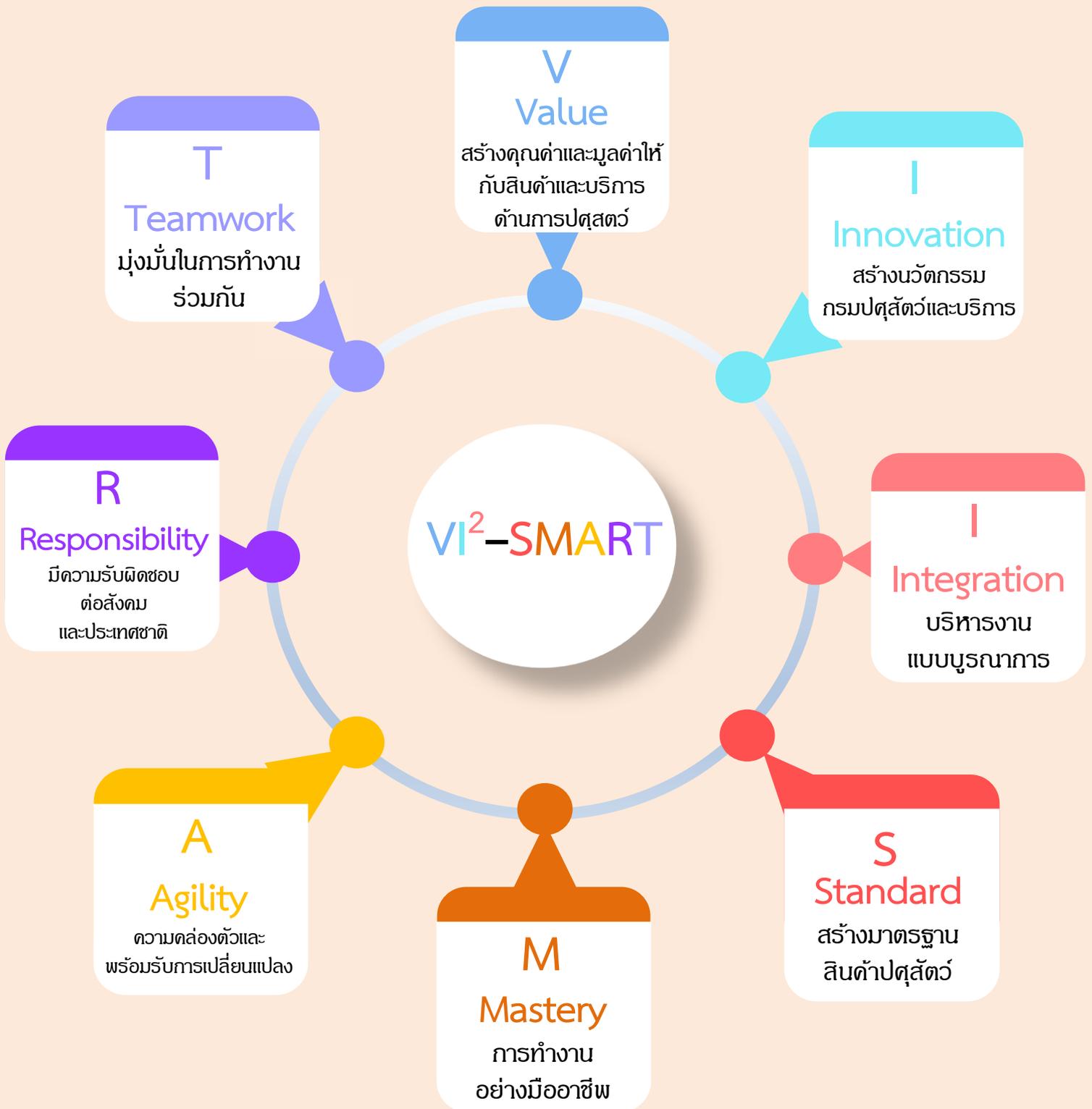
สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

“มุ่งพัฒนาความมั่นคงด้านอาหารสัตว์”

พันธกิจ

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาวิชาการด้านอาหารสัตว์ ความต้องการ โภชนะของสัตว์ คุณค่าทางโภชนะของอาหารสัตว์ วัตถุดิบอาหารสัตว์ การนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและผลพลอยได้จากภาคอุตสาหกรรมมาใช้เลี้ยงสัตว์ การพัฒนาสูตรอาหารสัตว์ การจัดการอาหารสัตว์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์
2. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาวิชาการด้านพืชอาหารสัตว์ การอนุรักษ์ การปรับปรุงพันธุ์ การจัดการ การผลิต การขยายพันธุ์ การใช้ประโยชน์ การถนอม การเก็บรักษา วิทยาการเมล็ดพันธุ์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์
3. ทดสอบ สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์
4. ผลิตและขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีสู่เกษตรกร รวมทั้งผลิตเสบียงสัตว์ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ
5. ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอาชีพ การผลิตเสบียงสัตว์ การผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การผลิตอาหารสัตว์ และการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร
6. กำหนดมาตรฐาน ตรวจสอบและรับรองพันธุ์พืชอาหารสัตว์ คุณภาพเสบียงสัตว์ และเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์
7. ให้คำปรึกษาและแนะนำด้านอาหารสัตว์ และการวิเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ ดิน น้ำและปัสสาวะ แก่เกษตรกร
8. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ค่านิยมกรมปศุสัตว์

หน้าที่และความรับผิดชอบ

ฝ่ายบริหารทั่วไป

1. ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ และงานธุรการทั่วไป
2. ดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านการเงิน การบัญชี วัสดุ ครุภัณฑ์ การบริหารงานบุคคล การติดต่อประสานงาน และงานสถิติข้อมูล
3. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำแผนงาน งบประมาณ และเร่งรัดติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์
4. ประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาวิชาการด้านอาหารสัตว์ ความต้องการโภชนะของสัตว์ คุณค่าทางโภชนะของอาหารสัตว์ วัตถุดิบอาหารสัตว์ การนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและผลพลอยได้จากภาคอุตสาหกรรมมาใช้เลี้ยงสัตว์ การพัฒนาสูตรอาหารสัตว์ การจัดการอาหารสัตว์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหารสัตว์
2. กำหนดและประสานแผนงานวิจัยด้านอาหารสัตว์ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. ให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการด้านอาหารสัตว์
4. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาพืชอาหารสัตว์

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาวิชาการพืชอาหารสัตว์ การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพพืชอาหารสัตว์ การปรับปรุงพันธุ์ การจัดการ การผลิต การขยายพันธุ์ การใช้ประโยชน์ การถนอม การเก็บรักษา และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับพืชอาหารสัตว์
2. ตรวจสอบและรับรองพันธุ์พืชอาหารสัตว์
3. กำหนด และประสานแผนงานวิจัยด้านพืชอาหารสัตว์ กับหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
4. ให้คำปรึกษา แนะนำวิชาการด้านพืชอาหารสัตว์
5. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาความมั่นคงด้านอาหารสัตว์

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ ในด้านระบบการผลิตเสปียงสัตว์ ระบบการผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์และระบบการผลิตอาหารสัตว์สำหรับการเลี้ยงปศุสัตว์ในรูปแบบต่างๆ
2. กำหนด และประสานแผนงานผลิต ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาอาชีพ การผลิตเสปียงสัตว์ การผลิตอาหารสัตว์ และการพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร กับหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติ
3. กำหนดมาตรฐาน ตรวจสอบ และรับรองแปลงผลิตเสปียงสัตว์
4. ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ และรับรองแปลงผลิตเสปียงสัตว์
5. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาการวิเคราะห์อาหารสัตว์

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาวิชาการด้านการวิเคราะห์อาหารสัตว์ การประเมินคุณค่าทางโภชนาของอาหารสัตว์ มาตรฐานอาหารสัตว์ และเทคโนโลยีชีวภาพอาหารสัตว์
2. กำหนดมาตรฐาน ตรวจสอบ และรับรองคุณภาพเสปียงสัตว์
3. ดำเนินการวิเคราะห์ ตรวจสอบ คุณภาพอาหารสัตว์ ดิน น้ำ และปุ๋ย เพื่อบริการแก่เกษตรกร
4. กำหนด และประสานแผนงานการวิเคราะห์อาหารสัตว์กับหน่วยงานในสังกัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. ให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการด้านการวิเคราะห์อาหารสัตว์
6. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนารูปแบบ และวิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์สู่เกษตรกร
2. กำหนด และประสานแผนงาน ทดสอบ สาธิต และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์กับหน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่และให้ความรู้ด้านอาหารสัตว์ ให้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร
4. ให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์
5. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

กลุ่มวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ การปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ การเก็บรักษา และวิธีการตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์
2. กำหนดมาตรฐาน ตรวจสอบ รับรองแปลงผลิต และคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์
3. กำหนด และประสานแผนงานด้านเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์กับหน่วยงานในสังกัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
4. ให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการด้านเทคโนโลยีเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

ศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง

1. ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง โคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ แกะ
2. กำหนดทิศทางงานวิจัย และประสานแผนงานด้านมาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ผลิตโคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ แกะ สำหรับการทดลองด้านมาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง
4. ให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการด้านมาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง
5. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

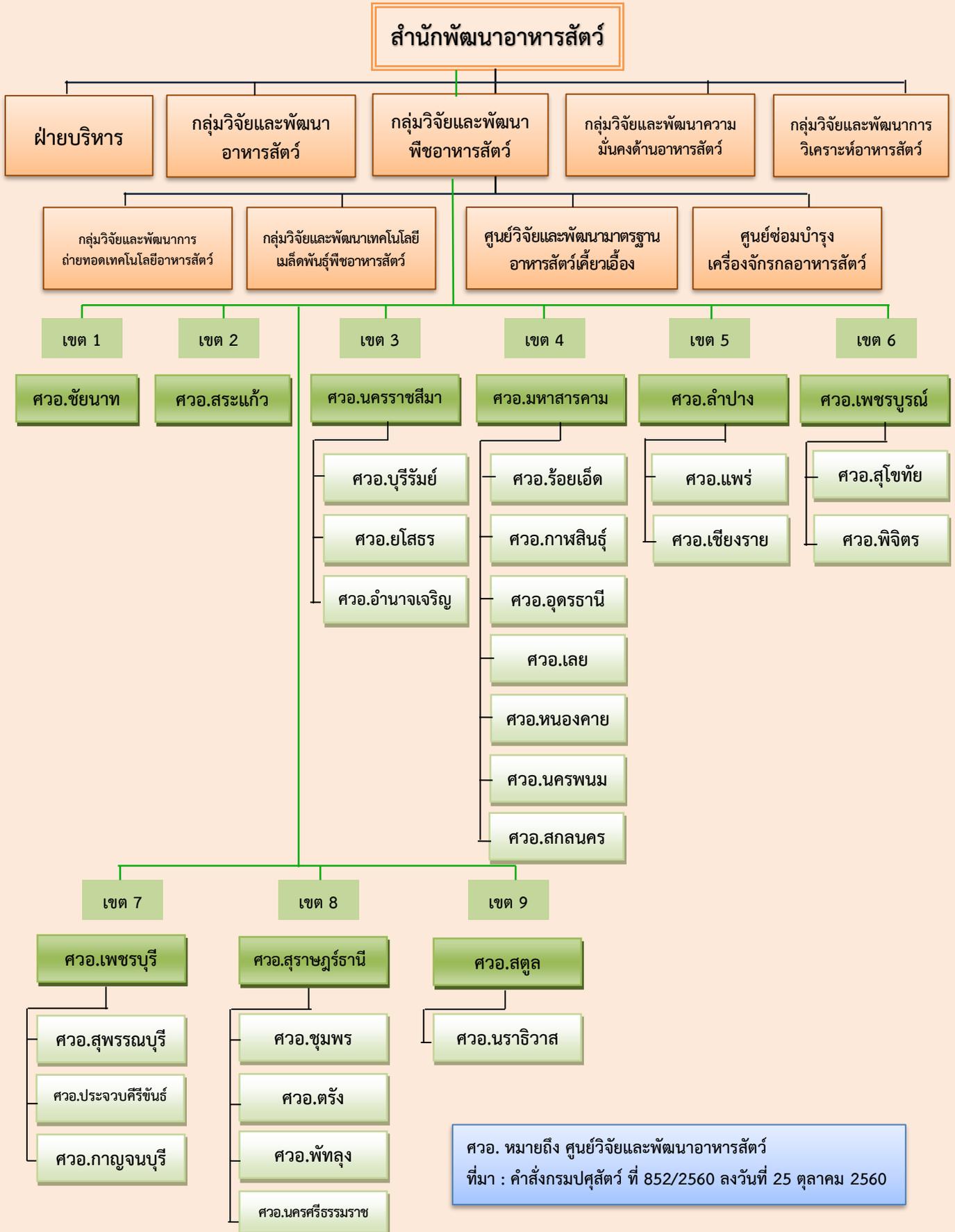
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ที่เหมาะสมในพื้นที่รับผิดชอบ
2. ทดสอบ สาธิต เผยแพร่ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ ให้แก่เกษตรกรและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่รับผิดชอบ
3. วิเคราะห์ ตรวจสอบ คุณค่าทางอาหารสัตว์ และตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อสนับสนุนงานวิจัย และให้บริการแก่เกษตรกร
4. ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์คัด เมล็ดชั้นพันธุ์หลัก เมล็ดชั้นพันธุ์จำหน่าย และเสบียงสัตว์ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบภัยธรรมชาติในพื้นที่รับผิดชอบ
5. ประสานแผนการปฏิบัติงานด้านอาหารสัตว์ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. ตรวจสอบและรับรองการผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเสบียงสัตว์ของเกษตรกรเครือข่าย
7. ให้คำปรึกษา แนะนำทางวิชาการด้านอาหารสัตว์
8. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์ซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลอาหารสัตว์

1. ดำเนินการบำรุงรักษา ซ่อมแซมเครื่องมือ เครื่องจักรกล ที่ใช้ในกระบวนการผลิตพืชอาหารสัตว์ ควบคุมดูแลบำรุงรักษา ซ่อมแซมยานพาหนะของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาอาหารสัตว์
2. ดำเนินการบำรุงรักษา ซ่อมแซม งานระบบ การส่งน้ำชลประทานสำหรับงานผลิตพืชอาหารสัตว์ ของหน่วยงานในสังกัดสำนักพัฒนาอาหารสัตว์
3. ดำเนินการบำรุงรักษา ซ่อมแซมอาคารสิ่งก่อสร้างของหน่วยงานในสังกัด เช่น อาคาร สำนักงาน โรงเรือนเก็บหญ้าแห้ง โรงเรือนเก็บเมล็ดพันธุ์ โรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ คอกเลี้ยงสัตว์
4. ดำเนินการคิดค้น ประดิษฐ์ พัฒนาเครื่องมือ และเครื่องจักรกล สำหรับใช้ในกระบวนการผลิต พืชอาหารสัตว์และอาหารสัตว์
5. ดำเนินการเกี่ยวกับการกำหนดคุณลักษณะเครื่องมือและเครื่องจักรกลสำหรับใช้ในกระบวนการ ผลิตพืชอาหารสัตว์ และอาหารสัตว์
6. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
7. ให้คำปรึกษา แนะนำทางด้านซ่อมบำรุงดูแลรักษาเครื่องจักรกลทางการเกษตร
8. ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้างองค์กร สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

อัตรากำลังสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2567

ลำดับ	หน่วยงานในสังกัด	ข้าราชการ	ลูกจ้างประจำ	พนักงานราชการ	รวม
1	สำนักพัฒนาอาหารสัตว์	28	1	3	32
2	ศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง	12	7	8	27
3	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขัยนาท	8	5	10	23
4	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว	8	3	10	21
5	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	11	3	11	25
6	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร	4	0	7	11
7	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์	4	2	10	16
8	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ	4	1	13	18
9	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม	11	7	8	26
10	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์	4	1	6	11
11	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อุดรธานี	5	1	5	11
12	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เลย	4	0	6	10
13	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์หนองคาย	4	1	5	10
14	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม	4	4	7	15
15	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร	4	2	9	15
16	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด	6	0	8	14
17	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง	11	0	5	16
18	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์แพร่	3	0	7	10
19	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เชียงราย	4	0	14	18
20	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบูรณ์	9	2	9	20
21	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์พิจิตร	4	0	8	12
22	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย	4	0	9	13
23	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี	14	3	6	23
24	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์	4	2	10	16
25	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี	4	0	15	19
26	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์กาญจนบุรี	4	0	4	8
27	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี	9	2	12	23
28	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง	4	0	9	13
29	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ตรัง	4	1	8	13
30	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร	4	4	4	12
31	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช	8	1	17	26
32	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สตูล	8	0	6	14
33	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส	5	5	4	14
34	ศูนย์ซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลอาหารสัตว์	4	0	9	13
รวม		228	58	282	568

อัตรากำลัง ณ วันที่ 30 กันยายน 2567 สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

แผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ 2567

ยุทธศาสตร์ ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1. แผนงานบุคลากรภาครัฐ

กิจกรรม บุคลากรภาครัฐด้านปศุสัตว์

2. แผนงานพื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ผลผลิต พัฒนาศักยภาพการปศุสัตว์

กิจกรรมหลัก พัฒนาอาหารสัตว์

กิจกรรมย่อย : ผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

กิจกรรมย่อย : พัฒนาความมั่นคงด้านเสบียงสัตว์

กิจกรรมย่อย : พัฒนาอาชีพผลิตพืชอาหารสัตว์

กิจกรรมย่อย : โครงการสำรองเสบียงสัตว์เพื่อพัฒนาการผลิตโคเนื้อและโคนม

กิจกรรมย่อย : บริการวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์

กิจกรรมย่อย : การพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์

เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน (Seed Hub)

กิจกรรมย่อย : พัฒนาระบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์

กิจกรรมหลัก พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

กิจกรรมหลัก ความหลากหลายทางชีวภาพด้านปศุสัตว์

กิจกรรมย่อย : ปรับปรุงพันธุ์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพพืชอาหารสัตว์

3. แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

โครงการ พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรมหลัก การพัฒนาการผลิตปศุสัตว์

กิจกรรมย่อย : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ในฟาร์มเกษตรกร

กิจกรรมย่อย : พัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง

กิจกรรมย่อย : การเพิ่มประสิทธิภาพและความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกรโครงการโคบาลบูรพา

กิจกรรมย่อย : พัฒนาการใช้จุลินทรีย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์

โครงการ พัฒนาเกษตรกรรายยั่งยืน

กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์

กิจกรรมย่อย : ศูนย์ต้นแบบปศุสัตว์อินทรีย์

โครงการ เพิ่มศักยภาพด้านอาหารสัตว์

กิจกรรมหลัก สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

กิจกรรมย่อย : การพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร
เป็นอาหารสัตว์ (Motor pool)

กิจกรรมย่อย : ศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ (Feed Center)

กิจกรรมย่อย : พัฒนาศักยภาพเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์

กิจกรรมหลัก ยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน

กิจกรรมย่อย : ยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน

I ส่วนที่ 2

ผลการดำเนินงาน
ตามแผนปฏิบัติการ
ปี 2567

ยุทธศาสตร์ ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนงาน : พื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

กิจกรรมหลัก : พัฒนาอาหารสัตว์

1. กิจกรรมย่อย : ผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีไว้ใช้ในหน่วยงานราชการ
2. เพื่อขยายและกระจายพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีไปสู่เกษตรกรอย่างทั่วถึง
3. เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ด้วยการใช้พืชอาหารสัตว์เป็นอาหารหลักในการเลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้อง

ตัวชี้วัด :

1. จำนวนผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ รวม 77,000 กิโลกรัม
  - 1) ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์หลัก (FS) จำนวน 3,400 กิโลกรัม
  - 2) ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์ขยาย (RS) จำนวน 16,300 กิโลกรัม
    - 2.1 ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์ขยาย (RS ทั่วไป) จำนวน 14,400 กิโลกรัม
    - 2.2 ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์ขยาย (RS อินทรีย์) จำนวน 1,900 กิโลกรัม
  - 3) ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์รับรอง (CS) จำนวน 57,300 กิโลกรัม
2. จำนวนผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์และการแจกจ่าย
  - 1) ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี จำนวน 3,500,000 กิโลกรัม
  - 2) กระจายท่อนพันธุ์สู่เกษตรกร จำนวน 7,000 ราย
3. จำนวนผลิตกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์
  - 1) ผลิตกล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกอเรช จำนวน 50,000 ถุง

ผลการดำเนินงาน :

กิจกรรมย่อยผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เป็นการผลิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีตามมาตรฐาน ได้แก่ การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ของแต่ละชั้นพันธุ์ ปรับปรุงคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้ได้คุณภาพดี การผลิตท่อนพันธุ์ และกล้าพันธุ์พืชอาหารสัตว์

ในปี 2567 หน่วยงานผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์หลัก (FS) ได้ร้อยละ 83.01 ของแผนงาน และเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์ขยาย (RS ทั่วไป) ร้อยละ 72.72 ของแผนงาน ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะมีเมล็ดพันธุ์ชั้นสูงสำหรับใช้เป็นต้นพันธุ์ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ปีถัดไปได้ อย่างเพียงพอ และผลิตเมล็ดพันธุ์อินทรีย์ (RS อินทรีย์) ได้ร้อยละ 39.26 ส่วนเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์รับรอง (CS) ในปีนี้สามารถผลิตได้เพียงร้อยละ 64.85 ของแผนงาน อาจส่งผลให้การสนับสนุนเกษตรกรหรือหน่วยงานไม่เพียงพอในบางชนิดพันธุ์

การผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ในภาพรวม ผลผลิตคิดเป็นร้อยละ 96.82 ของแผน โดยในปีนี้นักพัฒนาผลิตท่อนพันธุ์หญ้าแพงโกลา หญ้าหว่ายข้อ หญ้าไนล์ หญ้าชิกแนลเลื่อย เพื่อให้บริการผู้สนใจได้สูงกว่าแผนที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นถึงความสนใจและความต้องการของตลาดด้านพืชอาหารสัตว์ที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหญ้าแพงโกลาและหญ้าไนล์ ซึ่งเป็นพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีที่สามารถขยายพันธุ์ได้ง่ายด้วยท่อนพันธุ์ สามารถเจริญเติบโตได้ดีในสภาพแวดล้อมของประเทศไทยจากผลผลิตของหน่วยงานตลอดทั้งปี สำนักพัฒนาอาหารสัตว์จะมีพืชอาหารสัตว์เพียงพอสำหรับขยายพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์สัตว์ได้ประมาณ 42,400 ไร่ (จากเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์รับรอง (CS) 16,200 ไร่ และจากท่อนพันธุ์ 6,700 ไร่

ตารางที่ 1 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย	ผลงาน	ร้อยละ
1. ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์	กิโลกรัม	77,000	54,690.50	71.03
1) ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์หลัก (FS)	กิโลกรัม	3,400	2,822.50	83.01
1.1 ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์ขยาย (RS ทั่วไป)	กิโลกรัม	14,400	10,471	72.72
1.2 ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์ขยาย (RS อินทรีย์)	กิโลกรัม	1,900	746	39.26
2) ผลิตเมล็ดชั้นพันธุ์รับรอง (CS)	กิโลกรัม	57,300	40,651	70.94
2. ผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี	กิโลกรัม	3,500,000	3,551,900	101.48
- หญ้าแพงโกลา	กิโลกรัม	1,599,000	1,668,900	104.37
- หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1	กิโลกรัม	1,690,000	1,667,900	98.69
- หญ้าชิกแนลเลื่อย	กิโลกรัม	72,000	75,000	104.17
- ถั่วลิสงเถา (อมาริลโล)	กิโลกรัม	2,700	2,700	100
- หญ้าหว่ายข้อ	กิโลกรัม	30,000	30,500	101.67
- หม่อน	กิโลกรัม	6,800	6,400	94.12
- หญ้าใบมันสยาม	กิโลกรัม	69,500	70,000	100.72
- หญ้าไนล์	กิโลกรัม	30,000	30,500	101.67
กระจายท่อนพันธุ์สู่เกษตรกร	ราย	7,000	7,515	107.31
3. ผลิตกล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกอรา	ถุง	50,000	51,210	102.42
กระจายกล้าพันธุ์สู่เกษตรกร	ราย	1,000	1,138	113.80

ปัญหาอุปสรรค :

บางพื้นที่ที่มีสภาพอากาศแปรปรวนในช่วงของการเก็บเกี่ยวผลผลิต ไม่ว่าจะเป็นฝนตกชุก ฝนทิ้งช่วง ส่งผลให้พืชเกิดการชะงักการเจริญเติบโต หรือผลผลิตบางส่วนเสียหาย และมีการเกิดโรคพืชในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ทำให้ได้ผลผลิตต่ำกว่าเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ :

เพิ่มเติมงบประมาณในการผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ นำความต้องการของตลาดเข้ามาพิจารณา เพื่อให้สามารถกระจายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้

2. กิจกรรมย่อย : พัฒนาความมั่นคงด้านเสบียงสัตว์

วัตถุประสงค์ :

เพื่อผลิตเสบียงสัตว์ ได้แก่ หญ้าแห้ง หญ้าแห้ง (GAP) พืชอาหารสัตว์สด พืชอาหารสัตว์หมัก อาหารผสมครบส่วน (TMR) สำรองไว้ทั่วประเทศในการช่วยเหลือเกษตรกรแต่ละพื้นที่ที่หน่วยงานรับผิดชอบ และเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ทั้งอุทกภัย ภัยแล้ง วัตภัย อัคคีภัยจากธรรมชาติ และกรณีฉุกเฉินต่างๆ

ตัวชี้วัด :

จำนวนผลผลิตเสบียงสัตว์ รวม 6,700,800 กิโลกรัม แบ่งเป็น

1. ผลิตหญ้าแห้ง จำนวน 5,105,400 กิโลกรัม (257,270 ฟ่อน)
2. ผลิตหญ้าแห้ง GAP จำนวน 353,400 กิโลกรัม (17,670 ฟ่อน)
3. ผลิตพืชอาหารหมัก จำนวน 487,000 กิโลกรัม
4. ผลิตพืชอาหารสด จำนวน 652,000 กิโลกรัม
5. ผลิตอาหาร TMR จำนวน 103,000 กิโลกรัม
6. จัดตั้งคลังเสบียง จำนวน 86 แห่ง

ผลการดำเนินงาน :

กิจกรรมย่อยพัฒนาความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ เป็นการผลิตเสบียงสัตว์แห้ง พืชอาหารสัตว์หมัก หญ้าสด และอาหารผสมครบส่วน (TMR) ตลอดจนการจัดตั้งคลังเสบียงสัตว์ประจำตำบล ผลผลิตจากกิจกรรมเพื่อให้บริการช่วยเหลือเกษตรกรและใช้ในกิจกรรมของกรมปศุสัตว์

ในปีงบประมาณ 2567 ในภาพรวมของหน่วยงานสามารถผลิตเสบียงสัตว์ได้ 5,776,230

กิโลกรัม จากเป้าหมาย 6,700,000 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 86.20 เมื่อพิจารณาตามชนิดเสบียง พบว่า พืชอาหารสดสามารถผลิตได้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 102.81 อาจเป็นเพราะสภาพอากาศในช่วงต้นปีงบประมาณ ประเทศไทยอยู่ในฤดูมรสุม โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ พืชอาหารสัตว์ในแปลงผลิตไม่สามารถผลิตเสบียงแห้งได้ ทำให้หน่วยงานต้องให้บริการพืชอาหารสัตว์สดแก่เกษตรกรเพื่อบรรเทาความเสียหายเฉพาะหน้า ส่วนเสบียงสัตว์แห้ง (หญ้าแห้ง และหญ้าแห้ง GAP) สามารถผลิตได้เฉลี่ยร้อยละ 82.90 การผลิตเสบียงสัตว์แห้งต้องใช้เวลา 2-3 วันในการลดความชื้นของหญ้า หน่วยงานต้องพิจารณาสภาพอากาศก่อนทำการเก็บเกี่ยว หากสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยอาจทำให้บริเวณด้านล่างของกองหญ้าเกิดการเน่าเสีย ซึ่งหน่วยงานจะไม่สามารถเก็บผลผลิตได้

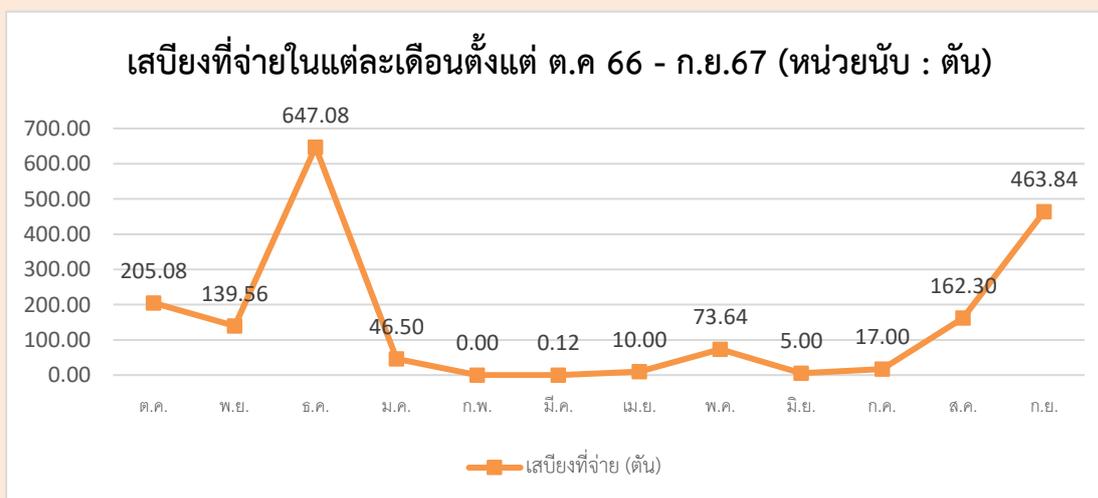
ตารางที่ 2 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยพัฒนาความมั่นคงด้านเสบียงสัตว์ ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
จำนวนผลผลิตเสบียงสัตว์	กิโลกรัม	6,700,800	5,776,230	86.20
1. ผลิตหญ้าแห้ง	กิโลกรัม	5,105,400	4,201,940	82.30
2. ผลิตหญ้าแห้ง GAP	กิโลกรัม	353,400	323,440	91.52
3. ผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก	กิโลกรัม	487,000	477,550	98.06
4. ผลิตหญ้าสด	กิโลกรัม	652,000	670,300	102.81
5. ผลิตอาหารผสมครบส่วน (TMR)	กิโลกรัม	103,000	103,000	100.00
6. จัดตั้งคลังเสบียง	แห่ง	86	86	100.00

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 หน่วยงานได้ออกสนับสนุนเสบียงสัตว์เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้ประสบภัยทางธรรมชาติด้านปศุสัตว์ ได้แก่ อุทกภัย ภัยแล้ง หรือเหตุฉุกเฉินอื่นๆ รวมทั้งสิ้น 1,770,120 กิโลกรัม จากข้อมูลผลการปฏิบัติงานพบว่า ช่วงเดือนที่หน่วยงานให้การช่วยเหลือด้านเสบียงสัตว์มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่เดือนสิงหาคม - ธันวาคม โดยเฉพาะเดือนธันวาคม มีการช่วยเหลือด้านเสบียงไปกว่า 647,080 กิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 36 ของเสบียงที่ช่วยเหลือทั้งหมดตลอดปีงบประมาณ ซึ่งเป็นช่วงฤดูหนาวของภาคอื่น แต่เดือนธันวาคมภาคใต้ของประเทศไทยจะเป็นฤดูมรสุมเนื่องจากมีร่องมรสุมพัดผ่านเป็นประจำทุกปีในช่วงเวลานี้ ในส่วนของแผนการสนับสนุนและสำรองด้านเสบียงสัตว์ สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ ดำเนินการจัดตั้งคลังเสบียงสัตว์ประจำตำบลไว้บริเวณที่เกิดภัยซ้ำซาก ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สามารถจัดตั้งคลังเสบียงประจำตำบลได้ จำนวน 86 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 100 ของแผนงาน

ตารางที่ 3 ปริมาณเสบียงสัตว์ที่ใช้สนับสนุนเกษตรกร ปีงบประมาณ 2567

ชนิดเสบียง	จำนวน (ตัน)	เกษตรกร (ราย)
หญ้าแห้ง	1,391.28	15,601
พืชสด	315.80	1,403
TMR	36.14	397
พืชหมัก	26.90	1,715
รวม	1,770.12	19,116

ปัญหาอุปสรรค :

ในปีงบประมาณ 2567 หลายหน่วยงานประสบปัญหาด้านสภาพอากาศที่แปรปรวน โดยเฉพาะภาวะฝนทิ้งช่วงตั้งแต่เดือนธันวาคม 2566 – กรกฎาคม 2567 ทำให้หญ้าเกิดการชะงักการเจริญเติบโต มีน้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก และในช่วงเดือนสิงหาคม – กันยายน เกิดพายุฝนฟ้าคะนองติดต่อกันเป็นเวลายาวหลายสัปดาห์ จึงทำให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตเสบียงสัตว์แห้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ :

1. เพิ่มการวางแผนการผลิตและการรับมือสถานการณ์ไม่คาดคิด เช่น ฝนทิ้งช่วงนานกว่าปกติ หรือฝนตกติดต่อกันเป็นเวลายาววัน เพื่อบริหารจัดการผลผลิตเสบียงสัตว์ในแปลงให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
2. วิธีการทำหญ้าแห้ง เช่น การปรับเปลี่ยนวิธีการ เช่น การมีโรงอบขนาดใหญ่ ทำให้สามารถทยอยตัดหญ้าและนำเข้าอบในโรงได้
3. พิจารณาสันับสนุนงบลงทุนโรงอบแห้งขนาดใหญ่ในพื้นที่ที่เกิดปัญหาซ้ำซาก เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น

3. กิจกรรมย่อย : พัฒนาอาชีพผลิตพืชอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ :

1. สนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเสปียงสัตว์จำหน่าย
2. มีท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเสปียงสัตว์คุณภาพดีจำหน่ายอย่างเพียงพอ
3. เปิดโอกาสให้เกษตรกรที่มีความประสงค์จะปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์ ได้ใช้ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีและเกษตรกรได้ใช้เสปียงสัตว์คุณภาพดีสำหรับลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์

ตัวชี้วัด :

1. ผลผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ จำนวน 1,000,000 กิโลกรัม เกษตรกร 300 ราย
2. ผลผลิตเสปียงสัตว์ จำนวน 31,368,000 กิโลกรัม เกษตรกร 1,200 ราย

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยพัฒนาอาชีพผลิตพืชอาหารสัตว์ เป็นการนำความรู้ เทคนิค และเทคโนโลยี ด้านการผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเสปียงสัตว์ ที่มีอยู่นำไปถ่ายทอด และสนับสนุนให้เกษตรกรผลิต ตามกระบวนการงานนั้นๆ เพื่อเป็นการพัฒนาให้เกิด อาชีพผลิตพืชอาหารสัตว์จำหน่ายรวมถึงสนับสนุน ให้เกิดการจัดการจำหน่ายผลผลิตนั้นๆ สู่เกษตรกร ผู้เลี้ยงสัตว์ เพื่อส่งเสริมให้สัตว์กินพืชอาหารสัตว์เพิ่มขึ้น ทดแทนการกินอาหารชั้นบางส่วน อันจะช่วยให้ลดต้นทุนการผลิต และสร้างรายได้ที่มั่นคงแก่เกษตรกร

ตารางที่ 4 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยพัฒนาอาชีพผลิตพืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
1. ผลิตท่อนพันธุ์จำหน่าย	กิโลกรัม	1,000,000	1,255,300	125.53
- เกษตรกรผลิตท่อนพันธุ์จำหน่าย	ราย	300	301	100.33
2. ผลิตเสปียงสัตว์จำหน่าย	กิโลกรัม	31,368,000	38,704,820	123.39
- เกษตรกรผลิตเสปียงสัตว์จำหน่าย	ราย	1,200	1,313	109.42

ปัญหาอุปสรรค :

ข้อมูลที่ได้รับอาจยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจากคาดว่ายังมีเกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์ จำหน่ายอีกจำนวนหลายรายที่หน่วยงานยังไม่ทราบข้อมูลการผลิตพืชอาหารสัตว์ จึงไม่ได้ออกให้คำแนะนำ และเก็บข้อมูลการผลิตพืชอาหารสัตว์

ข้อเสนอแนะ :

ในการค้นหาเกษตรกรบางรายที่ยังตกหล่น และเก็บข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน อาจบูรณาการร่วมกับ หน่วยงานในพื้นที่เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้ปลูกพืชอาหารสัตว์ จะทำให้ให้ข้อมูลเป็นปัจจุบันมากที่สุด

4. กิจกรรมย่อย : สำรองเสบียงสัตว์เพื่อพัฒนาการผลิตโคเนื้อและโคนม

วัตถุประสงค์ :

1. ผลิตเสบียงสัตว์แห่งคุณภาพดี สำรองไว้เพื่อจำหน่ายให้แก่ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ และโคนม
2. ลดปัญหาการขาดแคลนอาหารสัตว์
3. สนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ และโคนม ให้มีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัด :

ผลิตเสบียงสัตว์แห่งคุณภาพดี รวม 524,200 กิโลกรัม

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยสำรองเสบียงสัตว์เพื่อพัฒนาการผลิตโคเนื้อและโคนม เป็นการผลิตเสบียงสัตว์คุณภาพดีโดยศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 31 แห่งตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ และความต้องการของเกษตรกร เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรตามระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยเงินรายได้จากการผลิตและจำหน่ายด้านปศุสัตว์ พ.ศ. 2562 โดยใช้เกณฑ์ราคาตามบัญชีราคาจำหน่ายพันธุ์พืชอาหารสัตว์และ

เสบียงสัตว์ ในระเบียบกรมปศุสัตว์ ว่าด้วยการจำหน่ายพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเสบียงสัตว์ พ.ศ. 2563 สามารถลดปัญหาการขาดแคลนเสบียงสัตว์คุณภาพดี ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อส่งออก และแก้ปัญหาคุณภาพน้ำนมดิบต่ำกว่ามาตรฐาน สนับสนุนให้เกษตรกรมีประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 5 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยสำรองเสบียงสัตว์เพื่อพัฒนาการผลิตโคเนื้อและโคนม ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
ผลิตเสบียงสัตว์แห่งคุณภาพดี	กิโลกรัม	524,200	497,820	94.97

ปัญหาอุปสรรค :

1. ในบางพื้นที่เกษตรกรมีตัวเลือกด้านอาหารหยาบที่หลากหลาย เช่น พางข้าวอัดฟ่อนในพื้นที่มีจำนวนมากและราคาถูกกว่า หรือสามารถเก็บเกี่ยวต้นพืชจากธรรมชาติมาใช้เป็นอาหารสัตว์ได้
2. หน่วยงานบางแห่งไม่สามารถผลิตเสบียงสัตว์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพเนื่องจากปัญหาด้านสภาพอากาศ
3. เกษตรกรอาจยังไม่ทราบว่าหน่วยงานมีเสบียงสัตว์เพื่อจำหน่าย

ข้อเสนอแนะ :

1. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้แก่เกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกรที่สนใจแหล่งอาหารหยาบคุณภาพดี
2. กรณีสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต อาจปรับเปลี่ยนประเภทการผลิตพืชอาหารสัตว์ได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่และความต้องการของเกษตรกร หรือกลุ่มเกษตรกร

5. กิจกรรมย่อย : บริการวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ :

บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ พืชอาหารสัตว์ วัตถุดิบอาหารสัตว์ วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและอุตสาหกรรม ดิน และวัตถุดิบปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก ให้แก่เกษตรกรเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดการอาหารสัตว์ คำนวณสูตรอาหารสัตว์ให้มีคุณภาพดี เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์

ตัวชี้วัด :

บริการตรวจวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนา

- จำนวนตัวอย่าง 3,400 ตัวอย่าง
- จำนวนเกษตรกร 600 ราย

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยบริการวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์เป็นการบริการตรวจวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาหรือองค์ประกอบทางเคมีของตัวอย่างอาหารสัตว์ เช่น วัตถุดิบอาหารสัตว์ อาหารผสม พืชอาหารสัตว์ วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและอุตสาหกรรม รวมทั้งวิเคราะห์คุณภาพของดิน และปุ๋ยอินทรีย์ ให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ทั่วประเทศจากห้องปฏิบัติการของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ 5 แห่ง ได้แก่ ห้องปฏิบัติการกลุ่มวิจัยและพัฒนาการวิเคราะห์

อาหารสัตว์ ปทุมธานี ห้องปฏิบัติการศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา เพชรบุรี ลำปาง และห้องปฏิบัติการศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง จังหวัดขอนแก่น นอกจากนี้ยังให้การสนับสนุนการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาให้กับตัวอย่างจากงานวิชาการ/วิจัย ต่างๆ อีกด้วย

ตารางที่ 6 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยบริการวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
บริการวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์				
จำนวนตัวอย่าง	ตัวอย่าง	3,400	3,710	109.12
จำนวนเกษตรกร	ราย	600	663	110.50

ตารางที่ 7 ผลงานกิจกรรมสนับสนุนงานวิชาการ/วิจัย และงานอื่นๆ ปีงบประมาณ 2567

หน่วยงาน	วิชาการ/วิจัย		งานอื่นๆ	
	ตัวอย่าง	รายการ	ตัวอย่าง	รายการ
กลุ่มวิจัยและพัฒนาการวิเคราะห์อาหารสัตว์	450	1,967	342	1,626
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา	690	3,514	354	1,726
ศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง	283	1,165	331	1,055
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง	119	944	154	814
ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี	387	387	163	914
รวม	1,929	7,977	1,344	6,135

ปัญหาอุปสรรค :

ในแต่ละปีจะต้องมีการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องมือวิทยาศาสตร์ที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ แต่งบประมาณที่ได้จัดสรรไม่เพียงพอในการดูแลรักษาและซ่อมบำรุง

ข้อเสนอแนะ :

ทางผู้ปฏิบัติงานจะต้องวางแผนบริหารจัดการในการดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ โดยการจัดทำแผนซ่อมบำรุงเครื่องมือแต่ละเครื่องให้สอดคล้องกับการใช้งานจริง เรียงลำดับความสำคัญของการซ่อมบำรุงเครื่องมือ เพื่อให้สอดคล้องกับงบประมาณที่จัดสรรมาให้

6. กิจกรรมย่อย : พัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน (Seed Hub)

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์คุณภาพดี ได้มาตรฐาน และมีปริมาณเพียงพอต่อการใช้ในประเทศ
2. เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้ได้ตามมาตรฐาน
3. เพื่อรองรับการตรวจสอบและรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกร หน่วยงานและผู้ประกอบการ

ตัวชี้วัด :

1. จำนวนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้ รวม 240,000 กิโลกรัม
  - เมล็ดชั้นพันธุ์รับรอง (CS) ผลิตในหน่วยงาน 20,100 กิโลกรัม เพื่อจำหน่ายตามระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการจำหน่ายพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสบียงสัตว์ พ.ศ. 2563
  - เมล็ดชั้นพันธุ์รับรอง (CS) ผลิตโดยเกษตรกร 219,900 กิโลกรัม
2. ตรวจสอบคุณภาพเมล็ดพันธุ์ 1,750 ตัวอย่าง

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน (Seed Hub) เป็นการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีร่วมกับเกษตรกร เพื่อส่งเสริมให้มีเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์คุณภาพดีจำหน่าย มีการกำกับดูแลการผลิตเมล็ดพันธุ์ และมีบริการตรวจสอบรับรองคุณภาพเมล็ดพันธุ์ให้เป็นไปตามมาตรฐานของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์

ตารางที่ 8 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน (Seed Hub) ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
1. จำนวนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีที่ผลิตได้	กิโลกรัม	240,000	191,071.65	79.61
- เมล็ดชั้นพันธุ์รับรอง (CS) ผลิตในหน่วยงาน	กิโลกรัม	20,100 ¹	12,609.00	62.73
- เมล็ดชั้นพันธุ์รับรอง (CS) ผลิตโดยเกษตรกร	กิโลกรัม	219,900	178,462.65	81.16
2. จำนวนเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพ	ตัวอย่าง	1,750	1,793	102.46

หมายเหตุ ¹ แผนผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้ารูซี่ 14,400 กก. หญ้ากินีสีม่วง 1,000 กก. หญ้ากินีมอมบาซา 1,000 กก. หญ้าอะตราตัม 2,000 กก. หญ้าพลิแคทูลัม 1,500 กก. และถั่วฮามาต้า 200 กก.

ในฤดูการผลิตปี 2566/67 จากข้อมูลในตารางที่ 9 พบว่าปี พ.ศ. 2566 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งประเทศ 1,520.6 มิลลิเมตรต่อปี ซึ่งมีปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่าปกติ (ค่าเฉลี่ยคาบ 30 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2534-2563) กว่าร้อยละ 6 แสดงให้เห็นว่าปี 2566 เป็นปีที่มีน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีน้อยและมีสภาพแห้งแล้งที่ยาวนาน พิจารณาได้จากปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งประเทศในเดือน มีนาคม-มิถุนายน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยน้อยกว่าค่าปกติ ร้อยละ 73 56 26 และ 18 ตามลำดับ โดยเฉพาะในเดือน พฤษภาคม-มิถุนายน เป็นช่วงเดือนที่ย้ายกล้าและหว่านเมล็ดในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ส่งผลให้พืชอาหารสัตว์ที่ปลูกจึงมีการเจริญเติบโตในระยะต้นกล้าที่ไม่ดีเท่าที่ควร ประกอบกับพื้นที่ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในกิจกรรมย่อยพัฒนาเป็นศูนย์กลางการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน (Seed Hub) เป็นแปลงขนาดใหญ่ ต้องพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก จึงส่งผลให้ภาพรวมการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ลดลง

ตารางที่ 9 แสดงปริมาณฝนทั้งปีของประเทศไทย พ.ศ. 2566 เทียบกับค่าปกติ (พ.ศ. 2534-2563)

ข้อมูลทั้งประเทศ	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ทั้งปี
ปริมาณฝน (มม.)	38.9	26.6	15.0	39.5	138.0	155	213.6	183.0	342.5	215.4	108.2	44.9	1520.6
ผลต่างจากค่าปกติ (%)	+31	+29	-73	-56	-26	-18	-1	-26	+32	+19	+17	-20	-6

หมายเหตุ - ดัดแปลงข้อมูลจาก ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุวิทยามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 5 มกราคม 2567
- ค่าปกติ หมายถึง ค่าเฉลี่ยคาบ 30 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2534-2563

ปัญหาอุปสรรค :

การขาดงบประมาณ ในการซ่อมแซมครุภัณฑ์การเกษตรและครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์

ข้อเสนอแนะ :

1. ปรับสัดส่วนการผลิตชนิดของเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ผลิตภายในหน่วยงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์
2. เพิ่มเติมงบประมาณการซ่อมแซมครุภัณฑ์

7. กิจกรรมย่อย : พัฒนาด้านแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อพัฒนาด้านแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้เกษตรกรเข้าใจและเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างสะดวก
2. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และเทคโนโลยีการจัดการด้านอาหารสัตว์ที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรและผู้สนใจ

ตัวชี้วัด :

จำนวนต้นแบบการพัฒนา ทดสอบ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการอาหารสัตว์ จำนวน 14 เรื่อง

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อย พัฒนาด้านแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ เป็นกิจกรรมที่นำองค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น การพัฒนาสูตรอาหารให้ตรงกับความต้องการทางโภชนาในแต่ละระยะของการให้ผลผลิตของสัตว์แต่ละชนิด ได้แก่ โคเนื้อ โคนม กระบือ แพะ แกะ สุกร ไก่ไข่ ไก่เนื้อ จิ้งหรีด และอื่นๆ เพื่อให้สัตว์สามารถนำอาหารไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อได้ผลผลิตเนื้อ นม ไข่ ที่มีปริมาณและคุณภาพสูงและปลอดภัย องค์ความรู้ที่ได้นำมาทดสอบ สาธิตเพื่อพัฒนาเป็นต้นแบบเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรซึ่งจะทำให้เกษตรกรสามารถเข้าใจและเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างสะดวก นำไปปรับใช้และแก้ปัญหาด้านการจัดการอาหารสัตว์ในฟาร์มของเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 10 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยพัฒนาเทคโนโลยีอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
จำนวนต้นแบบการพัฒนา ทดสอบ และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการอาหารสัตว์	เรื่อง	14	14	100

ในปีงบประมาณ 2567 สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ได้ดำเนินการจัดทำกิจกรรมพัฒนาด้านแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาหารสัตว์ เพื่อพัฒนา ทดสอบ และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีการจัดการอาหารสัตว์สู่เกษตรกร จำนวน 14 แห่ง ดังนี้

1

พัฒนาต้นแบบการเลี้ยงโคเนื้อลูกผสมเพศเมียรุ่นจนถึงผสมพันธุ์ภายใต้ระบบแทะเล็มแบบหมุนเวียนในแปลงหญ้าแพงโกลาเสริมด้วยถั่วไมยราหมัก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการเจริญเติบโต ความสมบูรณ์พันธุ์ ต้นทุนการเลี้ยงและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการด้านอาหารสัตว์

ดำเนินการโดย : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท

2

ผลของการเสริมอาหารชั้นในระดับต่างๆ ให้แม่โคพื้นเมืองระยะอุ้มท้องในช่วง 3 เดือนสุดท้ายก่อนคลอดต่อสมรรถนะการผลิตของแม่โคและลูกโค มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโปรตีนของแม่โคพื้นเมืองระยะอุ้มท้องในช่วง 3 เดือนสุดท้ายก่อนคลอด ต่อสมรรถนะการผลิตของแม่โคและลูกโค

ดำเนินการโดย: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว

3

พัฒนาต้นแบบการทดสอบใช้ต้นข้าวโพดหวานหลังเก็บฝักหมักเสริมด้วยจุลินทรีย์ในสูตรอาหารผสมครบส่วนสำหรับโคนมรุ่นเพศผู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการเจริญเติบโตของโคนมเพศผู้ ต้นทุนของการเลี้ยงโคนมเพศผู้ และจัดทำเป็นฟาร์มต้นแบบการเลี้ยงโคนมเพศผู้ที่เลี้ยงด้วยอาหารผสมครบส่วนโดยใช้ต้นข้าวโพดหวานหลังหักฝักเสริมด้วยจุลินทรีย์ และเพื่อเป็นจุดสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการจัดการอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกร

ดำเนินการโดย: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา

4

ระดับการใช้ใบคาน้ำเม็กชิกันป่นต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงจิ้งหรีดทองแดงลาย มีวัตถุประสงค์เพื่อหาระดับการใช้ใบคาน้ำเม็กชิกันป่นต่อประสิทธิภาพการเลี้ยงจิ้งหรีดทองแดงลาย

ดำเนินการโดย: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม

5 พัฒนาต้นแบบการลดต้นทุนค่าอาหารไก่พื้นเมือง โดยการใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในท้องถิ่น (ข้าวเปลือกบด) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ข้าวเปลือกบดในอาหารต่อสมรรถภาพการผลิตของไก่ประดู่หางดำ

ดำเนินการโดย : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง

6 พัฒนาผลของการใช้แทนแฉงแห้งบดในอาหารต่อสมรรถภาพการผลิต และลักษณะซากของไก่เหลืองหางขาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพการเจริญเติบโตของไก่เหลืองหางขาวและศึกษาลักษณะซากของไก่เหลืองหางขาวที่ใส่แทนแฉงแห้งบดในอาหารเปรียบเทียบกับอาหารทางการค้า

ดำเนินการโดย : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบูรณ์

7 ผลของการเสริมยีสต์ในไบโหม้นสำปะหลังหมักต่อคุณค่าทางโภชนาในแต่ละช่วงเวลาของการหมัก มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบคุณค่าทางโภชนาของไบโหม้นสำปะหลังที่ได้รับการเสริมยีสต์ในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกันของการหมัก

ดำเนินการโดย: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี

8 การศึกษาค่าการย่อยได้และพลังงานของฝักเหียงป่นในแพะเนื้อลูกผสมบอร์แอนโกลนูเบียน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าทางโภชนาของฝักเหียงป่นในแพะเนื้อลูกผสมบอร์แอนโกลนูเบียน

ดำเนินการโดย: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี

9 สาธิตการจัดการและการใช้ประโยชน์แปลงหญ้าแพงโกลาโดยการปล่อยแกะเลี้ยงแบบหมุนเวียนเลี้ยงแกะเพื่อผลิตลูก มีวัตถุประสงค์เพื่อสาธิตและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ เพื่อเลี้ยงแกะลูกผสมเบอร์ผลิตลูก

ดำเนินการโดย: ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

10 รูปแบบการให้อาหารต่อสมรรถภาพการเลี้ยงโคขุนจากการใช้ยอดมันสำปะหลังแห้ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถภาพการผลิตโคขุน และต้นทุนการผลิตโคขุนจากการให้รูปแบบอาหารที่แตกต่างกัน ที่มียอดมันสำปะหลังแห้งเป็นส่วนประกอบในอาหาร

ดำเนินการโดย : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ

11 พัฒนาด้านแบบการเลี้ยงโคพื้นเมืองเพื่อผลิตลูกที่เลี้ยงด้วยอาหารผสมครบส่วนที่ใช้กากมันสำปะหลังหมักยีสต์เป็นส่วนประกอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาด้านแบบการเลี้ยงโคพื้นเมืองและศึกษาต้นทุนการเลี้ยงโคพื้นเมืองเพื่อผลิตลูก โดยการเลี้ยงด้วยอาหารผสมครบส่วนที่ใช้กากมันสำปะหลังหมักยีสต์เป็นส่วนประกอบในสูตรอาหาร

ดำเนินการโดย : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร

12 พัฒนาด้านแบบการเลี้ยงโคพื้นเมืองระบบแกะเลี้ยงแปลงหญ้าแพงโกลาเสริมด้วยผลผลิตจากการเก็บเมล็ดถั่วคาวาลเคด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเจริญเติบโตของโคเนื้อพื้นเมืองที่เลี้ยงภายใต้ระบบแกะเลี้ยงแปลงหญ้าแพงโกลาเสริมด้วยผลผลิตจากการเก็บเมล็ดถั่วคาวาลเคด

ดำเนินการโดย : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์แพร่

13

พัฒนาต้นแบบการเลี้ยงโคพื้นเมือง เพศเมียด้วยหญ้าแพงโกลาแห่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะ การเจริญเติบโตและการพัฒนาสายพันธุ์ของ โคพื้นเมือง ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยง โคพื้นเมืองเพื่อผลิตลูก โดยใช้หญ้าแพงโกลาแห้งรูดด้วยกากน้ำตาลและเสริม UMMB ในคอกพัก

ดำเนินการโดย : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์

14

พัฒนาต้นแบบการเลี้ยงโคพื้นเมือง ลูกผสมโดยวิธีการปล่อยเข้าแทะเล็มแบบ หมุนเวียนในแปลงหญ้าซิกแนลเล็ย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการแปลง หญ้าซิกแนลเล็ย เชิงคุณภาพ และศึกษา ต้นทุนการผลิตโคพื้นเมืองลูกผสมโดยวิธีการปล่อยโคพื้นเมืองลูกผสมเข้าแทะเล็มแบบหมุนเวียน

ดำเนินการโดย : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช

ปัญหาอุปสรรค :

งบประมาณปี 2567 (งบพลง 2566) โอนไปยังหน่วยงานในช่วงไตรมาส 3 ทำให้การดำเนินงาน ล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ :

ต้นแบบเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ควรมีทั้ง 33 หน่วยงาน เพื่อให้ประชาชนที่มีความสนใจต้นแบบ การเลี้ยงสัตว์ต่างๆ ด้วยวัตถุดิบอาหารในพื้นที่นั้นๆ หรือการปลูกพืชอาหารสัตว์ มาศึกษาดูงานและ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้

ยุทธศาสตร์ ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนงาน : พื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

กิจกรรม : ความหลากหลายทางชีวภาพด้านปศุสัตว์

1. กิจกรรมย่อย : ปรับปรุงพันธุ์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพพืชอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อรวบรวม เก็บรักษา คัดเลือก ปรับปรุงพันธุ์ และขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีตรงตามพันธุ์
2. เพื่อรักษาแหล่งพันธุกรรมพืชอาหารสัตว์พื้นเมือง และพืชสมุนไพรรักษาโรคสัตว์ และพืชสมุนไพร ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมและยั่งยืน
3. เพื่อใช้เทคโนโลยีสำหรับการตรวจพันธุ์กรรมของพืชอาหารสัตว์ สำหรับบ่งชี้และตรวจสอบพันธุ์ การคัดเลือกพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์พืชอาหารสัตว์
4. เพื่อใช้เทคโนโลยีชีวภาพสำหรับการเก็บรักษาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในสภาพปลอดเชื้อ การคัดเลือกพันธุ์ ปรับปรุงพันธุ์ ขยายพันธุ์ และการอนุรักษ์พันธุ์พืชอาหารสัตว์
5. เพื่อศึกษาเชื้อจุลินทรีย์ที่เหมาะสมในการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการหมักพืชอาหารสัตว์

ตัวชี้วัด :

1. จำนวนเชื้อพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ได้รับการเก็บรักษา อนุรักษ์ และฟื้นฟู 410 พันธุ์
2. จำนวนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ชั้นพันธุ์คัด 13 พันธุ์ และต้นเชื้อพันธุ์ดี 6 พันธุ์
3. จำนวนแปลงทดสอบสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี 32 แปลง
4. จำนวนแปลงทดสอบสาธิตพืชสมุนไพร 1 แปลง
5. จำนวนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่คัดเลือกปรับปรุงพันธุ์ใหม่ 3 พันธุ์
6. จำนวนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เก็บรักษาในสภาพปลอดเชื้อ (เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ) 20 โคลน
7. จำนวนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ได้รับการพัฒนาเครื่องหมายโมเลกุล 10 พันธุ์
8. จำนวนเชื้อจุลินทรีย์ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการหมักพืชอาหารสัตว์ 1 พันธุ์

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยปรับปรุงพันธุ์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพพืชอาหารสัตว์ เป็นการรวบรวม อนุรักษ์ เก็บรักษาแหล่งพันธุกรรมพืชอาหารสัตว์ ทำการคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์และขยายเชื้อพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ตรงตามพันธุ์ มีการนำเทคโนโลยีชีวภาพมาใช้เพื่อเก็บรักษาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในสภาพปลอดเชื้อ ใช้เทคโนโลยีในการตรวจพันธุ์กรรมพืชอาหารสัตว์ รวมทั้งศึกษาเชื้อจุลินทรีย์ที่เหมาะสมต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการหมักพืชอาหารสัตว์

ตารางที่ 11 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยการปรับปรุงพันธุ์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ พืชอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วย นับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
1. จำนวนเชื้อพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่ได้รับการเก็บรักษา อนุรักษ์และฟื้นฟู	พันธุ์	410	410	100
2. จำนวนพืชอาหารสัตว์พันธุ์คัด	พันธุ์	19	19	100
- เมล็ดพันธุ์คัด (BS)		12	12	100
- เก็บรักษาต้นพันธุ์ดี		7	7	100
3. จำนวนแปลงทดสอบสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี	แปลง	32	32	100
4. จำนวนแปลงทดสอบสาธิตพืชสมุนไพร	แปลง	1	1	100
5. จำนวนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่คัดเลือกปรับปรุงพันธุ์ใหม่	พันธุ์	3	3	100
6. จำนวนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เก็บรักษาในสภาพปลอดเชื้อ	โคลน	20	20	100
7. จำนวนพันธุ์ที่ได้รับการพัฒนาเครื่องหมายโมเลกุล	พันธุ์	10	11	110
8. จำนวนเชื้อจุลินทรีย์ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการหมัก พืชอาหารสัตว์ที่ได้รับการศึกษา	พันธุ์	1	1	100

1. รวบรวม เก็บรักษา และอนุรักษ์เชื้อพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 410 พันธุ์

ภาพที่ 1 แสดงการรวบรวมและอนุรักษ์เชื้อพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 410 พันธุ์

2. คัดเลือกขยายเชื้อเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (เมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัด : Breeder Seed; BS)

ผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัดจำนวน 12 พันธุ์ คือ หญ้ารูชี หญ้ากินีสีม่วง หญ้ากินีมอมบาซา หญ้าอะตราตัม หญ้าพลิแคทูลัม ถั่วฮามาต้า ถั่วท่าพระสไตโล ถั่วคาวาลเคต กระจดิน K636 ถั่วอัลฟัลฟา ถั่วไมยรา และถั่วแป่ป่า ดังนี้

ตารางที่ 12 สรุปผลการดำเนินงานการผลิตเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัด

ลำดับ ที่	ชนิดพันธุ์	ผลการดำเนินงาน	หน่วยงาน รับผิดชอบ
1.	หญ้ารูชี	ฤดูปลูกที่ 2 จำนวนเบอร์ที่ปลูก 8 เบอร์ และดำเนินการคัดต้นมาปลูกในฤดูปลูกที่ 1 จำนวน 12 เบอร์	ศวอ.นครราชสีมา
2.	หญ้ากินีสีม่วง	ฤดูปลูกที่ 1 จำนวนเบอร์ที่ปลูก 20 เบอร์ และดำเนินการ ในฤดูปลูกที่ 2 จำนวน 20 เบอร์	ศวอ.สกลนคร
3.	หญ้ากินีมอมบาซา	ฤดูปลูกที่ 3 จำนวนเบอร์ที่ปลูก 4 เบอร์	ศมอ.
4.	หญ้าอะตราตัม	ฤดูปลูกที่ 2 จำนวนเบอร์ที่ปลูก 20 เบอร์ และดำเนินการ ในฤดูปลูกที่ 3 จำนวน 5 เบอร์	ศวอ.สระแก้ว
5.	หญ้าพลิแคทูลัม	ฤดูปลูกที่ 1 จำนวนเบอร์ที่ปลูก 50 เบอร์ และดำเนินการ ในฤดูปลูกที่ 2 จำนวน 20 เบอร์	ศวอ.สุราษฎร์ธานี
6.	ถั่วท่าพระสไตโล	ฤดูปลูกที่ 3 จำนวนเบอร์ที่ปลูก 4 เบอร์	ศมอ.
7.	ถั่วฮามาต้า	ฤดูปลูกที่ 3 พบการระบาดของโรคพุ่มแจ้ โรคเหี่ยวจากเชื้อ <i>Fusarium</i> และโรคแอนแทรกโนส 80 % ของพื้นที่ผลิต จึงไม่ให้เกิดการเก็บเกี่ยวเมล็ดพันธุ์จากแปลงดังกล่าว และให้พัก แปลงปลูกเพื่อทำการทำลายเชื้อโรคในแปลง ย้ายพื้นที่ ดำเนินการไปผลิตที่ ศวอ.บุรีรัมย์ ฤดูปลูกที่ 0 ทำการปลูกต้นถั่วฮามาต้าเพื่อคัดเลือกและเก็บ เมล็ดพันธุ์ไปใช้ในฤดูปลูกที่ 1	ศวอ.บุรีรัมย์
8.	ถั่วคาวาลเคต	ฤดูปลูกที่ 3 คัดเลือก 2 เบอร์ ได้ผลผลิต	ศวอ.ลำปาง
9.	ถั่วไมยรา	ฤดูปลูกที่ 1 จำนวน 15 เบอร์	ศวอ.ชัยนาท
10.	กระจดิน K636	ฤดูปลูกที่ 2 จำนวนเบอร์ที่ปลูก 15 เบอร์ และดำเนินการ ในฤดูปลูกที่ 3 จำนวน 5 เบอร์	ศวอ.สระแก้ว
11.	ถั่วอัลฟัลฟา	ฤดูปลูกที่ 1 จำนวนเบอร์ที่ปลูก 21 เบอร์ และดำเนินการ ในฤดูปลูกที่ 2 จำนวน 10 เบอร์	ศวอ.สุพรรณบุรี
12.	ถั่วแป่ป่า	ฤดูปลูกที่ 3 คัดเลือก 2 เบอร์ได้ผลผลิต	ศวอ.ลำปาง

ตารางที่ 13 ปริมาณเมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัด (BS) ที่เก็บรักษาไว้ในห้องควบคุมอุณหภูมิของ ศมอ.

ลำดับที่	ชนิดพันธุ์	ปริมาณเมล็ด (กก.)	หน่วยงานรับผิดชอบ
1.	หญ้ารูซี่	18.50	ศวอ.นครราชสีมา
2.	หญ้างิณีสีม่วง	14.60	ศวอ.สกลนคร
3.	หญ้างิณีมอมบาซา	47.80	ศมอ.
4.	หญ้าอะตราตัม	9.20	ศวอ.สระแก้ว
5.	หญ้าพลิแคทูลัม	13.75	ศวอ.สุราษฎร์ธานี
6.	ถั่วท่าพระสไตโล	86.40	ศมอ.
7.	ถั่วฮามาต้า	12.00	ศวอ.บุรีรัมย์
8.	ถั่วคาวาลเคต	10.45	ศวอ.ลำปาง
9.	ถั่วไมยรา	-	ศวอ.ชัยนาท
10.	กระถิน K636	-	ศวอ.สระแก้ว
11.	ถั่วอัลฟัลฟา	0.36	ศวอ.สุพรรณบุรี
12.	ถั่วแป๊ป	2.710	ศวอ.ลำปาง

ภาพที่ 2 การคัดเลือกขยายเชื้อเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (เมล็ดพันธุ์ชั้นพันธุ์คัด : Breeder Seed; BS)

ถั่วไมยรา ศวอ.ชัยนาท

หญ้าอะตราตัม ศวอ.สระแก้ว

กระถิน K636 ศวอ.สระแก้ว

หญ้ารูซี่ ศวอ.นครราชสีมา

หญ้างินนิ่มอมบาศา ศมอ.

ถั่วท่าพระสไตโล ศมอ.

หญ้างินสีม่วง ศวอ.สกลนคร

ถั่วฮามาต้า ศวอ.บุรีรัมย์

ถั่วคาวาลเคต ศวอ.ลำปาง

ถั่วแปปอ (วิกน่า) ศวอ.ลำปาง

ถั่วอัลฟัลฟา ศวอ.สุพรรณบุรี

ถั่วลิสงเถาอมาริลโต ศวอ.สุพรรณบุรี

หญ้าพริแคทูลัม ศวอ.สุราษฎร์ธานี

3. การเก็บรักษาเชื้อต้นพันธุ์ดี 6 พันธุ์

ดำเนินการคัดเลือกต้นที่ตรงตามสายพันธุ์ไปปลูกในพื้นที่ขนาด 1 ไร่ ดูแลรักษา กำจัดวัชพืช ให้น้ำ ใส่ปุ๋ย และตรวจแปลงในระยะการเจริญเติบโตของพืช เมื่อพบลักษณะไม่ตรงตามพันธุ์ถอนออกจากแปลง

1. หญ้าเนเปียร์ยักษ์

2. หญ้าเนเปียร์แคระ

3. หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1

ศวอ.นครราชสีมา

4. หญ้าแพงโกลา

5. ถั่วลิสงเถาฟลอริเกอเรซ

6. หญ้าเนเปียร์สุราษฎร์ 1

ศวอ.ชัยนาท

ศวอ.สุราษฎร์ธานี

ภาพที่ 3 แปลงผลิตต้นเชื้อพันธุ์ดี

4. ทดสอบสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี

จัดทำแปลงทดสอบสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ 31 แห่ง และศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง รวม 32 แห่ง ปลูกพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีอย่างน้อย 40 พันธุ์ โดยจัดทำแปลงย่อยขนาดไม่น้อยกว่า 3X4 เมตร เพื่อรวบรวม เก็บรักษาแหล่งพันธุ์กรรม พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีที่มีอยู่ ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเหมาะสม มีการเก็บข้อมูลการให้ผลผลิต การขยายพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีตรงตามพันธุ์ให้กับเกษตรกรปลูกสำหรับ เลี้ยงสัตว์ นอกจากนี้ยังเป็นจุดสาธิต จุดศึกษาดูงานในรูปแบบนิทรรศการมีชีวิตของพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี ที่รวบรวมไว้สำหรับเกษตรกรและผู้สนใจ

ภาพที่ 4 แปลงทดสอบสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี 40 พันธุ์

จากการเก็บข้อมูลผลผลิตพืชอาหารสัตว์จากแปลงสาธิตขนาด 3x4 ตลอดทั้งปีพบว่าหญ้าสกุลเนเปียร์ และพืชตระกูลถั่วยืนต้น เช่น กระจงิน แคล้ง ให้ผลผลิตมากกว่าพืชชนิดอื่น (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ผลผลิตพืชอาหารสัตว์เฉลี่ยสูงสุด 20 อันดับ ในแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ชนิดพันธุ์	ค่าเฉลี่ยทั้งปี		
	นน.สด	นน.แห้ง	% DM
หญ้าจวินเฉ่า 4190	35,867.00	7,588.00	21.58
หญ้านเนเปียร์ พันธุ์ท้ายเขื่อนซูเปอร์ลิฟ	27,793.56	6,643.15	24.75
หญ้าซีตาเรีย พันธุ์โซเลนเดอร์	34,664.00	6,465.70	19.97
หญ้าซีตาเรีย CPI15899	28,630.50	6,146.60	22.06
หญ้านเนเปียร์ พันธุ์สุราษฎร์ 1	23,451.23	5,927.74	25.25
กระจงิน K636	17,872.33	5,912.65	31.10
หญ้านเนเปียร์ พันธุ์ปากช่อง1	23,618.82	5,785.30	24.57
กระจงินกลาบราต้า	15,378.00	5,738.00	35.76
หญ้านเนเปียร์เพชรบูรณ์	22,560.00	5,636.80	25.67
หญ้านเนเปียร์ พันธุ์ทั้งกาจิมมา	17,854.00	5,542.00	30.70
หญ้าแพงโกลา ญี่ปุ่น	20,710.67	5,523.82	26.32
หญ้านเนเปียร์ พันธุ์ยักษ์	20,939.33	5,390.66	25.98
หม่อนสกลนคร	13,902.00	5,271.00	35.72
หญ้ามาร์ตี	22,116.00	5,109.42	22.99
หญ้านเนเปียร์สีม่วง สายพันธุ์ SUT 1	21,175.98	5,071.58	24.19
หญ้ากินี พันธุ์อูมากู	16,340.52	5,006.58	29.64
หญ้านเนเปียร์ พันธุ์บ้าน่า	21,163.70	5,002.88	24.61
หญ้าแฝก	15,182.00	4,806.16	30.86
หญ้านเนเปียร์ พันธุ์จักรพรรดิ	20,253.08	4,716.57	24.08
หญ้าแพงโกลา ไบกว้าง	18,201.25	4,663.33	29.19

หมายเหตุ: คำนวณจากค่าเฉลี่ยของผลผลิตพืชอาหารสัตว์ของทุกหน่วยงาน

ตารางที่ 15 ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยของพืชอาหารสัตว์ในแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีในพื้นที่ เขต 1-9

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ชนิดพันธุ์	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	ผลผลิต เฉลี่ย
พืชวงศ์หญ้า										
หญ้าจวันเฉ่า 4190			7,588.00							7,588.00
หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ท้ายเขื่อน ซูปเปอร์ลีฟ	3,794.00	7,179.00	7,390.00	6,084.00		2,042.00	8,911.30	5,127.87	12,617.00	6,643.15
หญ้าซีตาเรีย พันธุ์โซเลนเดอร์	7,143.00					6,561.11		5,693.00		6,465.70
หญ้าซีตาเรีย CPI15899	6,529.00					5,764.19				6,146.60
หญ้าเนเปียร์ พันธุ์สุราษฎร์ 1	3,951.00	6,369.00	6,575.00	5,638.33	658.88	7,529.50	11,609.82	6,288.94	4,729.17	5,927.74
หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ปากช่อง 1	3,977.00	6,048.00	5,970.50	6,691.92	877.34	5,741.33	9,574.53	7,186.28	6,000.81	5,785.30
หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ทั้งกาจิม				5,542.00						5,542.00
หญ้าแพงโกลา ญี่ปุ่น	6,739.00			2,949.49		6,882.98				5,523.82
หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ยักษ์	3,016.00		5,710.25	6,995.40	890.80	5,917.60	9,615.11	5,676.13	5,304.02	5,390.66
หญ้ามาร์ดี							4,054.83	6,164.00		5,109.42
หญ้าเนเปียร์สีม่วง สายพันธุ์ SUT 1	2,626.00	6,062.00	4,984.00	4,505.31	1,322.40	4,318.92	8,479.82	8,204.00	5,141.81	5,071.58
หญ้ากีนี พันธุ์อูมากู			2,695.50	3,206.24			9,118.00			5,006.58
หญ้าเนเปียร์ พันธุ์บานา	4,023.00		5,886.75	4,761.76	722.65	4,723.20	9,319.67	5,285.36	5,300.66	5,002.88
หญ้าแฝก			5,479.00	1,263.00			7,676.47			4,806.16
หญ้าเนเปียร์ พันธุ์จักรพรรดิ	4,018.00		4,706.00	3,314.00		4,185.40		4,446.00	7,630.00	4,716.57
หญ้าแพงโกลา ใบกว้าง	6,051.00		4,494.50	4,195.70		6,344.47		4,697.00	2,197.31	4,663.33
หญ้ากีนี พันธุ์แกตตอน		6,781.00	3,460.00	3,209.75			4,250.56	5,605.05		4,661.27
หญ้ากีนี พันธุ์สีม่วง	7,627.00	3,666.00	4,908.75	3,738.36	1,472.56	4,988.61	6,034.13	4,693.83	4,329.15	4,606.49
หญ้ากีนี พันธุ์มอมบาซา		6,302.00	4,545.75	3,587.34	1,808.29	5,201.19	6,104.52	5,031.45	4,267.95	4,606.06
หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ธรรมดา	2,561.00	7,864.00	4,859.50	6,100.11	976.44	3,872.40	4,385.99	4,517.50	6,019.00	4,572.88
หญ้ากีนี พันธุ์เฮมิล	7,124.00		2,893.00	3,220.84	1,064.98	4,262.70	7,065.00	5,422.67	5,252.00	4,538.15
หญ้ากีนี พันธุ์ธรรมดา	7,657.00	5,807.00	3,439.50	3,064.73	1,298.15		5,083.59	5,240.44	4,648.00	4,529.80
หญ้าชิกแนลตั้ง สาย พันธุ์ CIAT16318									4,426.00	4,426.00
หญ้าอะตราตัม / หญ้าพาสพาลัม	8,374.00	2,966.00	4,236.50	3,305.45	1,148.02	3,844.44	4,777.81	5,642.63	5,515.80	4,423.40
หญ้าซีตาเรีย พันธุ์นารก	5,276.00					3,521.43				4,398.72

ตารางที่ 15 (ต่อ)

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ชนิดพันธุ์	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	ผลผลิตเฉลี่ย
หญ้าซีตาเรียพันธุ์นาคี	6,057.00	4,888.00	3,803.00	2,894.77		6,797.35	4,902.12	3,362.00	2,064.00	4,346.03
หญ้าเนเปียร์พันธุ์เมอธีรอน	2,213.00	7,885.00			1,633.16	5,498.24				4,307.35
หญ้างิณีพันธุ์ปุ่น			4,300.00					4,210.06		4,255.03
หญ้าเนเปียร์พันธุ์มูท	2,258.00	4,897.00	4,334.00	4,260.07	696.61	5,171.38	7,911.69	3,750.00	4,739.99	4,224.30
หญ้าอาลาฟิล	3,911.00	5,208.00	4,508.00	2,586.12	746.99	6,265.07	4,579.61	3,606.67	6,355.42	4,196.32
หญ้ายูโรคลอ ลูกผสม Br185			4,184.00							4,184.00
หญ้าเนเปียร์พันธุ์อัสราเอล								3,672.00	4,683.00	4,177.50
หญ้าเนเปียร์ได้หวั่น	4,132.00									4,132.00
หญ้าซีตาเรียพันธุ์สเปลนตา	6,095.00			2,174.47		4,972.38	5,033.46	2,115.84		4,078.23
หญ้ายูโรคลอ ลูกผสม Br203			4,068.00							4,068.00
หญ้างิณีพันธุ์โคโลเนีย		4,376.00	4,047.00	3,741.68	970.86	5,477.05	7,505.44	2,347.33		4,066.48
หญ้าชิกแนล เลื่อย สายพันธุ์ CIAT6133									4,044.00	4,044.00
หญ้าเนเปียร์แคระพันธุ์เกษตรศาสตร์ 1							3,877.46	4,610.00	3,437.80	3,975.09
หญ้าแพงโกลา	6,687.00	5,656.00	3,490.25	2,624.08	1,432.91	4,648.65	3,575.51	4,195.87	2,805.88	3,901.79
หญ้าเนเปียร์พันธุ์ได้หวั่น A25					1,525.04	6,273.60				3,899.32
หญ้ามูลาโต	7,083.00		3,587.33	3,118.83	1,750.02	2,991.60	3,190.73	4,448.25	4,214.31	3,798.01
หญ้าเนเปียร์พันธุ์ได้หวั่น A148			3,770.00							3,770.00
หญ้าชิกแนลตั้งสายพันธุ์ CIAT6780	5,844.00		4,692.00	2,738.00				1,695.00		3,742.25
หญ้าเนเปียร์ลูกผสม (เหลียงจูเผ่า)				3,725.30						3,725.30
หญ้าพลีแคทูลัม	7,553.00	2,546.00	2,820.00	3,062.07	874.48	4,506.23	4,268.89	4,469.59	3,365.74	3,718.44
หญ้างิณีพันธุ์ฟลานาตินา			341.00				7,091.00			3,716.00
หญ้ายูโรคลอ ลูกผสม Br226			3,701.00							3,701.00
หญ้าแพงโกลาใบแคบ						3,699.62				3,699.62
หญ้างิณีพันธุ์มูริเวอร์			4,220.00	3,108.50						3,664.25

ตารางที่ 15 (ต่อ)

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ชนิดพันธุ์	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	ผลผลิตเฉลี่ย
หญ้าขน (มอริซัส)	7,040.00	4,560.00	3,480.67	2,350.28	1,286.39	4,521.34	3,632.56	4,120.73	1,978.30	3,663.36
หญ้าชิกนลเลื่อยพันธุ์ทลลี	7,715.00		3,626.00	1,399.51				1,763.00		3,625.88
หญ้างัมบ้า		3,606.00	3,159.00	3,454.05		1,419.20	5,962.89	4,133.26		3,622.40
หญ้าโร้ด พันธุ์แคลไลด์	7,235.00	5,269.00	3,886.25	2,198.79	513.01	5,734.47	3,504.22	1,818.09	2,242.06	3,600.10
หญ้าวิลแมนเลิฟ							4,437.30	3,174.57	3,098.05	3,569.97
หญ้าเนเปียร์พันธุ์มหาสารคาม	2,956.00	2,269.00	3,529.25	4,549.21	926.69	4,444.54	4,051.30	2,961.03	6,331.28	3,557.59
อ้อยอาหารสัตว์พันธุ์ไปโอเทค				3,549.00						3,549.00
หญ้าบลูแพนดิกพันธุ์แบมบัสสี / หญ้ามาการิการี		7,725.00	1,049.00			3,479.65	3,751.04	1,483.57		3,497.65
หญ้าโร้ดพันธุ์เรียวคูปู				3,478.00						3,478.00
หญ้าใบมันสยาม	7,425.00		2,610.33	2,118.20	1,632.71	3,309.56	3,403.47	3,726.31	3,515.00	3,467.57
หญ้างัมบ้าพันธุ์เคน					2,174.24		4,818.00	3,398.06		3,463.43
หญ้ารูซี่	5,543.00	4,732.00	3,185.00	2,797.90	1,301.36	2,735.14	4,003.45	3,259.47	3,454.35	3,445.74
หญ้าชิกนลลอนพันธุ์บาซิลิสก์	5,461.00	5,303.00	3,924.50	2,547.13	1,122.48	2,864.59	3,455.77	3,317.43	2,679.75	3,408.41
หญ้าชิกนลตั้งสายพันธุ์ CIAT16835				3,335.00						3,335.00
หญ้ารินแพนดิก		6,749.00	3,127.00	2,674.31	527.74	2,049.50	3,800.04	3,233.17	4,176.00	3,292.09
หญ้าไนล์	6,027.00		2,276.25	2,181.87	1,029.86	3,041.22	4,333.00	5,340.67	1,680.92	3,238.85
หญ้าซีตาเรียพันธุ์คาซังกล้า	4,732.00	4,501.00	4,168.00		1,609.02	2,728.36		1,639.43		3,229.63
หญ้าเนเปียร์ลูกผสม	2,792.00						3,647.04			3,219.52
หญ้าซาบี่				3,193.00						3,193.00
หญ้าชิกนลตั้ง		6,151.00	2,283.00	2,467.98	980.36	2,653.55	4,020.73	3,528.77		3,155.06
หญ้าแก้วเตมาลา	4,843.00			2,626.38	844.44			3,718.69	3,731.07	3,152.71
หญ้าเบอร์มิวด้า		3,172.00	3,024.00							3,098.00
ข้าวโพดสุวรรณ 5			1,275.00	4,907.00						3,091.00
หญ้าจาร์รา			3,086.00							3,086.00
ซอกัม						3,063.10				3,063.10
หญ้ารูซี่ใบฝอย							4,268.48	2,610.82	2,297.75	3,059.02
หญ้าบาเฮีย			6,000.00	2,075.50	1,197.04	2,938.84	2,495.80	3,910.28	2,445.85	3,009.04
หญ้าชิกนลเลื่อย		3,911.00	2,601.00	2,353.51	1,089.47	2,120.91	4,153.19	3,568.51	3,756.05	2,944.21

ตารางที่ 15 (ต่อ)

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ชนิดพันธุ์	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	ผลผลิตเฉลี่ย
หญ้าบัพเฟล								2,929.00		2,929.00
พันธุ์โมโลโป										
หญ้าซีตาเรีย			2,128.00	2,842.60	609.50	5,084.43	1,642.00	4,092.00	4,095.36	2,927.70
หญ้าบลูแพนดิก					356.00			5,480.00		2,918.00
หญ้าอีสาน				2,826.00						2,826.00
หญ้าโคโร			5,181.00	2,938.00	400.00	767.50	3,329.00	4,511.33	2,620.42	2,821.04
หญ้าเนเปียร์พันธุ์มวกเหล็ก			3,560.00			2,080.00				2,820.00
หญ้ามูลาโต 2			4,079.25	3,140.32	1,206.94	1,289.00	4,179.00	2,932.88		2,804.57
หญ้าเนเปียร์หมายเลข506		2,725.00								2,725.00
หญ้าซิกแนลตั้งสายพันธุ์ CIAT6387				2,688.00						2,688.00
หญ้าจากรากัว / หญ้าแสงคำ				2,569.00				2,785.43		2,677.22
หญ้าซิกแนลตั้งสายพันธุ์ CIAT26110				2,563.00						2,563.00
หญ้าซาคาเต้	3,295.00		2,457.00			937.00		3,508.63	2,225.00	2,484.53
หญ้าห้วยซ้อ			1,833.00	1,290.60			3,848.55	3,500.64	1,758.00	2,446.16
หญ้าชันกาด									2,385.00	2,385.00
หญ้าบัพเฟล				2,994.00	400.00	891.00	1,170.00	6,216.00		2,334.20
หญ้ากีนี พันธุ์นัทชูยทากะ			2,881.00	1,722.45						2,301.73
หญ้าแพงโกลาใต้หวัน	2,665.00			1,975.51				1,594.51		2,078.34
หญ้าโอกินาวา				1,892.00						1,892.00
หญ้าสตาร์			1,417.00	2,633.24	976.00			1,433.77	2,313.60	1,754.72
อ้อยโปโฮเทค									1,643.78	1,643.78
หญ้ากีนี พันธุ์ไพ-คาลิ				1,549.95						1,549.95
หญ้าม้าเลย									1,469.00	1,469.00
อ้อยอาหารสัตว์									1,451.66	1,451.66
หญ้ากีนี พันธุ์นัทชูกาเซ่				1,005.80						1,005.80
หญ้าโมลาส					480.00					480.00
หญ้าบิสกิต								211.00		211.00

ตารางที่ 16 ผลผลิตน้ำหนักรวมเฉลี่ยของพืชตระกูลถั่วในแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีในพื้นที่ เขต 1-9

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ชนิดพันธุ์	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	ผลผลิตเฉลี่ย
พืชวงศ์ถั่ว										
กระถิน K636	7,104.00	8,475.00	1,501.00	9,382.00		6,923.51			2,090.38	5,912.65
กระถิน กลาบราต้า		5,738.00								5,738.00
กระถิน			2,954.00	3,814.00		682.00	12,049.90	5,637.00	2,544.99	4,613.65
ถั่วลิสงเถา CIAT18748							2,823.00			2,823.00
แคฝรั่ง							2,811.38			2,811.38
ถั่วลิสงเถา พันธุ์อาร์บรูด							3,439.91	1,805.50		2,622.70
ถั่วลิสงเถา พันธุ์ฟลอริเจอร์ช	4,180.00		2,317.08	2,846.07	611.71	1,930.71	3,266.88	2,818.94	2,681.03	2,581.55
ถั่วลิสงเถา พันธุ์อีโคเทียร์ฟ					901.77		3,511.58	1,823.50		2,078.95
ถั่วลิสงเถา พันธุ์อุมาริลโล	3,798.00		1,748.50	1,297.86	551.58	1,998.34	1,683.39	3,330.14	1,728.91	2,017.09
ถั่วไมยรา	3,351.00		2,968.00	2,824.57	448.85	2,355.17	1,027.50	1,912.50	751.53	1,954.89
ถั่วท่าพระสไตโล	2,563.00		1,556.05	1,876.54	824.88		2,549.22	438.50	3,511.89	1,902.87
ถั่วควาลเคด	3,276.00		1,577.00	2,264.44	480.00		1,310.50	504.50	3,859.33	1,895.97
ถั่วมะแะขาว	2,710.00			1,314.00				738.00		1,587.33
ถั่วลิสง				1,417.00						1,417.00
ถั่ววิกน่า			1,307.00							1,307.00
ถั่วยามาต้า	1,950.00		1,181.83	1,548.16	598.96	517.00	1,004.00	667.50	2,959.60	1,303.38
ถั่วขอนแก่น สไตโล				1,300.00						1,300.00
ถั่วมะแะแดง				1,263.00						1,263.00
ถั่วลิสงเถา CPI 12121				1,150.00			929.00			1,039.50
กระถิน Wondergraze			1,013.00							1,013.00
ถั่วเซนโตร			981.00	1,663.50	171.00					938.50
ถั่วกรมสไตโล				909.00						909.00
ถั่วบันตี				883.00						883.00
ถั่วอัลฟัลฟา พันธุ์นีโอทาสีวา กานา								820.00		820.00
ถั่วลิสงเถา กลาบราต้า CPI 193490							761.00			761.00
ถั่วพุ่ม				754.00						754.00
ถั่วลิสงนา				739.00						739.00

ตารางที่ 16 (ต่อ)

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ชนิดพันธุ์	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	ผลผลิตเฉลี่ย
ถั่วพรี				651.00						651.00
ถั่วลิสงเถา CIAT17434							634.00			634.00
ถั่วลิสงเถา CIAT18750							613.00			613.00
ถั่วลิสงเถา CIAT18747							570.00			570.00
ถั่วลิสงเถา กลาบราต้า CPI 93483							544.00			544.00
ถั่วลิสงเถา กลาบราต้า						500.30				500.30
ถั่วลิสงเถาพินทอย CIAT 18744							480.00			480.00
ถั่วแลบแลบ				313.00						313.00
ถั่วอัลพัลฟา พันธุ์ ซีเรซ			245.00							245.00

ตารางที่ 17 ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ยของพืชตระกูลอื่นๆ ในแปลงสาธิตพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีในพื้นที่ เขต 1-9

หน่วย : กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี

ชนิดพันธุ์	เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 4	เขต 5	เขต 6	เขต 7	เขต 8	เขต 9	ผลผลิตเฉลี่ย
พืชวงศ์อื่นๆ										
หม่อนสกลนคร				5,271.00						5,271.00
หม่อนเชียงใหม่										4,535.00
หม่อน			3,860.00	2,907.00		5,763.17	3,744.00	4,773.00	4,103.50	4,191.78
มันสำปะหลัง พันธุ์เกษตรศาสตร์			3,605.00							3,605.00
หม่อนบุรีรัมย์ 60		4,424.00	3,721.00					2,144.00		3,429.67
มันสำปะหลัง				1,737.00		5,655.46		1,673.40	4,056.47	3,280.58
ค่าน้ำเม็กซิโก		2,461.00	1,606.00							2,101.61
บุหงานรา				1,299.00					1,497.00	1,398.00

5. ทดสอบสาธิตพืชสมุนไพร

จัดทำแปลงทดสอบสาธิตพืชสมุนไพร ขนาดแปลงย่อย 3x4 ตารางเมตร จำนวน 20 แปลง ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา สำหรับเป็นจุดสาธิต ศึกษาในงานในรูปแบบนิทรรศการ มีชีวิตของพืชสมุนไพรสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ รวบรวมไว้สำหรับเกษตรกรและผู้สนใจ จำนวน 20 พันธุ์ ได้แก่ ทองพันชั่ง เสดดพังพอนตัวผู้ เสดดพังพอนตัวเมีย ฟ้าทะลายโจร ผาง ไพล ว่านชั๊กมถลูก กระชายขาว ว่านหางจระเข้ ป่าช้าเหงา รางจืด บอระเพ็ด ชิง ข่า โหมกเครือ ตะไคร้หอม บัวบกไทย พลุควา ผักไชยา ตะไคร้

ภาพที่ 5 แปลงทดสอบสาธิตพืชสมุนไพร 20 พันธุ์

6. คัดเลือกปรับปรุงพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ใหม่ 3 สายพันธุ์

1) การปรับปรุงพันธุ์หญ้ารูชี สกุล *Urochloa*

ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2558 ได้ทำการศึกษาเพื่อเพิ่มจำนวนชุดโครโมโซมของหญ้ารูชี จากเดิม 2 ชุด (Diploid) $2n=2X=18$ เป็นหญ้ารูชีที่มีโครโมโซม 4 ชุด (Tetraploid) $2n=4X=36$ จำนวน 16 โคลน (หญ้ารูชีเตตระพลอยด์)

ในปีถัดมาทำการศึกษาลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ความสมบูรณ์ของละอองเกสร และเก็บข้อมูลผลผลิต ค่าการย่อยได้ ค่าเยื่อใย (NDF) และสัดส่วนใบต่อต้น ของหญ้ารูชีเตตระพลอยด์ ทั้ง 16 โคลน ข้อมูลเบื้องต้นในปีที่ 1 สามารถคัดเลือกหญ้ารูชีเตตระพลอยด์ ที่มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นพันธุ์แม่เพื่อสร้างพันธุ์ลูกผสม จำนวน 2 สายพันธุ์ ได้แก่ หญ้ารูชีเตตระพลอยด์ (0.05 (20-2)) และหญ้ารูชีเตตระพลอยด์ c 0.1 (14) โดยได้ทำการผสมพันธุ์หญ้ารูชีเตตระพลอยด์ (ต้นแม่) ที่ได้จากการคัดเลือก 2 สายพันธุ์ กับและหญ้าชิกแนลนอน สายพันธุ์ Basilisk (ต้นพ่อ) แต่เนื่องจากหญ้ารูชีเตตระพลอยด์ 0.05 (20-2) ออกดอกไม่ตรงกับหญ้าชิกแนลนอน สายพันธุ์ Basilisk ที่จะใช้เป็นต้นพ่อ จึงดำเนินการผสมเกสรระหว่างต้นแม่ (หญ้ารูชีเตตระพลอยด์ c 0.1 (14)) ได้เพียงสายพันธุ์เดียว ด้วยการกำจัดเกสรตัวผู้ออกจากดอกของต้นแม่ (Emasculation) แล้วเคาะเกสรตัวผู้ของต้นพ่อ มาทำการผสมข้ามจากผลการผสมพันธุ์สามารถเก็บเมล็ดได้ทั้งหมด 75 เมล็ด ซึ่งสามารถเจริญเป็นต้นได้ 28 ต้น

ภาพที่ 6 หญ้ารูชีเตตระพลอยด์ 0.05(20-2) (ต้นแม่) และ หญ้าชิกแนลนอน สายพันธุ์ Basilisk (ต้นพ่อ)

ในปีงบประมาณ 2567 ทำการเพาะกล้าด้วยวิธีการปักชำด้วยข้อของลำต้น ทำการปักชำหญ้ารัฐซีเตตระพลอยด์ 0.05(20-2) (ต้นแม่) จำนวน 40 ต้น และ หญ้าชิกแนลนอน สายพันธุ์ Basilisk (ต้นพ่อ) จำนวน 40 ต้น นำต้นแม่พันธุ์วางเรียงกับพื้นโรงเรือนโดยไว้ตรงกลาง จำนวน 10 แถวๆละ 4 ต้น และ นำต้นพ่อพันธุ์มาวางเรียงประกบด้านข้าง ทั้ง 2 ด้านๆละ 10 แถวๆละ 2 ต้น โดยวางสูงจากพื้น ประมาณ 20-30 เซนติเมตร เพื่อให้พืชผสมพันธุ์กันเองในช่วงออกดอก โดยก่อนที่พืชจะออกดอกต้องทำการเปลี่ยนภาชนะบรรจุและดินปลูกใหม่ เพื่อให้พืชมีอาหารเพียงพอสำหรับการเจริญเติบโตได้ดี และมีความสมบูรณ์พันธุ์เพื่อให้ติดดอกและสามารถผสมพันธุ์กันได้

2) การปรับปรุงพันธุ์หญ้าเนเปียร์ สกุล *Pennisetum*

ดำเนินการที่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ปี2567 ทำการเก็บข้อมูลหญ้าเนเปียร์ 8 หมายเลข ได้แก่ (1) 1253 (2) 4306 (3) 506 (4) 1214 (5) 2527 (6) 4606 (7) 132 (8) 3510 เปรียบเทียบกับหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 จำนวน 1 ครั้ง

ตารางที่ 18 ข้อมูลปริมาณผลผลิต ความสูง ความกว้างกอ จำนวนแขนงของหญ้าเนเปียร์ในแปลงคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์

หมายเลข	ผลผลิต (กก./ไร่/ครั้ง)		% วัตถุแห้ง	ความสูง (ซม.)	ความกว้างกอ (ซม.)	จำนวนแขนง ต่อกอ
	นน.สด	นน.แห้ง				
1253	2,148.77	392.36	18.26	246.84	30.56	20.41
4306	1,423.67	229.26	16.10	156.22	32.03	25.09
506	1,372.24	249.65	18.19	174.78	30.13	21.94
1214	1,487.26	257.02	17.28	195.81	31.28	24.88
2527	1,298.33	223.58	17.22	211.91	26.31	14.75
4606	914.59	168.61	18.44	202.25	25.69	16.74
132	1,435.67	243.35	16.95	186.34	32.70	22.8
3510	1,412.71	253.88	17.97	197.09	31.72	22.00
Pakchong 1	1,065.97	184.22	17.28	170.19	28.16	18.13

จากการดำเนินการเก็บข้อมูลพบว่าหมายเลข 1253 มีปริมาณผลผลิตน้ำหนักสดและน้ำหนักแห้งสูงที่สุดคือ 2,148.77 กิโลกรัมต่อไร่ต่อครั้ง และ 392.36 กิโลกรัมต่อไร่ต่อครั้ง ตามลำดับ และหมายเลข 4306 มีจำนวนแขนงต่อกอสูงที่สุดคือ 25.09 แขนงต่อกอ

ปัญหาอุปสรรค

ในช่วงฤดูแล้งเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน ระบบการให้น้ำในแปลงชำรุด ไม่สามารถให้น้ำได้ ส่งผลให้หญ้าในแปลงเจริญเติบโตได้ไม่ดี มีต้นตายในแปลงจำนวนมาก รวมถึงโคพื้นเมืองเข้าแทะเล็มในแปลงส่งผลให้ต้นหญ้าได้รับความเสียหายทำให้ไม่สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ในปีงบประมาณ 2568 ควรดำเนินการปลูกและเก็บข้อมูลใหม่ จัดทำแปลง 36 แปลงย่อย (9 สิ่งทดลองๆ ละ 4 ซ้ำ) ซ่อมแซมระบบการให้น้ำให้สามารถให้น้ำได้ทั่วถึง และมีการกั้นลวดไฟฟ้าล้อมแปลงเพื่อไม่ให้โคเข้าแทะเล็ม

ภาพที่ 7 แพลงสำหรับคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์หญ้าเนเปียร์

3) การปรับปรุงพันธุ์ถั่วแป๊ป่า สกุล *Vigna*

ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง ปัจจุบันดำเนินการปลูก 4 หมายเลข VG0114 VG0209 VG0516 และ VG0605 โดยคัดเลือกจากลักษณะเมล็ดสีดำ 2 หมายเลข และเมล็ดสีเขียวเทา 2 หมายเลข จากการทดสอบเพื่อตัดวัดผลผลิตพบว่าต้นถั่วทั้ง 4 เบอร์ มีลักษณะการแสดงออกของใบ ลำต้น สีของดอก มีลักษณะไม่ต่างกัน สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ 2 ครั้งต่อปี กลุ่มเมล็ดสีดำให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ย 157.84 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ผลผลิตน้ำหนักสดเฉลี่ย 962.18 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ในกลุ่มเมล็ดสีเขียว ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้งเฉลี่ย 167.65 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ผลผลิตน้ำหนักสดเฉลี่ย 1,113.97 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี จากการเก็บข้อมูลที่ผ่านมาพบว่าต้นถั่วแป๊ป่า มักมีแมลงศัตรูพืชเข้าทำลายในช่วงการเจริญเติบโตของพืชในปลายฤดูฝนต้นฤดูหนาวเป็นประจำส่งผลให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้น้อย จึงยังไม่มีความเหมาะสมที่จะดำเนินการคัดเลือกและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์ใหม่ต่อไป ปัจจุบันจึงได้นำเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการคัดเลือกจำนวน 4 เบอร์ ส่งเข้าเก็บรักษาในธนาคารเมล็ดพันธุ์ ที่ ศวอ.นครราชสีมา

ภาพที่ 8 แพลงสำหรับคัดเลือกปรับปรุงพันธุ์ถั่วแป๊ป่า

7. การเก็บรักษาพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดีในสภาพปลอดเชื้อ (เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ)

ดำเนินการเก็บรักษาพันธุ์พืชอาหารสัตว์ในสภาพปลอดเชื้อ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ นครราชสีมาโดยวิธีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืชอาหารสัตว์ โดยนำเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ที่เก็บรักษาในตู้ควบคุมอุณหภูมิ (Seed bank) มาเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 9 พันธุ์ และเพาะเลี้ยงจากชิ้นส่วนบริเวณตาข้างของพืช จำนวน 11 พันธุ์ รวม 20 พันธุ์ จากผลการดำเนินงานพบว่า ต้นกล้าปลอดเชื้อที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ที่มีราก และลำต้นสมบูรณ์ สามารถย้ายลงปลูกลงกระถางเพื่ออนุบาลให้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ได้ทั้ง 20 พันธุ์

ภาพที่ 9 การเตรียมอาหารสูตร MS (Murashige and Skoog)

ภาพที่ 10 ขั้นตอนการฟอกเมล็ด

ภาพที่ 11 การย้ายเปลี่ยนอาหารเลี้ยงเชื้อใหม่

ภาพที่ 12 ห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

B1/67
ถั่ววิกน่า / ถั่วแปเป่า LP01
Vigna umbellata
(Thunb.) Ohei & H.
Ohashi

B2/67
ถั่ววิกน่า / ถั่วแปเป่า LP02
Vigna umbellata
(Thunb.) Ohei & H.
Ohashi

B3/67
ถั่ววิกน่า / ถั่วแปเป่า LP03
Vigna umbellata
(Thunb.) Ohei & H.
Ohashi

B4/67
ถั่ววิกน่า / ถั่วแปเป่า LP04
Vigna umbellata
(Thunb.) Ohei & H.
Ohashi

B5/67
ถั่ววิกน่า / ถั่วแปเป่า LP05
Vigna umbellata
(Thunb.) Ohei & H.
Ohashi

B6/67
ถั่วอาเซอร์
Macroptiloma axillare
CPI 17814

B7/67
ถั่วอัลฟิลฟา พันธุ์ซีเรส
Medicago sativa
cv. Cerace

B8/67
ถั่วท่าพระสโตโล CIAT 184
Stylosanthes guianensis
(Aubl.) Sw. var.
guianensis

B9/67
หญ้ามูลาใต้
Urochloa brizantha x *U.*
ruziziensis cv. Mulato

B10/67
หญ้าใบมันสยาม
Axonopus catarinensis

B11/67
หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ 0.1 (8-1)
Urochloa brizantha (4x)
0.1(8-1)

B12/67
หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ 0.5 (26-2)
Urochloa brizantha (4x)
0.5(26-2)

ภาพที่ 13 ต้นกล้าปลอดเชื้อในขวดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ 20 พันธุ์

B13/67
 หนักรูชี้เตตระพลอยด์
 0.1(20)
Urochloa brizantha (4x)
 0.1(20)

B14/67
 หนักรูชี้เตตระพลอยด์
 0.05(8-7)
Urochloa brizantha
 (4x)0.05(8-7)

B15/67
 หนักรูชี้เตตระพลอยด์ 0.05(20-2)
Urochloa brizantha
 (4x)0.05(8-2)

B16/67
 หนักรูชี้เตตระพลอยด์ 0.1(8-3)
Urochloa brizantha
 (4x)0.1(8-3)

B17/67
 หนักรูชี้เตตระพลอยด์
 0.15(26)
Urochloa brizantha
 (4x)0.15(26)

B18/67
 หนักรูชี้เตตระพลอยด์
 0.5(20-1)
Urochloa brizantha
 (4x)0.5(20-1)

B19/67
 หนักรูชี้เตตระพลอยด์
 0.1(8-2)
Urochloa brizantha
 (4x)0.1(8-2)

B20/67
 หนักรูชี้เตตระพลอยด์
 0.2(14)
Urochloa brizantha
 (4x)0.2(14)

ภาพที่ 13 ต้นกล้าปลอดเชื้อในขวดเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ 20 พันธุ์ (ต่อ)

8. การประเมินตรวจสอบลักษณะทางพันธุกรรมพืชอาหารสัตว์

ดำเนินการตรวจสอบลักษณะทางพันธุกรรมพืชอาหารสัตว์ โดยพัฒนาเครื่องหมายโมเลกุลพืชอาหารสัตว์ สกุล *Leucaena* จำนวน 10 สายพันธุ์ ได้แก่

1. *L. collinsii* 52/88
2. *L. lanceolata* 43/85
3. *L. trichodes* 61/88
4. *L. pallida* CQ 3439
5. *L. macrophylla* subsp. *Nelsonii* 47/8
6. *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit
7. *L. esculenta* subsp. *Esculenta* 47/87
8. *L. salvadorensis* 17/86
9. *L. collinsii* subsp. *zacapana* 56/88
10. *L. pulverulenta* 83/87

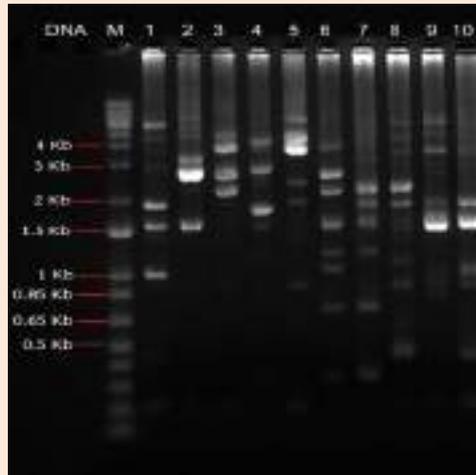
ภาพที่ 14 การเตรียมตัวอย่างสำหรับสกัดดีเอ็นเอ

ทำการสกัดดีเอ็นเอ จากใบอ่อนของพืช โดยการใช้ชุดสกัดดีเอ็นเอ ตรวจสอบความเข้มข้นและความบริสุทธิ์ ด้วยเครื่องวัดปริมาณความเข้มข้นสารปริมาณน้อยโดยแรงตึงผิว ใช้ปริมาณสารละลาย ดีเอ็นเอ 1 ไมโครลิตรต่อตัวอย่างต่อครั้ง โดยทำการวัดค่าการดูดซับแสง (absorbance) ที่ความยาวช่วงแสง 260 นาโนเมตร

ลำดับต่อมา เพิ่มปริมาณดีเอ็นเอ โดยการทำปฏิกิริยาลูกโซ่โพลีเมอเรส (Polymerase Chain Reaction , PCR) โดยใช้ Primer ดังนี้

- ISSR 1 (5'-GAGAGAGAGAGAGAGAC-3')
- ISSR 2 (5'-GAGAGAGAGAGAGAGAT-3')
- ISSR 3 (5'-ACACACACACACACACC-3')
- ISSR 4 (5'-ATGATGATGATGATGTGG-3')
- ISSR 5 (5'-GCTACTACTACTACTACTA-3')
- ISSR 6 (5'-ATCATCATCATCATCATCT-3')
- ISSR 7 (5'-ATCATCATCATCATCATCC-3')
- ISSR 8 (5'-ATAATAATAAATAAATAATAT-3')
- ISSR 9 (5'-CTACTACTACTACTACTAC3')
- ISSR 10 (5'-GAGAGAGAGAGAGAGAGAT-3')
- ISSR 11 (5'-AGAGAGAGAGAGAGAGCTA-3')
- ISSR 12 (5'-GACAGACAGACAGACA-3')
- ISSR 13 (5'-GAAGAAGAAGAAGAAGAAAA-3')
- ISSR 14 (5'-CTCTCTCTCTCTCTCTG-3')
- ISSR 15 (5'-ACACACACACACACACT-3')
- ISSR 16 (5'-AGAGAGAGAGAGAGAGCT-3')
- ISSR 17 (5'-GAGAGAGAGAGACC-3')
- ISSR 18 (5'-ACTACTACTACTACTACTC-3')
- ISSR 19 (5'-GAGAGAGAGAGAGAGAGAAC-3')
- ISSR 20 (5'-ATGATGATGATGATGATG-3')
- ISSR 21 (5'-ACACACACACACACACTG-3')
- ISSR 22 (5'-ACACACACACACACACCT-3')
- ISSR 23 (5'-AGAGAGAGAGAGAGAGCA-3')
- ISSR 24 (5'-ACTACTACTACTACTACTT-3')
- ISSR 25 (5'-ACCACCACCACCT-3')
- ISSR 26 (5'-AGAGAGAGAGAGAGAGT-3')
- ISSR 27 (5'-AGAGAGAGAGAGAGAGC-3')
- ISSR 28 (5'-AGAGAGAGAGAGAGAGG-3')
- ISSR 29 (5'-GAGAGAGAGAGAGAGAA-3')
- ISSR 30 (5'-GTGTGTGTGTGTGTGTC-3')
- ISSR 31 (5'-AGAGAGAGAGAGAGAGTC-3')
- ISSR 32 (5'-GAGAGAGAGAGAGAGACC-3')
- ISSR 33 (5'-GTGTGTGTGTGTGTGTCG-3')
- ISSR 34 (5'-TGTGTGTGTGTGTGTGAC-3')

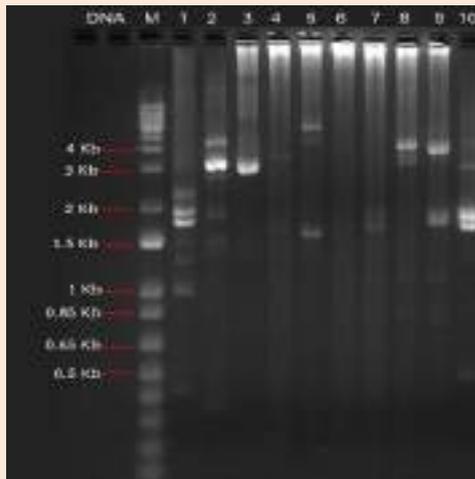
ลำดับต่อมา นำ PCR Product ที่ได้มาตรวจสอบขนาดของดีเอ็นเอ ภายใต้สนามไฟฟ้าโดยผ่านตัวกลางชนิดวุ้น (Agarose gel electrophoresis) และ ถ่ายภาพเจล พร้อมบันทึกภาพถ่ายเจล ด้วยเครื่องวิเคราะห์ผลและถ่ายภาพเจล จากนั้นทำการวิเคราะห์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ ด้วยการระบุเอกลักษณ์ของพืชสกุล *Leucaena* ด้วยเครื่องหมายโมเลกุลชนิด Inter simple sequence repeat (ISSR) ได้ผลการศึกษา ดังนี้

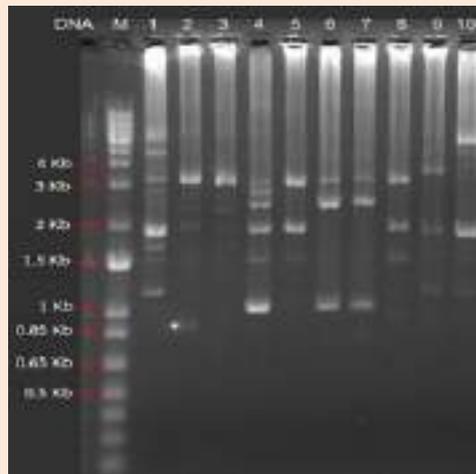
ภาพที่ 15 ลายพิมพ์ดีเอ็นเอพืชสกุล *Leucaena* จำนวน 10 สายพันธุ์ ของเครื่องหมาย ISSR 1, หมายเลข 1 - 10 = *L. collinsii* 52/88, *L. lanceolata* 43/85, *L. trichodes* 61/88, *L. pallida* CQ 3439, *L. macrophylla* subsp. *Nelsonii* 47/85, *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit, *L. esculenta* subsp. *Esculenta* 47/87, *L. salvadorensis* 17/86, *L. collinsii* subsp. *zacapana* 56/88, *L. pulverulenta* 83/87 ตามลำดับ, M = 1 kb DNA ladder

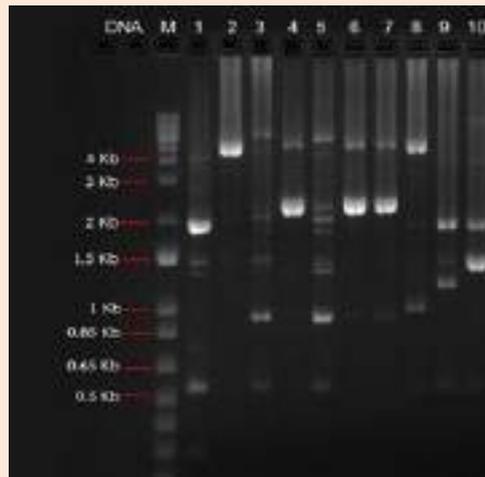
ภาพที่ 16 : ลายพิมพ์ดีเอ็นเอพืชสกุล *Leucaena* จำนวน 10 สายพันธุ์ ของเครื่องหมาย ISSR 4, หมายเลข 1 -10 = *L. collinsii* 52/88, *L. lanceolata* 43/85, *L. trichodes* 61/88, *L. pallida* CQ 3439, *L. macrophylla* subsp. *Nelsonii* 47/85, *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit, *L. esculenta* subsp. *Esculenta* 47/87, *L. salvadorensis* 17/86, *L. collinsii* subsp. *zacapana* 56/88, *L. pulverulenta* 83/87 ตามลำดับ, M = 1 kb DNA ladder

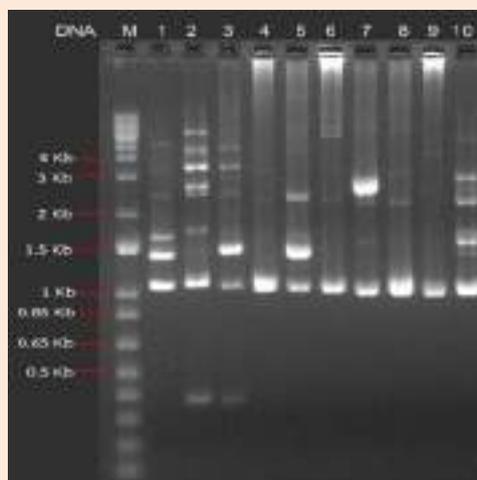
ภาพที่ 17 : ลายพิมพ์ดีเอ็นเอพืชสกุล *Leucaena* จำนวน 10 สายพันธุ์ ของเครื่องหมาย ISSR 5, หมายเลข 1 - 10 = *L. collinsii* 52/88, *L. lanceolata* 43/85, *L. trichodes* 61/88, *L. pallida* CQ 3439, *L. macrophylla* subsp. *Nelsonii* 47/85, *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit, *L. esculenta* subsp. *Esculenta* 47/87, *L. salvadorensis* 17/86, *L. collinsii* subsp. *zacapana* 56/88, *L. pulverulenta* 83/87 ตามลำดับ, M = 1 kb DNA ladder

ภาพที่ 18 : ลายพิมพ์ดีเอ็นเอพืชสกุล *Leucaena* จำนวน 10 สายพันธุ์ ของเครื่องหมาย ISSR 6, หมายเลข 1 - 10 = *L. collinsii* 52/88, *L. lanceolata* 43/85, *L. trichodes* 61/88, *L. pallida* CQ 3439, *L. macrophylla* subsp. *Nelsonii* 47/85, *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit, *L. esculenta* subsp. *Esculenta* 47/87, *L. salvadorensis* 17/86, *L. collinsii* subsp. *zacapana* 56/88, *L. pulverulenta* 83/87 ตามลำดับ, M = 1 kb DNA ladder

ภาพที่ 19 : ลายพิมพ์ดีเอ็นเอพืชสกุล *Leucaena* จำนวน 10 สายพันธุ์ ของเครื่องหมาย ISSR 7, หมายเลข 1 - 10 = *L. collinsii* 52/88, *L. lanceolata* 43/85, *L. trichodes* 61/88, *L. pallida* CQ 3439, *L. macrophylla* subsp. *Nelsonii* 47/85, *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit, *L. esculenta* subsp. *Esculenta* 47/87, *L. salvadorensis* 17/86, *L. collinsii* subsp. *zacapana* 56/88, *L. pulverulenta* 83/87 ตามลำดับ, M = 1 kb DNA ladder

ภาพที่ 20 : ลายพิมพ์ดีเอ็นเอพืชสกุล *Leucaena* จำนวน 10 สายพันธุ์ ของเครื่องหมาย ISSR 18, หมายเลข 1 - 10 = *L. collinsii* 52/88, *L. lanceolata* 43/85, *L. trichodes* 61/88, *L. pallida* CQ 3439, *L. macrophylla* subsp. *Nelsonii* 47/85, *Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit, *L. esculenta* subsp. *Esculenta* 47/87, *L. salvadorensis* 17/86, *L. collinsii* subsp. *zacapana* 56/88, *L. pulverulenta* 83/87 ตามลำดับ, M = 1 kb DNA ladder

9. การศึกษาเชื้อจุลินทรีย์ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการหมักของพืชอาหารสัตว์

ดำเนินการศึกษาคัดแยกเชื้อจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการหมักพืชอาหารสัตว์ จำนวน 1 พันธุ์ ดำเนินการที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา โดยทำการจำแนกสายพันธุ์ของแบคทีเรียสร้างกรดแลคติก จากกระถิน (*Leucaena*) ดังนี้

1. จำแนกสายพันธุ์ของแบคทีเรียกรดแลคติก โดยการหาลำดับนิวคลีโอไทด์ของชิ้นส่วน 16S rRNA ทำการสกัดดีเอ็นเอของเชื้อแบคทีเรียด้วยชุดสกัดดีเอ็นเอสำเร็จรูป

2. นำดีเอ็นเอที่สกัดได้ทั้งหมดมาเพิ่มปริมาณ ด้วยเทคนิค PCR (Polymerase chain reaction) โดยใช้ Primer 2 ชนิด ได้แก่ 518F ซึ่งมีลำดับเบสดังนี้ 5'-CCAGCAGCCGCGTAATACG-3' และ 800-R ซึ่งมีลำดับเบสดังนี้ 5'-TACCAGGGTATC TAATCC-3'

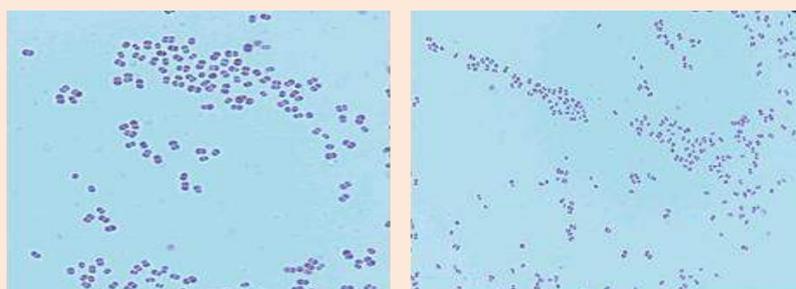
3. นำ PCR Product ที่ได้ไปตรวจ วิเคราะห์ลำดับเบสดด้วยเครื่อง automated DNA sequencer

4. นำ PCR product ของส่วนยีน 16S rRNA ที่ได้มาทำให้บริสุทธิ์ด้วย GEL/PCR DNA Fragments Extraction Kit และนำดีเอ็นเอที่บริสุทธิ์มาวิเคราะห์หาลำดับนิวคลีโอไทด์ในส่วนของยีน 16S rRNA โดยจัดส่งตัวอย่างไปวิเคราะห์ลำดับนิวคลีโอไทด์ที่บริษัท U2Bio ประเทศเกาหลี ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ลำดับนิวคลีโอไทด์ของยีน 16S rRNA จากแบคทีเรียกรดแลคติกไอโซเลทที่คัดแยก จะถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์หาสายพันธุ์ที่มีความใกล้เคียงกันมากที่สุดโดยเปรียบเทียบลำดับนิวคลีโอไทด์ที่ได้ในฐานข้อมูล EzTaxon (<http://www.ezbiocloud.net/eztaxon>) โดยใช้ฟังก์ชัน 16S-based ID วิเคราะห์หาค่าเปอร์เซ็นต์ความคล้ายคลึงของยีน 16S

5. ในขั้นตอนการแยกเชื้อแบคทีเรียจากตัวอย่างกระถิน สามารถคัดเลือกแบคทีเรียกรดแลคติกได้ทั้งหมด 22 ไอโซเลท LC001 – LC022

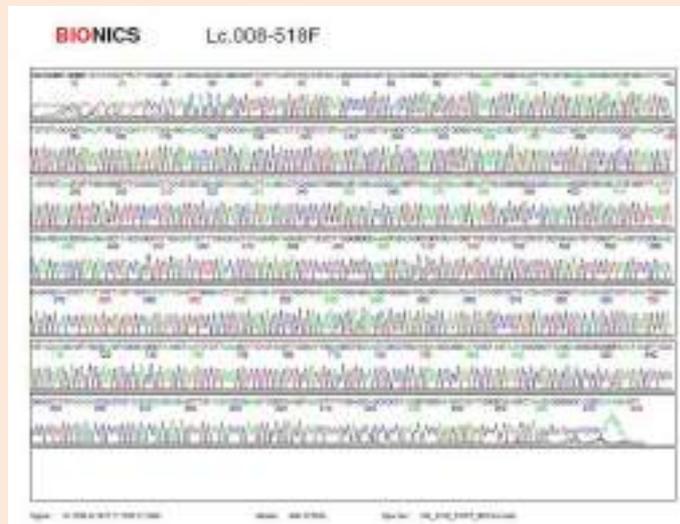
ภาพที่ 21 : ลักษณะโคโลนีของแบคทีเรียกรดแลคติก ที่แยกได้จากพืชกระถิน ไอโซเลท LC008 ลักษณะโคโลนีมีโซนใส (Clear zone) ล้อมรอบ

ภาพที่ 22 : ลักษณะรูปร่างและการติดสีแกรมของเชื้อแบคทีเรียกรดแลคติกไอโซเลท LC008

ผลการตรวจวินิจฉัยจำแนกระบุสายพันธุ์ของแบคทีเรียกรดแลคติก โดยวิธี 16S rDNA sequence analysis

เชื้อที่แยกได้ ไอโซเลท LC008 : สายพันธุ์ *Enterococcus faecium*

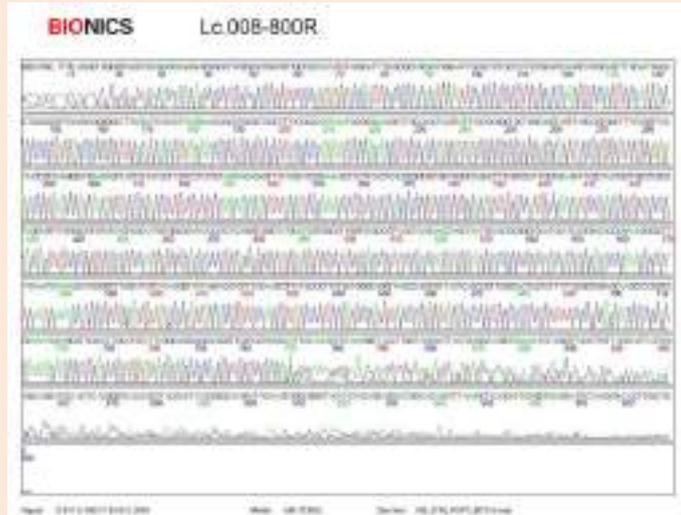

ภาพที่ 23 Primer ชนิด 518F ซึ่งมีลำดับเบส 5'-CCAGCAGCCGCGTAATACG-3'

ลำดับนิวคลีโอไทด์ของยีน 16S rRNA

>435676-MA-001-1-Lc.008-518F

```
GGGGGGGTGCGGGTGTCTGATTATTGGGCGTAAGCGAGCGCAGGCGTTTCTTAAGTCTGATGTGAAAGCCCCGGCTCAA
CCGGGGAGGGTCATTGGAACTGGGAGACTTGAGTGCAGAAGAGGAGAGTGGAATTCATGTGTAGCGGTGAAATGCGTAGA
TATATGGAGGAACACCAGTGGCGAAGGCGGCTCTCTGGTCTGTAAGTCTGAGGCTCGAAAGCGTGGGAGCAAACAGG
ATTAGATACCCTGGTAGTCCACGCCGTAAACGATGAGTGCTAAGTGTGGAGGGTTTCCGCCCTTCAGTGCTGACGCTAACGC
ATTAAGCACTCCGCTGGGAGTACGACCGCAAGTTGAAACTCAAAGGAATTGACGGGGGCCGACAAGCGGTGGAGCAT
GTGGTTTAATTCGAAGCAACGCGAAGAACCTTACCAGGTCTTGACATCCTTTGACCACTCTAGAGATAGAGCTTCCCCTTCGG
GGGCAAAGTGACAGGTGGTGCATGGTTGTCGTGAGTCTGTCGTGAGATGTTGGGTTAAGTCCCAGCAACGAGCGCAACCCT
TATTGTTAGTTGCCATCATTAGTTGGGCACTTAGCAAGACTGCCGGTGACAAACCGGAGGAAGGTGGGGATGACGTCAAAT
CATCATGCCCTTATGACCTGGGCTACACACGTGCTACAATGGGAAGTACAACGAGTTGCGAAGTCGCGAGGCTAAGCTAATC
TCTTAAAGCTTCTCTCAGTTCCGATTGACAGGCTGCAACTCGCCTGCATGAAGCCGGAATCGCTAGTAATCGCGGATCAGCACG
CCGCGGGTGAATACGTTCCCGGGCCTTGACACACCGCCCGTACACCACGAGAGTTTGTAAACCCCGAAGTCGGTGAGGTA
ACCTTTTGGAGCCAGCCGCTAAGGTGGGATAGATGATTGGGGTGAAGTCTAAGAGGGGGGCCGCAAAGAGT
```


ภาพที่ 24 Primer ชนิด 800 R ซึ่งมีลำดับเบส 5'-TACCAGGGTATC TAATCC-3'

ลำดับนิวคลีโอไทด์ของยีน 16S rRNA

>435676-MA-002-1-Lc.008-800R

GGCATGCTTTTCAGCCTCGCGTCAGTTACAGACCAGAGAGCCGCCTTCGCCACTGGTGTTCCTCCATATATCTACGCAT
 TTCACCGCTACACATGGAATCCACTCTCCTCTTCTGCACTCAAGTCTCCCAGTTTCCAATGACCCCTCCCGGTTGAG
 CCGGGGGCTTTCACATCAGACTTAAGAAACCGCCTGCGCTCGCTTACGCCAATAAATCCGGACAACGCTTGCCAC
 CTACGTATTACCGCGGCTGCTGGCACGTAGTTAGCCGTGGCTTTCTGGTTAGATACCGTCAAGGGATGAACAGTTACT
 CTCATCCTTGTTCTTCTCTAACAACAGAGTTTTACGATCCGAAAACCTTCTTCACTCACGCGGCGTTGCTCGGTCAGA
 CTTTCGTCCATTGCCGAAGATTCCCTACTGCTGCCTCCCGTAGGAGTTTGGGCCGTGTCTCAGTCCCAATGTGGCCGA
 TCACCCTCTCAGGTCGGCTATGCATCGTGGCCTTGGTGAGCCGTTACCTCACCAACTAGCTAATGCACCGCGGGTCCA
 TCCATCAGCGACACCCGAAAGCGCCTTCAAATCAAACCATGCGGTTTTCGATTGTTATACGGTATTAGCACCTGTTT
 CCAAGTGTTATCCCCTTCTGATGGGCAGGTTACCCACGTGTTACTCACCCGTTCCGCCACTCCTTTTTCCGGTGGAG
 CAAGCTCCGGTGGAAAAAGAAGCGTTCGACTTGCATGTATTAGGCACGCCGCCAGCGTTTGTCTGAGCAATTCCAA
 AACTCTAAAGGGTACCTTGGTACGACTTACTGAGCCAGGATCAAACCTTACGGTTACCTTGTACGACTTACTGAGCC
 AGGATCCAACTCACGGGTACACCGTTACGACTTACCGCCAAGGATTGAAGTCGGCGGGTTACATCTACAGGAGGA
 CTGGAACAAGTTAAAGCTCACGATTGAGGTGAAGCAGTCTAAGCGACCCTTGACTG

ภาพที่ 25 แสดงการแยกเชื้อจุลินทรีย์จากฟีดอาหารสัตว์

ยุทธศาสตร์ ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนงาน : พื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

โครงการ : พัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร

กิจกรรมหลัก : พัฒนาการผลิตปศุสัตว์

1. กิจกรรมย่อย : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ในฟาร์มเกษตรกร

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อสร้างฟาร์มต้นแบบในการจัดการด้านอาหารสัตว์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ของเกษตรกร

2. เพื่อให้หน่วยบริการจัดการอาหารสัตว์เคลื่อนที่ (FMMU) ออกติดตามให้คำแนะนำในฟาร์มปศุสัตว์ของเกษตรกร และสำรวจข้อมูลในพื้นที่เพื่อจัดทำปฏิทินวัตถุดิบอาหารสัตว์ในแต่ละพื้นที่

3. บริการวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ และวัตถุดิบอาหารสัตว์ให้ฟาร์มเกษตรกร

ตัวชี้วัด :

1. สร้างฟาร์มต้นแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ จำนวน 410 ฟาร์ม ประกอบด้วย

- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตโคนม จำนวน 150 ฟาร์ม
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตโคเนื้อ จำนวน 150 ฟาร์ม
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตแพะ-แกะ จำนวน 80 ฟาร์ม
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตไก่พื้นเมือง จำนวน 20 ฟาร์ม
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตสุกร จำนวน 10 ฟาร์ม

2. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การผลิตสัตว์ประสิทธิภาพสูง 9 แห่ง

3. หน่วยบริการจัดการอาหารสัตว์เคลื่อนที่ (FMMU) ให้บริการเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ 4,100 ราย

4. วิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ และวัตถุดิบอาหารสัตว์ให้ฟาร์มนำร่อง 390 ตัวอย่าง

5. ผลิตอาหารที่เอ็มอาร์เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกร จำนวน 200 ตัน

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ในฟาร์มเกษตรกรเป็นการจัดตั้งหน่วยบริการจัดการอาหารสัตว์เคลื่อนที่ (Feed Management Mobile Unit, FMMU) และแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เพื่อออกสำรวจแหล่งวัตถุดิบอาหารสัตว์ราคา และช่วงระยะเวลาที่มีจำหน่าย เพื่อจัดทำปฏิทินวัตถุดิบอาหารสัตว์สำหรับใช้งานในพื้นที่ ออกตรวจสอบการให้อาหารที่ฟาร์มของเกษตรกร ปรับสูตรอาหารให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของสัตว์ที่เกษตรกรเลี้ยง รวมถึงเป้าหมายในการสร้างฟาร์มต้นแบบสำหรับใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และจุดถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีการจัดการอาหารสัตว์ชนิดต่างๆ ให้แก่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจอย่างเหมาะสมสำหรับการผลิตปศุสัตว์ทุกชนิด ในทุกพื้นที่ของประเทศไทย

ตารางที่ 19 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ในฟาร์มเกษตรกร
ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
1. สร้างฟาร์มต้นแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์	ฟาร์ม	410	445	108.54
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตโคนม	ฟาร์ม	150	171	114
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตโคเนื้อ	ฟาร์ม	150	151	100.67
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตแพะ-แกะ	ฟาร์ม	80	84	105
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตไก่พื้นเมือง	ฟาร์ม	20	26	130
- สร้างฟาร์มต้นแบบการผลิตสุกร	ฟาร์ม	10	13	130
2. จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การผลิตสัตว์ประสิทธิภาพสูง	แห่ง	9	9	100
3. หน่วยบริการจัดการอาหารสัตว์เคลื่อนที่ (FMMU) ให้บริการเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์	ราย	4,100	4,515	110.12
4. วิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ และวัตถุดิบอาหารสัตว์ให้ฟาร์มนาร่อง	ตัวอย่าง	390	391	100.26
5. ผลิตอาหารที่เอ็มอาร์เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกร	ตัน	200	190	95.10

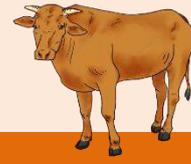
ฟาร์มต้นแบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ จำนวน 410 ฟาร์ม มุ่งเน้นให้คำปรึกษาด้านการจัดการอาหารสัตว์ ตลอดจนสนับสนุนปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ของเกษตรกร และดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวให้แก่กลุ่มเกษตรกรที่มีความสนใจในพื้นที่ใกล้เคียงกับฟาร์มต้นแบบ สรุปดังนี้

ผลการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคนมในฟาร์มต้นแบบของเกษตรกร

	จำนวนโคนม (ตัว)	3,985
	ปริมาณน้ำนมเฉลี่ยในฟาร์ม (กก./ตัว/วัน)	12.45
	ต้นทุนการผลิตน้ำนม (บาท/กก.น้ำนมดิบ)	9.88
	ลดต้นทุนการผลิต (ค่าอาหารสัตว์) (ร้อยละ)	12.13

ผลการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคเนื้อในฟาร์มต้นแบบของเกษตรกร

	จำนวนโคเนื้อ (ตัว)	2,523
	ต้นทุนค่าอาหารสัตว์ (บาท/ตัว/วัน)	78.70
	ต้นทุนการผลิตเนื้อ (บาท/1 กก. น้ำหนักตัว)	86.57
	เพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ)	16.73

ผลการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตแพะ-แกะในฟาร์มต้นแบบของเกษตรกร

	จำนวนแพะ-แกะ (ตัว)	4,560
	ต้นทุนค่าอาหารสัตว์ (บาท/ตัว/วัน)	7.52
	ต้นทุนการผลิตเนื้อ (บาท/1 กก. น้ำหนักตัว)	50.23
	เพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ)	20.78

ผลการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสุกรในฟาร์มต้นแบบของเกษตรกร

	จำนวนสุกร (ตัว)	160
	ต้นทุนค่าอาหารสัตว์ (บาท/ตัว/วัน)	48.43
	ต้นทุนการผลิตเนื้อ (บาท/1 กก.น้ำหนักตัว)	60.86
	เพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ)	3.21

ผลการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสัตว์ปีกในฟาร์มต้นแบบของเกษตรกร

	จำนวนสุกร (ตัว)	3,752
	ต้นทุนค่าอาหารสัตว์ (บาท/ตัว/วัน)	1.08
	ต้นทุนการผลิตเนื้อ (บาท/1 กก.น้ำหนักตัว)	42.03
	เพิ่มประสิทธิภาพ (ร้อยละ)	15.32

ปัญหาอุปสรรค :

มีเกษตรกรต้องการเข้าร่วมโครงการจำนวนมากแต่งบประมาณจำกัด ไม่สามารถขยายผลได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะ :

2. กิจกรรมย่อย : พัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องรายชนิดสัตว์ เช่น โคนเนื้อ โคนนม กระบือ แพะ แกะ
2. เพื่อจัดทำฐานข้อมูลคุณค่าทางโภชนาและความต้องการโภชนาในสัตว์เคี้ยวเอื้องที่ระยะการเจริญเติบโตต่างๆ
3. เพื่อผลิตโคนเนื้อ โคนนม กระบือ แพะ แกะ สำหรับการพัฒนาด้านมาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องและสนับสนุนการใช้สัตว์ทดลองเพื่องานทางวิทยาศาสตร์
4. เพื่อนำผลงานด้านการจัดการให้อาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องตามมาตรฐานอาหารสัตว์มาเผยแพร่ และถ่ายทอดแก่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ และผู้สนใจ นำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดต่างๆ

ตัวชี้วัด :

1. ผลงานวิชาการ จำนวน 10 เรื่อง
2. สัตว์เคี้ยวเอื้องที่เหมาะสมสำหรับงานทดลอง จำนวน 20 ตัว
3. ผลิตพืชอาหารสัตว์สำหรับสัตว์ทดลอง จำนวน 25,000 กิโลกรัม
4. ตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ จำนวน 500 ตัวอย่าง
5. ให้คำแนะนำด้านการจัดการอาหารสัตว์และคำนวณสูตรอาหารสัตว์ จำนวน 200 ราย

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง เป็นการศึกษา ทดสอบมาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง ตลอดจนผลิตอาหารสัตว์ทดลองที่มีคุณภาพดี ทั้งในรูปแบบอาหารข้นและอาหารหยาบ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้องให้ประสบความสำเร็จ ทำให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำมาเผยแพร่และถ่ายทอดแก่เกษตรกร และผู้สนใจ นำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์เคี้ยวเอื้องชนิดต่างๆ ต่อไป

ตารางที่ 20 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
1. ผลงานวิชาการ	เรื่อง	10	10	100
2. สัตว์เคี้ยวเอื้องที่เหมาะสมสำหรับงานทดลอง	ตัว	20	23	115
3. ผลิตพืชอาหารสัตว์สำหรับสัตว์ทดลอง	กิโลกรัม	25,000	26,140	104.56
4. ให้บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์	ตัวอย่าง	500	593	118.60
5. ให้คำแนะนำเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการจัดการอาหารสัตว์	ราย	200	217	108.50

รายชื่อโครงการวิชาการ และหน่วยงานรับผิดชอบ

1

ผลของระดับพลังงานในอาหารต่อสมรรถภาพการเจริญเติบโต การย่อยได้ของโภชนะลักษณะซาก คุณภาพเนื้อและผลตอบแทนจากการเลี้ยงขุนโคลูกผสมพันธุ์วากิว (โคไทยแบล็ค) ช่วงอายุ 24 - 30 เดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของระดับพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ในอาหารที่มี การเปลี่ยนแปลงสมรรถนะการเจริญเติบโต การย่อยของโภชนะ ลักษณะซาก คุณภาพและผลตอบแทน ของการเลี้ยงขุนโคเนื้อลูกผสมวากิว (โคไทยแบล็ค) ช่วงอายุ 24 - 30 เดือน
หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง

TMR ME = 2.35 / 2.55 / 2.75 Mcal/kgDM

2

ผลผลิต ส่วนประกอบทางเคมี ค่าการย่อยได้ และค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ของหญ้าสกุล *Urochloa spp.* 3 สายพันธุ์ โดยวิธีทางห้องปฏิบัติการ (ปีที่ 2) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลผลิต ส่วนประกอบทางเคมี ค่าการย่อยได้ และค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ในห้องปฏิบัติการ ของหญ้าสกุล *Urochloa spp.* 3 สายพันธุ์ ได้แก่ หญ้าอีสาน หญ้ารูซี่ และหญ้ามูลาโต 2 ตัดวัดผลผลิตทุกๆ 45 วัน ดำเนินการเป็นเวลา 2 ปี

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง

3

ผลของการใช้หญ้าอิสานแห้งร่วมกับฟางข้าวในอัตราส่วนต่างๆ กันเป็นแหล่งอาหารหายาบในอาหารผสมครบส่วนที่มีต่อค่าโภชนะที่ย่อยได้ ค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ การปลดปล่อยก๊าซมีเทน และก๊าซคาร์บอนได้ออกไซด์ของโคพื้นเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าทางโภชนะ ค่าการย่อยได้ ค่าพลังงานใช้ประโยชน์ได้ และปริมาณก๊าซจากการหายใจ อาหารผสมครบส่วนที่ใช้หญ้าอิสานแห้งร่วมกับฟางข้าวเป็นอาหารหายาบในสัดส่วนต่างๆ กันสำหรับโคพื้นเมือง

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง

4

สมรรถนะการเจริญเติบโตของโคพื้นเมือง น้ำหนัก 90 ถึง 150 กิโลกรัม ที่เลี้ยงด้วยอาหารผสมครบส่วนที่ใช้กากมันสำปะหลังหมักยีสต์เป็นส่วนประกอบ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการเจริญเติบโตของโคพื้นเมือง น้ำหนัก 90-150 กิโลกรัม โดยการเลี้ยงด้วยอาหารผสมครบส่วนที่ใช้กากมันสำปะหลังหมักยีสต์เป็นส่วนประกอบ

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร

5

ผลของไบโหลอ ไบมันสำปะหลัง ถั่วเขียว ดาวกระจายไต้หวัน เปลือกข้าวโพด กากปลากะตักต้ม (ซีโปีะ) และหัวปลากะตัก ต่อคุณค่าทางโภชนาะ จลนศาสตร์การผลิตแก๊ส ความสามารถในการย่อยได้ และพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ในแพะโดยใช้เทคนิคการวัดผลผลิตแก๊สในหลอดทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของไบโหลอ ไบมันสำปะหลัง ถั่วเขียว ดาวกระจายไต้หวัน เปลือกข้าวโพด กากปลากะตักต้ม (ซีโปีะ) และหัวปลากะตัก ต่อคุณค่าทางโภชนาะ จลนศาสตร์การผลิตแก๊ส และความสามารถในการย่อยได้ในแพะโดยใช้เทคนิคการวัดผลผลิตแก๊สในหลอดทดลอง

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุล

6

การศึกษาผลผลิตและคุณค่าทางโภชนาะของแห่นเปิดที่มีระดับการใช้ปุ๋ยคอกและระยะเวลาในการเพาะเลี้ยงที่แตกต่างกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของระดับการใช้มูลโคแห้งต่อปริมาณผลผลิต รวมทั้งคุณค่าทางโภชนาะของแห่นเปิดที่อายุการเพาะเลี้ยงที่แตกต่างกัน

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม

7

การศึกษาคุณค่าของโภชนะ การย่อยได้ของผนังเซลล์และปริมาณก๊าซมีเทนของข้าวโพดพร้อมฝักหมักที่มีสายพันธุ์และระยะสุกต่างกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าของโภชนะ การย่อยได้ของผนังเซลล์ ปริมาณก๊าซมีเทน ของข้าวโพดพร้อมฝักหมักที่มีสายพันธุ์และระยะสุกที่ต่างกัน

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา

8

ผลของอายุการตัดที่มีต่อการย่อยได้และค่าพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ของหญ้าไนล์แห้งสำหรับใช้เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมบอร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของอายุการตัดที่มีต่อการย่อยได้และค่าพลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้ของหญ้าไนล์สำหรับใช้เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสม

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบูรณ์

9

คุณภาพการหมัก คุณค่าทางโภชนา และความสามารถในการย่อยได้ในห้องปฏิบัติการของเปลือกและซังข้าวโพดหมักร่วมกับกากเมล็ดักัญชง มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพการหมัก คุณค่าทางโภชนา และความสามารถในการย่อยได้ในห้องปฏิบัติการของชนิดอาหารหยาบหมักผสมเสร็จที่ผลิตจากเปลือกและซังข้าวโพดหวาน เปลือกและซังข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และกากเมล็ดักัญชง (total mixed-fiber silage ; TMFS) ที่ระยะเวลาการหมักต่างกัน

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง

10

ผลของการใช้ฝักเหรีียงป่นทดแทนมันเส้นในสูตรอาหาร TMR แพะลูกผสมบอร์-แองโกล นูเบียนต่อจลนศาสตร์การผลิตแก๊ส ความสามารถในการย่อยได้ และกระบวนการหมักโดยใช้เทคนิคการวัดผลผลิตแก๊สในหลอดทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ฝักเหรีียงป่นทดแทนมันเส้นในระดับต่างๆ ในสูตรอาหาร TMR ต่อจลนศาสตร์การผลิตแก๊ส ความสามารถในการย่อยได้ และกระบวนการหมักโดยใช้เทคนิคการวัดผลผลิตแก๊สในหลอดทดลอง

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี

ปัญหาอุปสรรค :

การดำเนินงานทดลองไม่เสร็จสิ้นภายในปีงบประมาณ เนื่องจากสัตว์ทดลองไม่พร้อมหลายโครงการจึงเริ่มงานล่าช้า ทำให้ยังไม่ได้รายงานฉบับสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ :

1. ควรส่งข้อเสนอ concept paper ที่ผ่านการอนุมัติให้ดำเนินการจากคณะกรรมการฯ ล่วงหน้า 1 ปี เพื่อ ศมอ. จะได้จัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องให้แต่ละแห่งได้ตรงตามโครงการ โดยเฉพาะหากต้องการซื้อสัตว์ทดลอง
2. ควรประสานหน่วยผลิตสัตว์ทดลอง เพื่อเตรียมสัตว์ทดลองให้พร้อมสำหรับเข้าโครงการฯ ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ
3. ร่วมกันวางแผนงานวิจัยของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการดำเนินการวิจัยอย่างต่อเนื่อง
4. เมื่อดำเนินงานทดลองและเขียนรายงานเสนอคณะกรรมการวิชาการเสร็จสมบูรณ์ ต้องส่งให้ ศมอ. เพื่อรวบรวมแต่ละปีด้วย

3. กิจกรรมย่อย : การเพิ่มประสิทธิภาพและความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกร โครงการโคบาลบูรพา

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้หน่วยจัดการอาหารสัตว์เคลื่อนที่ ติดตามให้คำแนะนำในฟาร์มโคเนื้อของเกษตรกรในโครงการโคบาลบูรพา
2. เพื่อให้บริการวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์ และปรับสูตรอาหารอย่างเหมาะสมให้ฟาร์มเกษตรกร
3. สนับสนุนจัดตั้งคลังเสบียงสัตว์
4. ผลิตเสบียงสัตว์คุณภาพดี

ตัวชี้วัด :

1. บริการให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ 200 ราย
2. สนับสนุนจัดตั้งคลังเสบียงสัตว์ 3 แห่ง
3. ผลิตเสบียงสัตว์คุณภาพดี 60,000 กิโลกรัม

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยการเพิ่มประสิทธิภาพและความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกรโครงการโคบาลบูรพา เป็นการให้คำแนะนำเกษตรกรด้านอาหารสัตว์ การวิเคราะห์คุณภาพอาหารสัตว์และสนับสนุนจัดตั้งคลังเสบียงสัตว์จำนวน 3 แห่งในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ อำเภออรัญญประเทศ อำเภอวัฒนานคร และอำเภอโคกสูง มีการผลิตหญ้าแห้งคุณภาพดีเพื่อสนับสนุนเกษตรกรในโครงการฯ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกรในโครงการโคบาลบูรพา

ตารางที่ 21 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยการเพิ่มประสิทธิภาพ และความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ของเกษตรกรโครงการโคบาลบูรพา ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
1. บริการให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์	ราย	200	200	100
2. สนับสนุนจัดตั้งคลังเสบียงสัตว์	แห่ง	3	3	100
3. ผลิตเสบียงสัตว์คุณภาพดี	กิโลกรัม	60,000	60,000	100

ปัญหาอุปสรรค :

-

ข้อเสนอแนะ :

-

4. กิจกรรมย่อย : พัฒนาการใช้จุลินทรีย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์ วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อทดสอบประสิทธิภาพการทำงานของจุลินทรีย์ แลคโตแบคทีเรียพาราแพลนทาร์ม (*Lactiplantibacillus paraplantarum*)
2. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการใช้จุลินทรีย์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก

ตัวชี้วัด :

จำนวนเกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์หมักที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้จุลินทรีย์ในกระบวนการผลิตพืชอาหารสัตว์หมักจำนวน 20 ราย ผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก 20 ตัน

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยพัฒนาการใช้จุลินทรีย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์ ปัจจุบันห้องปฏิบัติการศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา ดำเนินการขยายจำนวนเชื้อจุลินทรีย์ แลคโตแบคทีเรียพาราแพลนทาร์ม (*Lactiplantibacillus paraplantarum*) ที่ได้จากการดำเนินการศึกษาคัดแยกเชื้อจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการหมักพืชอาหารสัตว์ ได้เพียงพอต่อการนำไปใช้ผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก 20 ตัน

ตารางที่ 22 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยพัฒนาการใช้จุลินทรีย์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์
ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
เกษตรกรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้จุลินทรีย์				
เกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก	ราย	20	20	100
ผลผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก	ราย	20,000	20,000	100

จากนั้นทำการคัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมเข้าร่วมโครงการฯ 20 ราย ทำการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้จุลินทรีย์ แลคโตแบคทีเรียพาราแพลนทาร์ม (*Lactiplantibacillus paraplantarum*) เพื่อใช้ในกระบวนการผลิตพืชอาหารสัตว์หมักของเกษตรกร โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเป็นเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา 16 ราย และจังหวัดสระบุรี 4 ราย มีชนิดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ 2 ชนิด ได้แก่ หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 จำนวน 10 ราย และข้าวโพดพร้อมฝักหมัก จำนวน 10 ราย (พันธุ์ S7328 จำนวน 4 ราย และพันธุ์สุวรรณ S4452 จำนวน 6 ราย)

ผลการประเมินคุณภาพพืชอาหารสัตว์หมักทางกายภาพ พบว่าหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 ที่อายุการหมัก 7 วัน การใช้และไม่ใช้จุลินทรีย์ให้ผลไม่แตกต่างกัน แต่พบว่าหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 หมัก ที่อายุการหมัก 14 และ 21 วัน กลุ่มที่ใช้จุลินทรีย์ให้ผลทางกายภาพดีกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้จุลินทรีย์ ต่างจากต้นข้าวโพดพร้อมฝักหมักที่ทุกอายุการหมักกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้จุลินทรีย์ให้ผลทางกายภาพไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ผลการประเมินคุณภาพพืชอาหารสัตว์หมัก ทางกายภาพ อายุการหมัก 7 14 และ 21 วัน

ลักษณะทางกายภาพ	หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1		ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก	
	ไม่ใช้จุลินทรีย์	ใช้จุลินทรีย์	ไม่ใช้จุลินทรีย์	ใช้จุลินทรีย์
อายุการหมัก 7 วัน				
1. กลิ่น	8.3	9.9	10.5	11.5
2. เนื้อพืชหมัก	4	4	4	4
3. สี	2.1	2.6	2	2
4. pH	1.6	6	6	6
คะแนนรวม	16	16.5	22.5	23.5
ผลการประเมินคุณภาพ	ดี	ดี	ดีมาก	ดีมาก
อายุการหมัก 14 วัน				
1. กลิ่น	6	8	10.5	11.75
2. เนื้อพืชหมัก	2.9	3.9	4	4
3. สี	1.7	2.9	2	2
4. pH	0	0	6	6
คะแนนรวม	10.6	14.8	22.5	23.75
ผลการประเมินคุณภาพ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก	ดีมาก
อายุการหมัก 21 วัน				
1. กลิ่น	3.1	8.5	10	12
2. เนื้อพืชหมัก	2.4	4	4	4
3. สี	1.2	3	3	3
4. pH	0	0	6	6
คะแนนรวม	6.7	15.5	23	25
ผลการประเมินคุณภาพ	ปานกลาง	ดี	ดีมาก	ดีมาก

เมื่อทำการสุ่มตัวอย่างหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 หมัก ที่อายุการหมัก 7 14 และ 21 วัน นำไปวิเคราะห์หาค่าทางโภชนาของ พบว่ากลุ่มที่ใช้จุลินทรีย์ค่าวัตถุแห้งมีค่าสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้จุลินทรีย์ ทุกอายุการหมัก ส่วนค่าโปรตีนหายากลุ่มที่ใช้จุลินทรีย์ที่อายุการหมัก 21 วัน มีค่าสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้จุลินทรีย์ (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 อายุ 60 -75 วัน

รายการ (%DM)	พืชก่อนหมัก		ไม่ใช้จุลินทรีย์			พืชก่อนหมัก		ใช้จุลินทรีย์	
	(0 วัน)	หมัก 7 วัน	หมัก 14 วัน	หมัก 21 วัน	(0 วัน)	หมัก 7 วัน	หมัก 14 วัน	หมัก 21 วัน	
Dry matter	16.52	17.28	15.80	16.04	16.50	17.28	16.23	16.19	
Crude protein	12.28	12.36	11.60	9.03	12.65	10.17	8.38	9.11	
Crude fat	1.71	1.52	1.18	1.20	1.27	1.61	1.35	1.28	
Crude fiber	31.93	32.58	34.53	35.02	29.94	32.06	28.11	32.71	
Ash	14.70	15.38	15.58	15.84	15.15	15.41	12.92	15.62	
NFE	39.38	38.16	37.12	38.91	40.99	40.76	32.58	41.27	
ADF	39.98	40.82	43.99	43.84	37.63	40.13	35.17	40.98	
NDF	69.48	70.23	62.91	69.65	69.20	70.43	59.28	70.38	
ADL	5.13	6.21	6.92	9.89	5.15	7.07	5.81	7.09	

ผลการวิเคราะห์ในข้าวโพดพร้อมฝักอายุ 80-85 วัน หมัก พบว่าในกลุ่มที่ใช้จุลินทรีย์ ค่าโปรตีนหยาบและเยื่อใย มีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่ออายุการหมักเพิ่มขึ้น โดยจะเห็นได้ว่ากลุ่มที่ใช้จุลินทรีย์ที่อายุการหมัก 14 และ 21 วัน ทั้ง 2 อายุการหมัก มีค่าโปรตีนหยาบสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้จุลินทรีย์ ทั้งนี้ค่าที่เป็นส่วนของผนังเซลล์ NDF และ ADF ในกลุ่มที่ใช้จุลินทรีย์มีค่าน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้จุลินทรีย์

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์คุณค่าทางโภชนาข้าวโพดพร้อมฝักหมักอายุ 80-85 วัน

รายการ (%DM)	ไม่ใช้จุลินทรีย์				ใช้จุลินทรีย์			
	พีชก่อนหมัก (0 วัน)	หมัก 7 วัน	หมัก 14 วัน	หมัก 21 วัน	พีชก่อนหมัก (0 วัน)	หมัก 7 วัน	หมัก 14 วัน	หมัก 21 วัน
Dry matter	31.58	31.14	31.51	30.94	31.07	30.85	30.07	30.87
Crude protein	7.58	8.53	7.40	7.67	7.90	8.00	8.04	8.51
Crude fat	2.58	2.65	1.94	2.03	2.66	2.61	2.51	2.38
Crude fiber	22.49	23.19	23.62	21.50	21.07	20.82	21.30	21.53
Ash	7.07	6.06	7.22	6.59	6.75	6.55	6.97	6.79
NFE	60.28	59.58	59.83	62.22	61.63	62.03	61.44	60.79
ADF	28.61	29.51	30.03	27.21	26.95	26.65	26.91	27.51
NDF	61.74	61.47	60.70	59.65	58.95	57.81	57.88	59.45
ADL	4.06	3.78	3.76	3.72	3.85	3.82	3.85	3.75

ตารางที่ 26 ผลการประเมินคุณภาพพืชอาหารสัตว์หมัก ทางเคมี ของพืชอาหารสัตว์ที่อายุการหมัก 7 14 และ 21 วัน

ชนิดของกรด	เนเปียร์ปากช่อง 1				ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก s7328				ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก s4452			
	ไม่ใช้จุลินทรีย์		ใช้จุลินทรีย์		ไม่ใช้จุลินทรีย์		ใช้จุลินทรีย์		ไม่ใช้จุลินทรีย์		ใช้จุลินทรีย์	
	%ของกรด	คะแนน	%ของกรด	คะแนน	%ของกรด	คะแนน	%ของกรด	คะแนน	%ของกรด	คะแนน	%ของกรด	คะแนน
อายุการหมัก 7 วัน												
กรดแลกติก	7.28	0	0	0	70.67	28	69.01	24	65.08	20	66.06	24
กรดอะซีติก	46.78	0	69.64	24	21.11	16	23.84	16	28.53	10	27.21	13
กรดบิวทีริก	45.94	-10	30.36	-5	8.22	9	7.15	10	6.38	10	6.73	10
รวม		-10		19		53		50		40		47
ชั้นคุณภาพ	ต่ำ		ต่ำ		ปานกลาง		ปานกลาง		พอใช้		ปานกลาง	
อายุการหมัก 14 วัน												
กรดแลกติก	0	0	0	0	68.14	24	69.50	24	70.89	28	68.38	24
กรดอะซีติก	71.79	0	68.35	0	24.40	13	23.63	16	22.98	16	24.37	13
กรดบิวทีริก	28.21	0	31.65	-5	7.46	10	6.87	10	6.14	10	7.25	10
รวม		0		-5		47		50		54		47
ชั้นคุณภาพ	ต่ำ		ต่ำ		ปานกลาง		ปานกลาง		ปานกลาง		ปานกลาง	
อายุการหมัก 21 วัน												
กรดแลกติก	0	0	0	0	70.25	28	63.31	24	74.71	28	69.48	24
กรดอะซีติก	52.21	0	63.84	0	23.04	16	23.15	16	17.45	18	21.98	16
กรดบิวทีริก	47.79	-10	36.16	-5	6.71	10	8.54	9	7.84	10	8.54	9
รวม		-10		-5		54		49		56		49
ชั้นคุณภาพ	ต่ำ		ต่ำ		ปานกลาง		ปานกลาง		ปานกลาง		ปานกลาง	

จากข้อมูลการสุ่มตัวอย่างพืชอาหารสัตว์หมักที่อายุ 14 และ 21 วัน ของเกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก เพื่อนำไปวิเคราะห์ค่ากรดแลคติก กรดอะซิติก และกรดบิวทีริก (ตารางที่ 26) พบว่าคุณภาพของหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 หมักของกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้จุลินทรีย์ให้ผลไม่ต่างกันคืออยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากพืชที่นำมาหมักมีความชื้นสูงก่อนนำมาหมัก และข้าวโพดพร้อมฝักหมักของกลุ่มที่ใช้และไม่ใช้จุลินทรีย์ให้ผลไม่ต่างกันคืออยู่ในระดับปานกลาง พบว่าการใช้หรือไม่ใช้จุลินทรีย์ในทุกอายุการหมักไม่ส่งผลให้พืชหมักมีคุณภาพดีขึ้นคือยังคงที่มีคุณภาพต่ำเช่นเดิม ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญในการทำพืชหมักคือตัวพืชที่นำมาใช้หมักต้องมีความชื้นที่เหมาะสมและมีค่า WSC มากพอที่จะทำให้จุลินทรีย์เปลี่ยนเป็นกรดแลคติก

สรุปความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการใช้จุลินทรีย์แบบน้ำหมักพืชอาหารสัตว์ ในเกษตรกร 20 ราย

ด้านบุคลากร

1. เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ความสามารถในการแนะนำการใช้จุลินทรีย์เพื่อเสริมในกระบวนการหมักพืชอาหารสัตว์	มาก
2. เจ้าหน้าที่ที่มีความเอาใจใส่ เป็นมิตร มีความกระตือรือร้นในการให้คำแนะนำ	มาก

ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ

1. มีความชัดเจนในการอธิบาย ชี้แจงและแนะนำขั้นตอนการขอรับบริการ	มาก
2. ขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน	ปานกลาง
3. มีความสะดวก และรวดเร็วในการให้บริการ	มาก

ด้านคุณภาพและประสิทธิภาพของจุลินทรีย์

1. สามารถช่วยเร่งกระบวนการหมักของพืชอาหารสัตว์ให้เร็วขึ้น	มาก
2. สามารถช่วยเก็บถนอมพืชหมักไว้ใช้ประโยชน์ได้นานขึ้น	มาก
3. สามารถลดการเน่าเสียของพืชหมักได้ดีขึ้น	มาก
4. ขั้นตอนการนำจุลินทรีย์มาใช้ในการผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก สะดวก ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน	ปานกลาง
5. ขนาดภาชนะบรรจุ และรูปแบบจุลินทรีย์ เหมาะสมกับการใช้งาน	มาก
6. ท่านมีความพึงพอใจในการใช้จุลินทรีย์ในการผลิตพืชอาหารสัตว์หมัก ในภาพรวมระดับใด	มาก

ปัญหาอุปสรรค :

1. จุลินทรีย์ที่ใช้อยู่ในรูปแบบน้ำ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ที่เข้าพื้นที่เพื่อนัดหมายเกษตรกร จะต้องประสานกับเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการเพื่อเตรียมตัวอย่างหัวเชื้อจุลินทรีย์ โดยต้องแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย 7 วันก่อนเข้าพื้นที่จริง ทำให้ไม่เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ประกอบกับเกษตรกรต้องเพิ่มขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพิ่มการใช้แรงงาน และเวลาในการผสมจุลินทรีย์ให้เข้ากับพืชอาหารสัตว์ที่ต้องการนำมาหมัก เนื่องจากต้องคลุกเคล้าให้จุลินทรีย์มีความสม่ำเสมอกับพืชอาหารสัตว์ก่อนนำไปบรรจุภาชนะหมัก ผลผลิตที่ได้จากการเสริมและไม่เสริมจุลินทรีย์ให้ผลไม่แตกต่างกันหากมีกระบวนการหมักที่ถูกต้องอัดแน่น ไล่อากาศออกจากภาชนะบรรจุให้ได้มากที่สุดก็สามารถผลิตพืชอาหารสัตว์หมักคุณภาพดีได้โดยไม่ต้องเสริมจุลินทรีย์ นอกจากนี้ยังพบว่าชนิดของพืชอาหารสัตว์ที่นำมาใช้หมักอาจไม่เหมาะสมจึงทำให้เห็นผลไม่ชัดเจน

2. พืชอาหารสัตว์ของเกษตรกรในพื้นที่ ส่วนใหญ่มีค่าวัตถุแห้งต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้คุณภาพการหมักต่ำ ควรส่งเสริมให้เกษตรกร เห็นถึงความสำคัญของการลดความชื้นก่อนการหมัก
3. การขยายเชื้อจุลินทรีย์ที่ใช้เป็นเชื้อเดี่ยว ที่มีจำนวน 1×10^7 CFU/ml อาจไม่เพียงพอต่อการควบคุมเชื้อแบคทีเรียที่ไม่ต้องการในกระบวนการหมัก ควรคัดเลือกเชื้อแบคทีเรียที่สามารถทำงานได้ร่วมกันต่อไป ให้เหมาะสมกับสภาพการหมักของเกษตรกรต่อไป
4. จำนวนเกษตรกรที่ผลิตหญ้าเนเปียร์หมักเพื่อการจำหน่ายมีจำนวนลดลง เนื่องจากเกษตรกรในพื้นที่ส่วนใหญ่จะใช้หญ้าสดที่ผ่านการหั่นหรือสับให้มีขนาดเล็กลงพร้อมบรรจุลงไปใช้เลี้ยงโคในฟาร์มทันที โดยส่วนมากโคจะกินหมดภายใน 2-3 วัน ดังนั้นการบรรจุใส่ถุงจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ง่ายต่อการขนส่งเท่านั้น เกษตรกรไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการหมักเพื่อการสำรองเสบียงสัตว์ไว้ใช้ในฤดูแล้งและ เนื่องจากปริมาณพืชอาหารสัตว์สดมีไม่เพียงพอสำหรับนำไปสำรองพืชอาหารสัตว์ในรูปแบบหมัก

ข้อเสนอแนะ :

-

ภาพที่ 26 การขยายจำนวนเชื้อจุลินทรีย์

ภาพที่ 27 การส่งเสริมและสนับสนุนการใช้จุลินทรีย์

ภาพที่ 28 การประเมินลักษณะทางกายภาพของพืชอาหารสัตว์

ไม่ใช่จุลินทรีย์	เติมเชื้อจุลินทรีย์
	
<p>ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก 7 วัน</p>	<p>ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก เติมเชื้อจุลินทรีย์ 7 วัน</p>
	
<p>ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก 14 วัน</p>	<p>ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก เติมเชื้อจุลินทรีย์ 14 วัน</p>
	
<p>ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก 21 วัน</p>	<p>ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก เติมเชื้อจุลินทรีย์ 21 วัน</p>

ภาพที่ 29 การประเมินพืชหมักทางกายภาพ ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก อายุหมัก 7 14 และ 21 วัน

ยุทธศาสตร์ ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนงาน : พื้นฐานด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

โครงการ : พัฒนาเกษตรกรรายยั่งยืน

กิจกรรมหลัก : ส่งเสริมปศุสัตว์อินทรีย์

กิจกรรมย่อย : ศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์

วัตถุประสงค์ :

เพื่อสร้างศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (DLD Organic Farm Model) สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ รวมถึงการส่งเสริม สาธิตการผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์ และการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ อินทรีย์สนับสนุนให้แก่เกษตรกร

ตัวชี้วัด :

ศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ และ/หรือแปลงพืชอาหารสัตว์อินทรีย์ที่ได้รับการรับรอง มาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ และ/หรือยื่นขอรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ จำนวน 30 แห่ง

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ เป็นการสร้างศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (DLD Organic Farm Model) เพื่อเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้ การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ รวมถึงการส่งเสริม สาธิตการผลิต อาหารสัตว์อินทรีย์ และการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ อินทรีย์สนับสนุนให้แก่เกษตรกร เพื่อให้อาชีพการผลิต ปศุสัตว์อินทรีย์เป็นอาชีพทางเลือกที่มีความยั่งยืน และสามารถแข่งขันได้ในตลาดสินค้าเกษตรทางเลือกที่มีความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค

ตารางที่ 27 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
สร้างศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์	แห่ง	30	30	100

ศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์

1. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท มีการพัฒนา ปรับปรุง ดูแลแปลงพืชอินทรีย์ เก็บเกี่ยวผลผลิต และนำไปใช้เลี้ยงสัตว์ภายในหน่วยงานในภาวะที่เกิดภัยแล้งในช่วงปีที่ผ่านมา

2. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว คณะผู้ตรวจรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ สำนักงานปศุสัตว์เขต ๒ เข้าตรวจรับรองฟาร์มไก่ไข่อินทรีย์ ซึ่งเป็นการขอรับรองใหม่ เพิ่มจากเดิมที่มีการรับรองแปลงพืชอาหารสัตว์อินทรีย์ จำนวน 70 ไร่ เลขที่ใบรับรอง 02900027905000001C ระยะเวลาการรับรอง 26 ม.ค. 2566 - 25 ม.ค.2569

3. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา มีการพัฒนา ปรับปรุง ดูแลแปลงพืชอินทรีย์ และรับการตรวจรับรองเพื่อต่ออายุการรับรองแปลงพืชอาหารสัตว์อินทรีย์

ปลูกหญ้าแพงโกลาทดแทนพื้นที่เดิม จำนวน 15 ไร่ (ดำเนินการแล้ว)

ปลูกถั่วฮามาต้า จำนวน 15 ไร่ (ดำเนินการแล้ว)

ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน 5 ไร่ (อยู่ระหว่างการดำเนินการ)

4. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์ ได้มีการเก็บเกี่ยวผลผลิต และรับการตรวจรับรองเพื่อต่ออายุการรับรองแปลงพืชอาหารสัตว์อินทรีย์ มีพืชอาหารสัตว์อินทรีย์ พื้นที่รวม 25.75 ไร่ ได้แก่ หญ้าแพงโกลาอินทรีย์ พื้นที่ 15 ไร่ มันสำปะหลังอินทรีย์ พื้นที่ 7 ไร่ และ กระจินอินทรีย์ พื้นที่ 3.75 ไร่

5. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร ได้รับการรับรองการผลิตพืชอาหารสัตว์ตามมาตรฐานอินทรีย์ จากกรมปศุสัตว์ พื้นที่ 107 ไร่ 1 งาน ประกอบด้วย หญ้าแพงโกลา 70 ไร่ 3 งาน หญ้าไนล์ 19 ไร่ 2 งาน หญ้าอะตราตัม 17 ไร่ ซึ่งใช้เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านพืชอาหารสัตว์อินทรีย์ แก่เกษตรกรและผู้สนใจในพื้นที่

6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์ ดำเนินการผลิตพืชอาหารสัตว์อินทรีย์ ตามมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์ เล่ม 1 มกษ. 9000-2552 และ เล่ม 2 มกษ 9000-2554.

7. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร เป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ สาธิตการผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์ และสนับสนุนปัจจัยการผลิตวัตถุดิบอินทรีย์ให้แก่เกษตรกรในภาวะภัยพิบัติหรือขาดแคลน ดำเนินการจัดส่งฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ เข้าประกวดรางวัล BCG MODEL ประจำปี 2567

8. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด เก็บเกี่ยวผลผลิต และจัดการผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยว มันสำปะหลังและหญ้าแพงโกลาที่รับรองมาตรฐานระบบผลิตพืชอาหารสัตว์อินทรีย์

9. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เลย ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (DLD Organic Farm Model) จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 94 ไร่ 29 ตารางวา มีจำนวนพื้นที่ปลูกพืชอินทรีย์ 73 ไร่ แบ่งเป็นหลักรู้อินทรีย์ 35 ไร่ และหญ้าแพงโกลาอินทรีย์ 38 ไร่ ใช้ในการปล่อยแกะเล็มหญ้าเวียนทั้งปี อีกทั้งยังมีกระถินและพืชธรรมชาติอื่น ๆ ในปีงบประมาณ 2567 อยู่ในระหว่างการขอยื่นรับรองมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์ (โคพื้นเมืองอินทรีย์) จำนวนสัตว์ 89 ตัว วันที่ยื่นขอรับการตรวจประเมิน 1 มิถุนายน 2567 วันที่ตรวจประเมิน ครั้งที่ 1 วันที่ 12 มีนาคม 2567 และมีเกษตรกร/ประชาชน ผู้เข้ารับบริการ หรือ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ปศุสัตว์อินทรีย์ จำนวน 60 คน จาก ต.นาซ่าว อ.เชียงคาน จ.เลย

10. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เชียงราย สร้างศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีปศุสัตว์อินทรีย์สู่เกษตรกร

11. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง สร้างศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีปศุสัตว์อินทรีย์สู่เกษตรกร

12. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์แพร่ สร้างศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีปศุสัตว์อินทรีย์สู่เกษตรกร

13. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร พื้นที่ดำเนินการ (ที่อยู่ศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์) 290 ม.7 ต.สลูย อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร ผ่านการรับรองเลขที่ใบรับรอง กษ 02 9000 86905000001 ORGANIC ระยะเวลาการรับรอง 3 ปี ชนิดพืช หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 พื้นที่ 8 ไร่

14. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ตรัง ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ต้นแบบแปลงพืชอาหารสัตว์อินทรีย์ และได้ รับรองไปเมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2566 ชนิดพืช หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 พื้นที่ 5 ไร่ 3 งาน 87 ตารางวา กระจิน พื้นที่ 3 งาน 85 ตารางวา ถั่วลิสงเถาฟลอริเกอเรซ พื้นที่ 1 งาน 99 ตารางวา

15. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช สร้างศูนย์ต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์

ไก่พื้นเมือง (คอลอน) (อยู่ระหว่างยื่นขอรับการตรวจรับรอง) พืชอาหารสัตว์อินทรีย์ มันสำปะหลัง หม่อน กระถิน (อยู่ระหว่างยื่นขอรับการตรวจรับรอง)

16. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ ต่ออายุแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ (แปลงหม่อน มันสำปะหลัง กล้วย หน่อกัญ หน่วกัญ โกลา) สำนักงานปศุสัตว์เขต 3 ร่วมกับ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอำนาจเจริญ เข้าตรวจต่ออายุระบบการผลิตไก่พื้นเมืองอินทรีย์และระบบการผลิตไก่ไข่และไก่ไข่อินทรีย์

17. ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ ได้พัฒนาพื้นที่ภายในศูนย์ ให้เป็นต้นแบบฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ (อยู่ระหว่างการยื่นขอรับรองฯ) เพื่อเป็นต้นแบบและแหล่งเรียนรู้การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ รวมถึงการส่งเสริม สาธิตการผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์ และสนับสนุนปัจจัยการผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์อินทรีย์ให้แก่เกษตรกร เพื่อให้อาชีพการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์เป็นอาชีพทางเลือกที่มีความยั่งยืน

ปัญหาอุปสรรค :

1. เกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญของมาตรฐานการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ ทำให้ระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ยังอยู่ในวงจำกัด และไม่ยั่งยืน
2. ประสบภัยแล้ง ระบบน้ำไม่เพียงพอ ทำให้ผลผลิตต่ำ
3. การส่งเสริมให้เกษตรกรทำปศุสัตว์อินทรีย์ยังมีข้อจำกัดและขาดแรงจูงใจ เนื่องจากราคาผลผลิตที่เกษตรกรจำหน่ายได้ ไม่แตกต่างจากผลผลิตทางการเกษตรที่ผลิตในรูปแบบอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ :

1. การสร้างความรับรู้ถึงระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์แก่เกษตรกรและผู้บริโภค เพื่อให้ตระหนักถึงคุณประโยชน์ของความปลอดภัย และความมั่นคงด้านอาหาร นำไปสู่ความยั่งยืนในการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
2. วางแผนการปลูกให้ทันฤดูกาลเพาะปลูก
3. ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลผลิตและตลาดให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตอินทรีย์ได้ราคาที่น่าพอใจ จะทำให้เกษตรกรหันมาผลิตปศุสัตว์อินทรีย์เพิ่มมากขึ้น
4. ใช้เครื่องจักรเข้าช่วยในการกำจัดวัชพืชที่หนาแน่น
5. จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับพื้นที่ เป้าหมายงาน ความต้องการของแต่ละพื้นที่

ยุทธศาสตร์ ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนงาน : ยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

โครงการ : สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

กิจกรรมหลัก : สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

1. กิจกรรมย่อย : การพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นอาหารสัตว์ (Motor Pool)

วัตถุประสงค์ :

1. ศูนย์บริการเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ (Motor Pool) ให้บริการกลุ่มเกษตรกร ยืมเครื่องจักรและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ในการเก็บรวบรวมหรือใช้ในกระบวนการผลิต เพื่อนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหรือพืชอาหารสัตว์มาใช้เป็นอาหารสัตว์

2. เพื่อช่วยลดปัญหาการเผาวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ลดปัญหาหมอกควัน ลดปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก สร้างสมดุลระบบนิเวศ รักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ตัวชี้วัด :

เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการอาหารสัตว์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร 7,600 ราย

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นอาหารสัตว์ (Motor Pool) เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้เลี้ยงสัตว์ ควบคู่กับการให้บริการยืมเครื่องจักรกลการเกษตรและอุปกรณ์เพื่อการเก็บรวบรวมวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรจากไร่นา และระดับชุมชน นำมาสร้างมูลค่าเพิ่มใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์

เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอาหารสัตว์ และทดแทนแรงงานด้วยเครื่องจักร กลการเกษตรทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ อีกทั้งลดปัญหาการกำจัดด้วยวิธี การเผา ลดปัญหาหมอกควัน สร้างสมดุลระบบนิเวศ รักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้เป็นอาหารสัตว์ ช่วยสนับสนุนและผลักดันให้เกษตรกรและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดประโยชน์ในชุมชน และเพื่อสร้างทางเลือกในการเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรให้เกิดมูลค่าใช้เป็นอาหารเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่

เครื่องจักรกลที่ให้ยืมในโครงการ ได้แก่ 1) เครื่องคราดหญ้า 2) เครื่องคราดหญ้าแบบดรัมโมเวอร์ 3) รถแทรกเตอร์ 4) เครื่องอัดหญ้าแห้ง 5) เครื่องเกลี่ยหญ้าแบบรวมกอง 6) เครื่องตัดหญ้าแบบดับเบิลซ้อป

ตารางที่ 28 แผนและผลงานของกิจกรรมการพัฒนาเทคโนโลยีนวัตกรรมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นอาหารสัตว์ (Motor Pool) ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการอาหารสัตว์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	ราย	7,600	7,409	97.49

ในปีงบประมาณ 2567 ศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการยืมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ ได้ดำเนินการสำรวจผู้รับบริการด้วยแบบสำรวจพบว่า จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 540 ราย ที่ได้ขอรับบริการศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ ได้มีกลุ่มผู้ขอรับบริการรวมทั้งสิ้น 10 กลุ่ม สามารถแบ่งออกเป็น วิสาหกิจชุมชน 7 กลุ่ม คิดเป็น ร้อยละ 70 กลุ่มเกษตรกร 2 กลุ่ม คิดเป็น ร้อยละ 20 และสหกรณ์ 1 กลุ่ม คิดเป็น ร้อยละ 10

โดยเครื่องจักรกลการเกษตรที่ขอรับบริการยืม ได้แก่ เครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง คิดเป็นร้อยละ 66.68 และเครื่องคราดหญ้า คิดเป็นร้อยละ 13.33 เครื่องตัดพืชอาหารสัตว์แบบดรัมโมเวอร์ ร้อยละ 13.33 เครื่องเกลี่ยหญ้า ร้อยละ 6.66 และนอกจากการให้บริการยืมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์แล้วทางหน่วยงานของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ยังได้ให้คำแนะนำการใช้งาน การดูแลบำรุงรักษา การซ่อมแซมหรือแก้ปัญหาเบื้องต้น ของเครื่องจักรกลการเกษตร

ด้านปศุสัตว์ชนิดต่างๆ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรและการผลิตพืชอาหารสัตว์มาใช้เลี้ยงสัตว์ให้แก่เกษตรกรจำนวน 7,409 ราย ทั่วภูมิภาคที่จัดตั้งศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ จำนวน 19 แห่ง ได้แก่ (1) ศูนย์ซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลอาหารสัตว์ (ศคอ.) (2) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ (ศวอ.) สระแก้ว (3) ศวอ.นครราชสีมา (4) ศวอ.บุรีรัมย์ (5) ศวอ.ร้อยเอ็ด (6) ศวอ.หนองคาย (7) ศวอ.นครพนม (8) ศวอ.เลย (9) ศวอ.ลำปาง (10) ศวอ.แพร่ (11) ศวอ.เพชรบูรณ์ (12) ศวอ.เชียงราย (13) ศวอ.สุพรรณบุรี (14) ศวอ.สุโขทัย (15) ศวอ.ชุมพร (16) ศวอ.สตูล (17) ศวอ.อำนาจเจริญ (18) ศวอ.สกลนคร และ (19) ศวอ.ประจวบคีรีขันธ์

จากการสำรวจข้อมูลผลผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรของผู้รับบริการยืมเครื่องจักรกลการเกษตร ก่อนและหลังขอรับบริการยืมเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง เครื่องคราดหญ้า เครื่องตัดพืชอาหารสัตว์ แบบดรัมโมเวอร် สำหรับใช้ผลิตฟางข้าวอัดฟ่อน และทำหญ้าแห้งโกล่าอัดฟ่อน มีปริมาณผลผลิตและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ต้นทุนการผลิต ผลกำไร และมูลค่ารายได้รวม ดังนี้

ตารางที่ 29 ผลผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรของโครงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ปีงบประมาณ 2567

รายการ	ข้อมูลการรับบริการ		ร้อยละ
	ก่อนรับบริการ	หลังรับบริการ	
ปริมาณผลผลิต			
ฟางข้าวอัดฟ่อน (กิโลกรัม)	820,050	981,790	เพิ่มขึ้น 19.72
ผลตอบแทนเศรษฐกิจ			
ต้นทุนการผลิต (บาท)	713,443.50 (0.87 บาท/กิโลกรัม)	559,620.30 (0.57 บาท/กิโลกรัม)	ลดลง 21.56
ผลกำไร (บาท)	729,844.50 (0.89 บาท/กิโลกรัม)	1,187,965.90 (1.21 บาท/กิโลกรัม)	เพิ่มขึ้น 62.77
มูลค่าผลผลิต (บาท)	1,295,679.00 (1.58 บาท/กิโลกรัม)	1,727,950.40 (1.76 บาท/กิโลกรัม)	เพิ่มขึ้น 33.36
ปริมาณผลผลิต			
หญ้าแห้งโกล่าอัดฟ่อน (กิโลกรัม)	32,460	36,060	เพิ่มขึ้น 11.09
ผลตอบแทนเศรษฐกิจ			
ต้นทุนการผลิต (บาท)	87,265.20 (2.56 บาท/กิโลกรัม)	83,097.60 (2.42 บาท/กิโลกรัม)	ลดลง 5.02
ผลกำไร (บาท)	63,297.00 (1.95 บาท/กิโลกรัม)	75,365.40 (2.09 บาท/กิโลกรัม)	เพิ่มขึ้น 19.07
มูลค่าผลผลิต (บาท)	146,070.00 (4.50 บาท/กิโลกรัม)	162,270.00 (4.50 บาท/กิโลกรัม)	เพิ่มขึ้น 11.09

ฟางข้าวอัดฟ่อน เป็นผลผลิตจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรที่กลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน และสหกรณ์ขอรับบริการยืมเครื่องจักรกลการเกษตรใช้ในการอัดฟ่อนฟางข้าว หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตจากแปลงนาข้าวของกลุ่มเกษตรกรมาสำรองไว้ใช้สำหรับการเลี้ยงสัตว์ จากแบบสำรวจในการยืมเครื่องจักรสำหรับรวบรวมฟางข้าวจากศูนย์ซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลอาหารสัตว์ (ศคอ.) ศวอ.บุรีรัมย์ ศวอ.ลำปาง

ศวอ.สุโขทัย ศวอ.อำนาจเจริญ และศวอ.สกลนคร พบว่ามีพื้นที่การเก็บรวบรวมฟางข้าวรวม 3,488 ไร่ ก่อนขอรับบริการได้ผลผลิตฟางข้าวอัดฟ่อน รวม 820,050 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิต เท่ากับ 713,443.50 บาท ผลกำไร เท่ากับ 729,844.50 บาท คิดเป็นมูลค่ารายได้ 1,295,679.00 บาท หลังการขอรับบริการ ยืมเครื่องจักรกล กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ สำรองผลผลิตฟางข้าวอัดฟ่อนได้ รวม 981,790 กิโลกรัม มีต้นทุนการผลิตลดลง เท่ากับ 559,620.30 บาท มีผลกำไรที่เพิ่มขึ้น เท่ากับ 1,187,965.90 บาท คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 1,727,950.40 บาท

หญ้าแพงโกล่า เป็นผลผลิตทางการเกษตร ที่กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน ขอรับบริการยืม เครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้ในการทำหญ้าแพง โกล่าอัดฟ่อน มาสำรองไว้ใช้สำหรับการเลี้ยงสัตว์ จากแบบสำรวจในการยืมเครื่องจักรสำหรับ รวบรวมหญ้าแพงโกล่าจาก ศวอ.อำนาจเจริญ พบว่า มีพื้นที่ในการทำหญ้าแพงโกล่าอัดฟ่อน รวม 43 ไร่ ก่อนขอรับบริการได้ผลผลิตทำ

หญ้าแพงโกล่าอัดฟ่อนรวม 32,460 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิต เท่ากับ 83,097.60 บาท ผลกำไร เท่ากับ 63,297.00 บาท คิดเป็นมูลค่ารายได้ 146,070.00 บาท หลังการขอรับบริการยืมเครื่องจักรกล กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์สามารถสำรองผลผลิตทำหญ้าแพงโกล่าอัดฟ่อนได้ผลผลิต รวม 360,060 กิโลกรัม มีต้นทุนการผลิตลดลง เท่ากับ 87,265.20 บาท มีผลกำไรที่เพิ่มขึ้น เท่ากับ 75,365.40 บาท คิดเป็นมูลค่ารายได้ 162,270.00 บาท

ดังนั้นการขอรับบริการยืมเครื่องจักรกลของกลุ่มเกษตรกร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ จากศูนย์บริการเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อนำไปใช้จัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เพื่อสำรอง ฟางข้าวและพืชอาหารสัตว์เป็นอาหารสัตว์ ในปีงบประมาณ 2567 ทำให้สามารถรวบรวมฟางข้าวซึ่งเป็น เศษวัสดุเหลือใช้และพืชอาหารสัตว์นำมาอัดฟ่อนเป็นอาหารสำรองสัตว์ได้ผลผลิตจากวัสดุเหลือใช้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 19.72 ในด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ พบว่า ต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ 33.36 มีผลกำไร เพิ่มขึ้นร้อยละ 62.77 และมูลค่ารายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 33.36

ปัญหาอุปสรรค :

1. ระยะเวลาในการยืมเครื่องจักร มีจำนวนวันยืมน้อยเกินไป (ปัจจุบัน 60 วัน)
2. ขั้นตอนการดำเนินงานด้านเอกสารซับซ้อนยุ่งยาก (สำหรับเกษตรกร)
3. เอกสารหลักฐานประกอบสัญญาขยืมมากเกินไป

ข้อเสนอแนะ :

1. สัญญาขยืมเครื่องจักร ควรเป็นรอบละ 90 วัน
2. ประเภทและจำนวนเครื่องจักร Motor Pool ควรจัดให้มีความหลากหลายกว่านี้
3. ประเภทของเครื่องจักร Motor Pool ควรจัดให้เหมาะสมของแต่ละพื้นที่

2. กิจกรรมย่อย : ศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ (Feed Center)

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อให้บริการคำแนะนำด้านการจัดการอาหารสัตว์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรแก่เกษตรกร เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรโดยการนำมาใช้เป็นอาหารสัตว์
2. เพื่อผลิตอาหารสัตว์ในรูปแบบอาหารที่เอ็มอาร์ โดยใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหรือวัตถุดิบที่หาได้ง่ายในพื้นที่ จำหน่ายแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์

ตัวชี้วัด :

เกษตรกรได้รับบริการคำแนะนำด้านการจัดการอาหารสัตว์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ปีละ 1,400 ราย

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ (Feed Center) เป็นการจัดตั้งโครงการสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นเป็นส่วนผสมและผลิตอาหารสัตว์ใช้เอง ซึ่งนอกจากจะช่วยลดต้นทุนการผลิตแล้วยังช่วยเพิ่มการกระจายรายได้ในชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์สามารถนำวัตถุดิบมาขอใช้บริการอุปกรณ์ และเครื่องมือ ในการผสมอาหารสัตว์ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ นอกจากนี้ศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ยังให้บริการผลิตอาหารสัตว์คุณภาพดีจากวัตถุดิบในท้องถิ่นเพื่อจำหน่ายในราคาต้นทุนให้กับเกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรนำไปใช้เลี้ยงสัตว์อีกด้วย

เครื่องจักรกลที่ให้บริการในโครงการ ได้แก่ 1) เครื่องผสมอาหารที่เอ็มอาร์ 2) เครื่องตัดสับพืชอาหารสัตว์ 3) เครื่องอัดก้อนพืชพร้อมห่อพลาสติก 4) เครื่องหั่นจ่ายหญ้า 5) รถยกขนย้ายก้อนพืช 6) รถตักวัตถุดิบ 7) รถฟาร์มแทรกเตอร์ 8) เครื่องบรรจุอาหารสัตว์ระบบสุญญากาศ

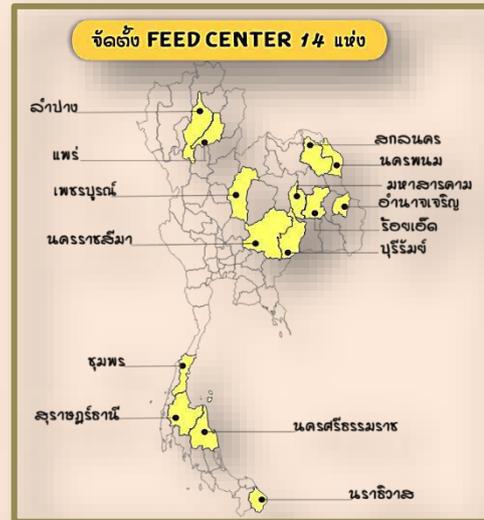

ภาพที่ 30 เครื่องจักรกลอาหารสัตว์ของศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ (Feed Center)

ตารางที่ 30 แผนและผลงานของ กิจกรรมย่อยศูนย์บริการอาหารสัตว์กรมปศุสัตว์ (Feed Center) ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
เกษตรกรที่ได้รับการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการอาหารสัตว์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	ราย	1,400	1,490	106.43

ศูนย์บริการอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ (Feed Center) จำนวน 14 แห่ง ในปีงบประมาณ 2567 มีเป้าหมายให้บริการเกษตรกร จำนวน 1,400 ราย โดยผลการดำเนินงานสามารถให้บริการผลิตอาหาร TMR คุณภาพดี ราคาถูก จากการใช้วัตถุดิบในพื้นที่มาประกอบสูตรอาหารและคำนวณสูตรอาหารสัตว์อย่างแม่นยำตามความต้องการของสัตว์ พร้อมให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ในการผสมอาหาร TMR โดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่ เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์รวมจำนวน 1,490 ราย คิดเป็นร้อยละ 106.43 และผลิตอาหาร TMR คุณภาพดี จำนวน 618,230 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่า 2,261,080 บาท

ปัญหาอุปสรรค :

วัตถุดิบอาหารสัตว์มีราคาเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ราคาสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ :

การจัดการแปลงหญ้าอาหารสัตว์ให้มีคุณภาพดี สามารถช่วยลดวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีราคาแพงได้

3. กิจกรรมย่อย : พัฒนาศักยภาพเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อพัฒนาและทดสอบประสิทธิภาพเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์
2. เพื่อตรวจเช็คสภาพและบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์

ตัวชี้วัด :

ถ่ายทอดเทคนิคการใช้งาน ตรวจเช็คสภาพ และบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์ 32 แห่ง

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยพัฒนาศักยภาพเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์ เป็นกิจกรรมถ่ายทอดเทคนิคการใช้งาน และการทดสอบประเมินสภาพเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์ เพื่อพัฒนาศักยภาพเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์ให้ประสบความสำเร็จ ทำให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำมาเผยแพร่ให้แก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการใช้เครื่องจักรกลสำหรับผลิตอาหารสัตว์ ดำเนินโครงการโดยศูนย์ซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลอาหารสัตว์ ถ่ายทอดเทคนิคการใช้งานเครื่องจักรกลอาหารสัตว์ ตรวจเช็คสภาพ และถ่ายทอดเทคนิคบำรุงรักษาเครื่องจักรกลอาหารสัตว์ ให้กับ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ จำนวน 32 แห่ง เป็นการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (preventive maintenance) โดยเป็นการตรวจเช็คเพื่อป้องกันก่อนเกิดความเสียหายกับเครื่องจักรกล

ตารางที่ 31 แผนและผลงานของ กิจกรรมย่อยพัฒนาศักยภาพเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์ ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
ถ่ายทอดเทคนิคการใช้งาน ตรวจเช็คสภาพ และเทคนิคการบำรุงรักษาเครื่องจักรกลการผลิตอาหารสัตว์	แห่ง	32	32	100

จากการถ่ายทอดความรู้เทคนิคการใช้งานเครื่องจักรกลอาหารสัตว์ ให้แก่ผู้รับถ่ายทอดความรู้เทคนิคการใช้งานเครื่องจักรกลอาหารสัตว์ทั้ง 32 ศูนย์ ซึ่งทั้ง 32 ศูนย์ได้ทำแบบประเมินความพึงพอใจการรับถ่ายทอดความรู้เทคนิคการใช้งานเครื่องจักรกลอาหารสัตว์ โดยมีเกณฑ์การวัดความพึงพอใจอยู่ 5 ระดับ จากน้อยไปหามาก ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด แบบประเมินความพึงพอใจ ดังนี้

ตารางที่ 32 ผลแบบประเมินความพึงพอใจจากการถ่ายทอดความรู้เทคนิคการใช้งานเครื่องจักรกลอาหารสัตว์

รายการ	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้				
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
ด้านวิทยากร	35.42	55.21	8.85	0.52	0
ด้านการให้บริการเจ้าหน้าที่	44.53	43.75	11.72	0	0
ด้านความรู้ความเข้าใจ	36.25	48.13	13.75	1.88	0
ด้านการนำความรู้ไปใช้	45.31	47.66	7.03	0	0
รวม	40.38	48.69	10.34	0.60	0.00

ปัญหาอุปสรรค :

1. ยานพาหนะที่ใช้เดินทางออกพื้นที่มีสภาพเก่า ไม่ปลอดภัยต่อการเดินทาง
2. งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าที่พัก

ข้อเสนอแนะ :

พัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูป ที่สามารถตรวจสอบข้อมูลสภาพเครื่องจักรกล การใช้งาน หรือประวัติการซ่อมแซม เช่น ตรวจสอบว่าในแต่ละวัน รถฟาร์มแทรกเตอร์ หมายเลขครุภัณฑ์นั้นๆ ทำอะไรบ้าง ใช้เวลาการทำงานกี่ชั่วโมง เพื่อเป็นข้อมูลให้ สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ สามารถนำไปพิจารณาในการตัดสินใจด้านเครื่องจักรกลของแต่ละศูนย์ฯ

ยุทธศาสตร์ ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

แผนงาน : ยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

โครงการ : สร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

กิจกรรมหลัก : ยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน

1. กิจกรรมย่อย : ยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน

วัตถุประสงค์ :

1. สร้างอาชีพการผลิตพืชอาหารสัตว์เพื่อจำหน่ายที่มีรายได้คุ้มค่าและมั่นคง
2. สร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพของห่วงโซ่อุปทานการผลิตสัตว์ในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน

ตัวชี้วัด :

เกษตรกรมีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตอาหารสัตว์ ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ เพิ่มทักษะการผลิตพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีและมีมาตรฐาน จำนวน 7 กลุ่ม

ผลการปฏิบัติงาน :

กิจกรรมย่อยยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน เป็นกิจกรรมการส่งเสริมให้เกษตรกรอื่นๆ ที่มีทรัพยากร เช่น เงินทุน พื้นที่ เครื่องจักรกลการเกษตร ฯลฯ ให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีโดยใช้เครื่องจักรกลการเกษตรที่ทันสมัยและจัดการอย่างประณีตเพื่อจำหน่ายให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่นหรือพื้นที่ใกล้เคียงจะช่วยให้เกษตรกรปศุสัตว์มีอาหารสัตว์เพียงพอกับความ ต้องการ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสัตว์ ลดต้นทุนการผลิต และเกิดการกระจายรายได้ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานการผลิตสัตว์ ช่วยให้กลุ่มเกษตรกรมีอาชีพที่มีความเข้มแข็งและมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรคุณภาพและเพิ่มมูลค่าสินค้าจากปศุสัตว์ได้อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 33 แผนและผลงานของกิจกรรมย่อยยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผนงาน	ผลงาน	ร้อยละ
เกษตรกรมีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีการผลิตอาหารสัตว์ ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีฯ เพิ่มทักษะการผลิตพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีและมีมาตรฐาน	กลุ่ม	7	7	100

ข้อมูลทั่วไปของผู้ขอรับบริการ

ปีงบประมาณ 2567 การบริการเกษตรกรภายใต้กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในระดับหมู่บ้านซึ่งดำเนินการภายใต้บริการของศูนย์เครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้บริการยืมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์ พบว่าผู้รับบริการทั้งหมด 181 ราย ที่ได้ขอรับบริการจากกิจกรรมฯ ใน เป็นกลุ่มเกษตรกรจำนวน 7 กลุ่ม สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ 3 กลุ่ม คิดเป็น ไร่ยละ 42.86 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน 4 กลุ่ม คิดเป็นไร่ยละ 57.14

เครื่องจักรกลการเกษตรที่ขอรับบริการยืมภายใต้กิจกรรมฯ ได้แก่ 1) รถฟาร์มแทรกเตอร์ 2) เครื่องตัดฟืชอาหารสัตว์แบบ Double Chop 3) เครื่องอัดก้อนฟืชอาหารสัตว์พร้อมท่อพลาสติก และ 4) พวงท้ายขนฟืชผลทางการเกษตร นอกจากการให้บริการยืมเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ด้านปศุสัตว์แล้วทางหน่วยงานของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ได้ให้คำแนะนำการใช้งาน การดูแลบำรุงรักษา การซ่อมแซมหรือแก้ปัญหาเบื้องต้นของเครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ชนิดต่างๆ ตลอดจนคำแนะนำในการปลูกฟืชอาหารสัตว์คุณภาพดีให้แก่เกษตรกรที่สนใจทั่วภูมิภาค ที่ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในระดับหมู่บ้าน จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ 1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ (ศวอ.) ชัยนาท 2) ศวอ.สระแก้ว 3) ศวอ.นครราชสีมา 4) ศวอ.มหาสารคาม 5) ศวอ.สกลนคร 6) ศวอ.เพชรบูรณ์ และ 7) ศวอ.สุพรรณบุรี

ข้อมูลผลผลิตฟืชอาหารสัตว์คุณภาพดีที่กลุ่มเกษตรกรขอรับบริการ

จากการสำรวจข้อมูลผลผลิตฟืชอาหารสัตว์คุณภาพดีของผู้รับบริการยืมเครื่องจักรกลการเกษตรภายใต้กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในระดับหมู่บ้าน ก่อนและหลังขอรับบริการสำหรับใช้ผลิตฟืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเพื่อแปรรูปและจำหน่ายเป็นหญ้าเนเปียร์หมัก ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก มันสำปะหลังหมัก ฯลฯ มีปริมาณผลผลิต และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ต้นทุนการผลิตลดลง ผลกำไรและมูลค่าผลผลิตรวมเพิ่มขึ้นหลังจากได้รับบริการของโครงการฯ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 34

ฟืชอาหารสัตว์คุณภาพดีหมัก เป็นผลผลิตของกลุ่มเกษตรกรที่ขอรับบริการยืมเครื่องจักรกลการเกษตรมาใช้ในการแปรรูปฟืชอาหารสัตว์ให้สามารถเก็บเป็นเสบียงที่มีคุณภาพสำหรับการจำหน่าย หรือสำรองไว้ใช้สำหรับการเลี้ยงสัตว์ภายในกลุ่มเกษตรกร จากการสำรวจโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ในการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ได้รับบริการยืมเครื่องจักรกลการเกษตร ภายใต้กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในระดับหมู่บ้าน พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกฟืชอาหารสัตว์คุณภาพดี (ข้าวโพดหมัก มันสำปะหลังหมัก และหญ้าอาหารสัตว์หมัก) จำนวน 1,605 ไร่ โดยก่อนขอรับบริการมีปริมาณผลผลิตรายได้ประมาณ 7,172,600 บาท ต้นทุนการผลิตและแปรรูปฟืชอาหารสัตว์หมัก เท่ากับ 4,821,000 บาท ประเมิน

เป็นผลกำไรเท่ากับ 2,351,600 บาท หลังการได้รับบริการให้คำแนะนำด้านการผลิตและแปรรูปพืชอาหารสัตว์ และการยืมเครื่องจักรกลการเกษตรของโครงการฯ กลุ่มเกษตรกรสามารถผลิตและสำรองผลผลิตในรูปของเสบียงสัตว์หมักเป็นปริมาณรายได้โดยรวม 7,199,600 บาท ต้นทุนการผลิตและแปรรูปพืชอาหารสัตว์หมักลดลง เท่ากับ 4,705,179 บาท ประเมินเป็นผลกำไรที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 2,494,451 บาท

ดังนั้นการขอรับบริการยืมเครื่องจักรกลของกลุ่มเกษตรกร จากศูนย์บริการเครื่องจักรกลการเกษตร ภายใต้กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในระดับหมู่บ้าน เพื่อผลิตและสำรองเสบียงสัตว์คุณภาพดีในปีงบประมาณ 2567 ทำให้เกษตรกรที่มีส่วนร่วมกับโครงการฯ มีรายได้เพิ่มขึ้นในด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ พบว่า ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรลดลงร้อยละ 3.01 และมีผลกำไรหรือรายได้ที่เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 7.45

ตารางที่ 34 ปริมาณผลผลิต และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรที่ได้รับบริการคำแนะนำและยืมเครื่องจักรกลการเกษตร ภายใต้กิจกรรมการพัฒนาเครือข่ายความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในระดับหมู่บ้าน ปีงบประมาณ 2567

รายการ	ข้อมูลการรับบริการ		คิดเป็นร้อยละ
	ก่อนขอรับบริการ	หลังขอรับบริการ	
ปริมาณผลตอบแทน (กิโลกรัม)			
- ข้าวโพดหมัก	1,115,600	1,182,066	เพิ่มขึ้น 5.96
- มันสำปะหลังหมัก	50,000	52,7000	เพิ่มขึ้น 5.40
- หญ้าหมัก	1,186,000	1,279,685	เพิ่มขึ้น 7.90
ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (บาท)			
ต้นทุนการผลิตของเกษตรกร	4,851,000	4,705,179	ลดลง 3.01
รายรับคิดเป็นเงินสดของเกษตรกร	7,172,600	7,199,630	เพิ่มขึ้น 0.37
รายได้หรือผลกำไรของเกษตรกร**	2,321,600	2,494,451	เพิ่มขึ้น 7.45

หมายเหตุ ** รายได้หรือผลกำไรของเกษตรกร = รายรับคิดเป็นเงินสดของเกษตรกร - ต้นทุนการผลิต

ปัญหาอุปสรรค :

1. ช่วงระยะเวลาในการดำเนินสัญญาใช้ระยะเวลามากเกินไป ส่งผลให้ไม่ทันใช้งานในฤดูการผลิตพืชอาหารสัตว์
2. เครื่องจักรบางชนิดไม่เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกร
3. ขั้นตอนการดำเนินงานด้านเอกสารมีความซับซ้อน (สำหรับเกษตรกร)
4. เนื่องจากมีการจัดส่งครุภัณฑ์ในกิจกรรมล่าช้าส่งผลให้ช่วงระยะเวลาในการทำสัญญาช้าไปด้วย

ข้อเสนอแนะ :

1. สัญญามีความยุ่งยากเกินไปควรจะมีการแก้ไขหรือเป็นการทำสัญญาระหว่างศูนย์กับกลุ่มเกษตรกร
2. ควรลดระยะเวลาในขั้นตอนการตรวจสอบเอกสาร ให้น้อยลงกว่า 45 วัน
3. ควรเพิ่มระยะเวลาในการยืมเครื่องจักรให้มากกว่า 60 วัน ต่อรอบ

กิจกรรมด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

1. ชุดโครงการวิจัย : การวิจัยการจัดการอาหารสัตว์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงสุกรลูกผสมปากช่อง 5

ผู้อำนวยการโครงการ นายจิระศักดิ์ ขอบแต่ง

1) ความต้องการโปรตีน พลังงาน และแร่ธาตุของสุกรลูกผสมพันธุ์ปากช่อง 5 ของกรมปศุสัตว์ เพศเมีย ระยะขุน (น้ำหนัก 60-120 กิโลกรัม)

วัตถุประสงค์ : ศึกษาความต้องการโปรตีนสุทธิ พลังงานสุทธิ และแร่ธาตุสุทธิ (Ca, P, Na, Cl, K, Mg, Fe, Mn, และ Cu) เพื่อการดำรงชีพของสุกรลูกผสมพันธุ์ปากช่อง 5 ของกรมปศุสัตว์ เพศเมีย ช่วงน้ำหนัก 60-120 กิโลกรัม

หัวหน้าโครงการ : นายสุนทร รอดด่าง (ศวอ.นครศรีธรรมราช)

ผู้ร่วมโครงการ : นายอุเทน ลีประโคน (ศวอ.สระแก้ว)

นางสาวเกศกนก บุญรอด (ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพสุราษฎร์ธานี)

นางสาวศณาลักษณ์ ทรัพย์ศิริ (ศวอ.นครศรีธรรมราช)

นายหนุ่ม รอดภัย (ศวอ.สุราษฎร์ธานี)

นายธนฉัตร เพชรภาค (ศวอ.พัทลุง)

นางสาวศุภลักษณ์ ศรีจันดี (ศวอ.แพร่)

นายลิขิต สืบวงษ์ (ศวอ.ยโสธร)

นายจิระศักดิ์ ขอบแต่ง (สอส.)

นายอานูภาพ เสี่ยงสาย (สอส.)

นางสาวจิราพร โชติรัตน์ (ศวอ.สุราษฎร์ธานี)

นางสดุดี พงษ์เพ็ญจันทร์ (ศวอ.เพชรบุรี)

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช

งบประมาณ : 1,316,900 บาท

ระยะเวลาการดำเนินงาน : ตุลาคม 2566 – กันยายน 2567

2) ความต้องการโปรตีน พลังงาน และแร่ธาตุของสุกรลูกผสมพันธุ์ปากช่อง 5 ของกรมปศุสัตว์ เพศผู้ตอน ระยะขุน (น้ำหนัก 60-120 กิโลกรัม)

วัตถุประสงค์ : ศึกษาความต้องการโปรตีนสุทธิ พลังงานสุทธิ และแร่ธาตุสุทธิ (Ca, P, Na, Cl, K, Mg, Fe, Mn, และ Cu) เพื่อการดำรงชีพและการเจริญเติบโตของสุกรลูกผสมพันธุ์ปากช่อง 5 ของกรมปศุสัตว์ เพศผู้ ช่วงน้ำหนัก 60-120 กิโลกรัม

หัวหน้าโครงการ : นายหนุ่ม รอดภัย (ศวอ.สุราษฎร์ธานี)

ผู้ร่วมโครงการ :

- นายธนฉัตร เพชรภาค (ศวอ.พัทลุง)
- นายอุเทน ลีประโคน (ศวอ.สระแก้ว)
- นายราชัญ อารุณพันธ์ (ศวอ.เพชรบุรี)
- นายบุญรงค์ สุภาพ (ศวอ.สุราษฎร์ธานี)
- นายจีระศักดิ์ ชอบแต่ง (สอส.)
- นางสาวอรฉัตร สิทธิเชนทร์
- นายอานูภาพ เส็งสาย (สอส.)
- นายสุนทร รอดด้วง (ศวอ.นครศรีธรรมราช)
- นางสาวเกศกนก บุญรอด (ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพสุราษฎร์ธานี)
- นางสาวศุภลักษณ์ ศรีจันดี (ศวอ.สระแก้ว)

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี

งบประมาณ : 1,298,400 บาท

ระยะเวลาการดำเนินงาน : ตุลาคม 2566 – กันยายน 2567

3) การประเมินคุณค่าทางโภชนาของวัตถุดิบอาหารสัตว์ในท้องถื่น 5 ชนิด สำหรับใช้เป็นอาหารเลี้ยงสุกรลูกผสมพันธุ์ปากช่อง 5

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาคุณค่าทางโภชนาของวัตถุดิบอาหารสัตว์ท้องถื่น จำนวน 5 ชนิด ได้แก่ มันเทศ กากมันสำปะหลังแห้ง ใบมันสำปะหลังแห้งป่น กากเมล็ดยางพารากะเทาะเปลือก และแกลบกึ่งเมื่อนำไปใช้เลี้ยงสุกรลูกผสมพันธุ์ปากช่อง 5 ระยะเวลา

หัวหน้าโครงการ : นางสาวพรจิตรา ผาดี (ศวอ.ชัยนาท)

ผู้ร่วมโครงการ : นายอุเทน ลีประโคน (ศวอ.สระแก้ว)
 นายคัมภีร์ ภักดีไทย (ศวอ.สตูล)
 นางสาวธนพรรณ นิลกำเนิด (ศวอ.ชัยนาท)
 นายเดโช เนียะอัน (ศวอ.เพชรบุรี)
 นางสาวศุภลักษณ์ ศรีจันดี (ศวอ.แพร่)
 นางจรรยา บุญจรัสชะ (สอส.)
 นายสรายุทธ์ ไทยเกื้อ (ศวอ.เพชรบุรี)
 นางสาวชนิกานต์ สุรณีย์ (ศวอ.นครราชสีมา)

หน่วยงานรับผิดชอบ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์กาญจนบุรี

งบประมาณ : 652,800 บาท

ระยะเวลาการดำเนินงาน : ตุลาคม 2566 – กันยายน 2567

2. ชุดโครงการวิจัย : การวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการอาหารสัตว์แม่นยำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ตาก

ผู้อำนวยการโครงการ นายจีระศักดิ์ ชอบแต่ง

1) ความต้องการ พลังงาน โปรตีนและแร่ธาตุ เพื่อการอุ้มท้องของแม่โคพันธุ์ตากในช่วง 3 เดือนสุดท้ายถึงคลอด: สมรรถนะการผลิตของแม่และลูกโค

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการ พลังงาน โปรตีนและแร่ธาตุต่าง ๆ ของแม่โคพันธุ์ตากระยะอุ้มท้องช่วง 3 เดือนสุดท้ายก่อนคลอด
2. เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการอาหารสัตว์แบบแม่นยำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ตากระยะอุ้มท้อง

หัวหน้าโครงการ : นายจีระศักดิ์ ชอบแต่ง (สอส.)

ผู้ร่วมโครงการ : นายชัยภระมล คำเมือง (ศวอ.เลย)
นายเทอดชัย แก้วเกษ (สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์)
นางน้ำฝน โพธิสิงห์ (สำนักพัฒนาพันธุ์สัตว์)
นางสาวปฎิมา บุตรชา (ศมอ.)
นางรำไพ นามสีลี (ศมอ.)
นายอานูภาพ เส็งสาย (สอส.)
นางสาวศุภลักษณ์ ศรีจันดี (ศวอ.แพร่)

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

งบประมาณ : 929,500 บาท

ระยะเวลาการดำเนินงาน : ตุลาคม 2566 – มีนาคม 2568

2) ความต้องการพลังงาน โปรตีน และแร่ธาตุ เพื่อการดำรงชีพและการเจริญเติบโตของ โคเนื้อพันธุ์ตาก เพศผู้ตอน อายุ 25-30 เดือน

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อศึกษาความต้องการพลังงานสุทธิ โปรตีนสุทธิ และแร่ธาตุสุทธิของโคพันธุ์ตาก เพศผู้ตอน ในช่วงการขุน อายุ 25-30 เดือน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับและประเมินระดับการยอมรับของผู้ประกอบการร้านอาหารและผู้บริโภคที่มีต่อเนื้อโคพันธุ์ตาก
3. เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการอาหารสัตว์แบบแม่นยำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขุนโคเนื้อพันธุ์ตาก

หัวหน้าโครงการ : นายจีระศักดิ์ ชอบแต่ง (สอส.)

ผู้ร่วมโครงการ :

นางสาวศุภลักษณ์ ศรีจันดี (ศวอ.แพร์)

นายลิขิต สีบวงษ์ (ศวอ.ยโสธร)

นางสาวเกศกนก บุญรอด (ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพสุราษฎร์ธานี)

นางสาวศมาลักษณ์ ทรัพย์ศิริ (ศวอ.นครศรีธรรมราช)

นายอานูภาพ เส็งสาย (สอส.)

นางจริยา บุญจรัสชะ (สอส.)

นายอุดร ศรีแสง (สอส.)

หน่วยงานรับผิดชอบ : สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

งบประมาณ : 3,799,100 บาท

ระยะเวลาการดำเนินงาน : ตุลาคม 2566 – มีนาคม 2568

ส่วนที่ 3

รายงานงบประมาณ

ปี 2567

งบประมาณที่ได้รับจัดสรร ประจำปี 2567
รวมทั้งสิ้น 162,916,300 บาท

ส่วนที่ 4

ผลงานเด่น

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์”

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบถึงกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์เป็นไปในทิศทางเดียวกันและถูกต้องตามมาตรฐาน

ผู้เข้าร่วมประชุม : 67 ราย ระหว่างวันที่ 23-25 มกราคม 2567 ณ ห้องประชุมเขื่อนลำปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์

2. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ในฟาร์มเกษตรกร

ฟาร์มต้นแบบการจัดการอาหารโคแบบ

ฟาร์มโคสาวทดแทน

(ฟาร์มโคนมต้นแบบ)

ฟาร์มเกษตรกรตัวอย่าง : ฟาร์มโคสาวทดแทน

ชื่อเกษตรกร : สหกรณ์โคนมขอนแก่น จำกัด

สังกัด : สหกรณ์โคนมขอนแก่น จำกัด

ข้อมูลฟาร์ม : โคนสาวทั้งหมด 178 ตัว

ให้อาหารแบบ : ผสมครบส่วน (พีเอ็มอาร์, TMR)

วิธีการดำเนินงานของหน่วย : คำนวณสูตรอาหารให้เหมาะสมกับความต้องการของโค โดยใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สหกรณ์ผลิตเอง และเศษเหลือจากโรงงานอุตสาหกรรมคือกากมันตด เพื่อลดต้นทุนในการผลิต

สูตรอาหาร

วัตถุดิบ	จำนวน (กก./คอก x วัน)
อาหารข้น 25% โปรตีน	234.0
กากมันตด	18.0
กากมันสด	946.5
เกลือ	3.0
โคกคกเขื่อน	3.0
ฟอสฟอรัส	6.0
ผงซีอิ๊ว	289.5
คุณค่าทางโภชนาการ	
DM (%)	45.9
Protein (%)	10.4
TDN (%)	63.0

การเจริญเติบโต

รายการ	จำนวน
จำนวนโคที่ผสม (ตัว)	178
การเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อวัน ADG (กรัม/วัน)	700
ต้นทุนค่าอาหาร/วัน (บาท/ตัว/วัน)	43.30

ผลการประเมิน

- ลดต้นทุนการเกิดได้ 12.75%
- ผลิตโคเป็น 33,642 บาท/คอก
- ชมชีพริภิภิกการณผลิตสัตว์เพิ่มขึ้น 14.30%

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ขอนแก่น โทร. 043 261087

ชื่อเกษตรกร : นายคม สรประเสริฐ
 สังกัด : สภกรณ์โคนมในสหกรณ์ที่สิบสองส่วน จำกัด
 ข้อมูลฟาร์ม : โคตั้งผล 85 ตัว, โคนัด 57 ตัว, โคนัดกัก 12 ตัว
 โคนิว 20 ตัว, โคนิว 9 ตัว, ลูกโค 5 ตัว, โคนมู 2 ตัว
 วิธีการให้อาหาร : TMR แล้วยังละ 44.5 กก./หัว/วัน

วิธีคำนวณรายชดเชย : ปรับสูตร
 อาหารตามประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม
 แนะนำการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยง
 ตั้งแต่ 21 วันก่อนคลอดจนถึง 100 วัน
 หลังคลอด พร้อมที่ปรึกษาฟาร์มฟาร์ม

โภชน	DM (%)	Fat (%)	Protein (%)	ADF (%)	NDF (%)	TDN (%)	R : C Ratio
อาหารผสมนมวัว	48.1	1.9	12.5	24.6	42.4	66.6	53.47

ผลิตภัณฑ์

ลดต้นทุนการผลิต : 29,592 บาท/เดือน
 ลดต้นทุนการผลิต : 11.8%
 ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น : 5.4%

โภชน	ค่า สด (%)
มันฝรั่ง	3.0
ถั่วเหลือง	4.3
ฟีนอลิก	4.3
ข้าวโพด ส.ค.	4.3
ขบถขาว	5.5
ข้าวโพดหั่นฝอย	54.6
กากมัน	24.3
กากมัน 21% (Mac)	2.2
กากมัน 22%	5.5
รวม	100

รายการ	ค่าเฉลี่ย
ไขมันสัตว์	37
ปริมาณน้ำแข็งแห้ง (กร./หัว)	380
ปริมาณน้ำแข็งแห้ง (กร./หัว/วัน)	15.83
ราคาขายปลีก (บาท/กก.)	21.35
ต้นทุนค่าขนส่ง (บาท/กก.)	12.63

คุณสมบัติทางเคมีของสาร	
Fat (%)	3.64
Protein (%)	3.18
Solid not fat (%)	8.64
Total solid (%)	12.09
Somatic cell count (cell/cc)	407,000
lactose (%)	4.61
Fat:Protein Ratio*	1.2

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา 044-311812

ชื่อเกษตรกร : นายสุพรรณ อดิษฐ์
 สังกัด : สภกรณ์โคนมในสหกรณ์ที่สิบสองส่วน จำกัด
 ข้อมูลฟาร์ม : โคตั้งผล 76 ตัว, โคนัด 48 ตัว, โคนัดกัก 13 ตัว
 โคนิว 3 ตัว, โคนิว - ตัว, ลูกโค 12 ตัว
 วิธีการให้อาหาร : TMR แล้วยังละ 46.9 กก./หัว/วัน

วิธีคำนวณรายชดเชย : ปรับสูตร
 อาหารตามประสิทธิภาพการเลี้ยงโคนม
 แนะนำการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยง
 ตั้งแต่ 21 วันก่อนคลอดจนถึง 100 วัน
 หลังคลอด พร้อมที่ปรึกษาฟาร์มฟาร์ม

โภชน	DM (%)	Fat (%)	Protein (%)	ADF (%)	NDF (%)	TDN (%)	R : C Ratio
อาหารผสมนมวัว	31.2	2.3	12.4	28.5	46.8	63.7	54.41

ผลิตภัณฑ์

ลดต้นทุนการผลิต : 50,260 บาท/เดือน
 ลดต้นทุนการผลิต : 20.6%
 ประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มขึ้น : 2.3%

โภชน	ค่า สด (%)
ฟีนอลิก	16.1
ข้าวโพดหั่นฝอย	17.6
ขบถ	4.7
ถั่วเหลือง	2.9
กากมัน	17.6
กากมัน	8.8
กากมัน	10.7
มันฝรั่ง	4.4
ข้าวโพด ส.ค.	0.4
มันฝรั่ง	0.8
รวม	100

รายการ	ค่าเฉลี่ย
ไขมันสัตว์	48
ปริมาณน้ำแข็งแห้ง (กร./หัว)	475
ปริมาณน้ำแข็งแห้ง (กร./หัว/วัน)	14.1
ราคาขายปลีก (บาท/กก.)	22.3
ต้นทุนค่าขนส่ง (บาท/กก.)	9.54

คุณสมบัติทางเคมีของสาร	
Fat (%)	3.20
Protein (%)	3.26
Solid not fat (%)	6.78
Total solid (%)	12.83
Somatic cell count (cell/cc)	372,000
lactose (%)	4.64
Fat:Protein Ratio*	1.3

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา 044-311812

ฟาร์มต้นแบบโคนม

ชาติ สุวรรณสุข

160/2 ม. 12 ต.โนนสังข์ อ.กันทรารมย์ จ.ศรีสะเกษ

สังกัด กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมกันทรารมย์

ข้อมูลฟาร์ม : โคทั้งหมด 85 ตัว

- โครีด 36 ตัว โคพรีด 7 ตัว โคสาว 15 ตัว
โครุ่น/ลูกโค 25 ตัว
- ให้อาหารแบบ TMR 33 กก./ตัว/วัน
- ปริมาณน้ำนมดิบเฉลี่ย 12.78 กก./ตัว/วัน
- ต้นทุนค่าอาหาร/น้ำนม 1 กก. 7.52 บาท

อาหารที่ใช้	นน.แห้ง	นน. สด
หญ้าเนเปียร์	37.42	62.52
ฟางข้าว	10.00	3.87
ไขมันสำปะหลังแห้ง	10.00	3.99
อาหารข้น โปรตีน 22.5 %	4.58	1.87
อาหารข้น โปรตีน 22 %	30.00	12.28
กากมันสำปะหลัง สด	8.00	15.48
รวม	100	100

DM	CP	EE	ADF	NDF	TDN	ราคา/กก.
36.8	13.00	2.38	29.03	55.39	61.16	2.91
TS	Fat	Protein	Lactose	SCC		
12.72	3.86	3.06	5.10	387		

**** ปลุกและใช้พืชอาหารสัตว์ คุณภาพดี
มีกินตลอดทั้งปี ****

ลดต้นทุนด้านอาหาร 12 %

เพิ่มผลผลิต 16 %

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร

ผลการปฏิบัติงานหน่วยบริการอาหารสัตว์เคลื่อนที่ (Feed Management Mobile Unit, FMMU) ของศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์

ฟาร์มโคนมต้นแบบ

นางณัฐชารุณช์ วิเศษชาติ อายุ 31 ปี
12 ม.4 ต.โคกแก้ว อ.โนนสุวรรณ จ.บุรีรัมย์ โทร 097-2391070
สหกรณ์โคนมโนนสุวรรณ จำกัด
โคทั้งหมด 52 ตัว โครีต 29 ตัว โคราช 3 ตัว โคราช 11 ตัว โครุ่น 5 ตัว และลูกโค 4 ตัว

ปัญหา ต้นทุนอาหาร ไร่/นมดิบ 1 (บาท/กก.) สูง

การดำเนินงาน ปรับสูตรอาหารใหม่ ลดกากแป้งสาลี เพิ่มข้าวโพดหมักในสัดส่วนอาหารทดแทนเพื่อเพิ่มปริมาณการกินได้ของแม่โค

สูตรอาหาร	ปริมาณอาหารที่ใส่ (กก./นมสด)		ผลการดำเนินงาน	ก่อน ดำเนินงาน	หลัง ดำเนินงาน
	ก่อน ดำเนินงาน	หลัง ดำเนินงาน			
วัตถุดิบ					
ข้าวโพดหมัก	35.02	57.89	จำนวนโครีต (ตัว)	29	23
ฟาง	3.50	2.63	ปริมาณน้ำนมทั้งหมด (กก./วัน)	336.40	310.27
อาหารข้น 16%CP	8.56	6.32	ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย (กก./ตัว/วัน)	11.60	13.49
อาหารข้น 21%CP	8.95	12.11	ราคาขายน้ำนมดิบ (บาท/กก.)	20.90	21.15
กากแป้งสาลี	43.97	21.05	ต้นทุนอาหารน้ำนมดิบ (บาท/กก.)	15.69	9.31
รวม	100.00	100.00	คุณภาพน้ำนมดิบ		
คุณค่าทางโภชนาการ (%DM)			Fat (%)	4.02	4.12
ไขมันแห้ง (%)	89.24	41.18	Solid not fat (%)	8.59	8.35
โปรตีน (%)	15.02	12.01	Total solid (%)	12.46	12.49
พลังงาน (%)	70.85	69.92	Protein (%)	3.26	3.09
ต้นทุนอาหาร (บาท/กก.)	3.54	3.20			

ประสิทธิภาพการผลิต

- 1) ลดต้นทุนการผลิตได้ 43,488 บาท/เดือน
หรือ ร้อยละ 33.18
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้
16.29 เปอร์เซ็นต์

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม จำกัด

นางบุญมา วันสาสิบ (149)
 7 ม. 2 ต.โนนนาฮี อ.บึงเมืองมหาสารคาม
 เบอร์โทรศัพท์ 081-729-8708

>> ข้อมูลโคน

จำนวนโคน	ผสมพันธุ์	DIM	น้ำนมโค	รวมผล	รวมผลที่เก็บ	รวมผลสด	รวมผลดิบ	รวมผลขาย	
38	29	126	574	192	3.3	1.7	3.5	1.9	3.1

>> รายรับ-รายจ่าย

รายการ	ก่อน	หลัง
1. รายได้จากการขายนม (บาทเดือน)	248,652.00	289,692
2. ต้นทุนค่าอาหารของโคนม (บาทเดือน)	158,246.00	184,053
>> ผลต่างสุทธิ (บาทเดือน)	+89,405.40	+105,639

>> ปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนของอาหารโคนม

รายการ	ก่อน	หลัง
ปริมาณที่กิน กก./สัปดาห์	38.8	39.77
DVE (กก./สัปดาห์)	16.13	17.01
DVE (%BW)	2.81	2.96
ต้นทุน (บาท/สัปดาห์)	139.69	161.45
ต้นทุนต่อน้ำนม 1 กก.(บาท)	12.16	
คุณค่าทางโภชนาของอาหาร		
โปรตีน (%)	41.58	42.77
ไขมัน (%)	12.24	13.47
NDF (%)	36.80	35.50
TDN (%)	68.91	69.00

>> ปริมาณและคุณภาพน้ำนม

รายการ	ปริมาณ กก./สัปดาห์	NCP (>3.00)	%Fat (>3.35)	Lactose	%TS (>12.00)	%SNF (>8.25)	SCC >10 ⁵ cell/ml (<500)
ก่อน	11.49	3.20	3.65	4.65	12.38	8.59	911
หลัง	12.55	3.15	3.74	4.75	12.58	8.63	684

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม จำกัด

นางปฐมาวลี สอนภักดี (302)
 87 ม. 2 ต.โนนนาฮี อ.บึงเมืองมหาสารคาม
 เบอร์โทรศัพท์ 082-312-2100

>> ข้อมูลโคน

จำนวนโคน	ผสมพันธุ์	DIM	น้ำนมโค	รวมผล	รวมผลที่เก็บ	รวมผลสด	รวมผลดิบ	รวมผลขาย	
12	2.4	307	642	199	3.4	2.3	3	1.7	3

>> รายรับ-รายจ่าย

รายการ	ก่อน	หลัง
1. รายได้จากการขายนม (บาทเดือน)	128,700.00	139,040
2. ต้นทุนค่าอาหารของโคนม (บาทเดือน)	47,732.40	55,566
>> ผลต่างสุทธิ (บาทเดือน)	+80,967.60	+83,474

>> ปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนของอาหารโคนม

รายการ	ก่อน	หลัง
ปริมาณที่กิน กก./สัปดาห์	47.4	46.37
DVE (กก./สัปดาห์)	17.25	18.12
DVE (%BW)	2.68	2.82
ต้นทุน (บาท/สัปดาห์)	132.99	154.35
ต้นทุนต่อน้ำนม 1 กก.(บาท)	7.23	
คุณค่าทางโภชนาของอาหาร		
โปรตีน (%)	36.39	37.47
ไขมัน (%)	11.80	13.06
NDF (%)	42.28	40.80
TDN (%)	65.62	65.86

>> ปริมาณและคุณภาพน้ำนม

รายการ	ปริมาณ กก./สัปดาห์	NCP (>3.00)	%Fat (>3.35)	Lactose	%TS (>12.00)	%SNF (>8.25)	SCC >10 ⁵ cell/ml (<500)
ก่อน	18.33	3.35	2.91	4.65	11.77	8.76	657
หลัง	19.12	3.30	3.20	4.52	11.65	8.52	425

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม จำกัด

นางสาวเย้ กวีโคตร (296)
 8 ม. 19 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม
 เบอร์โทรศัพท์ 085-248-1016

>>ข้อมูลโค

จำนวนโค	เพศเมีย	DIM	น้ำหนักโค	รอบแรก	รอบนม	รอบนม	รอบนม	รอบนม	รอบนม
12	2.5	288	611	196	3.2	2.2	2.2	1.8	3

>>รายรับ-รายจ่าย

รายการ	ก่อน	หลัง
1.รายได้จากการขายนม (บาท/เดือน)	92,430.00	113,274
2.ต้นทุนค่าอาหารของโค/โคนม (บาท/เดือน)	58,443.00	66,107.4
>>ผลกำไรสุทธิ (บาท/เดือน)	+33,987.00	+47,166.6

>>ปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนของอาหารโค/โคนม

รายการ	ก่อน	หลัง
ปริมาณที่กิน กก./สดตัว/วัน	46.7	41.67
DMI (กก./สดตัว/วัน)	15.01	15.85
DMI (%BW)	2.46	2.60
ต้นทุน (บาท/สดตัว/วัน)	121.68	143.43
ต้นทุนต่อน้ำนม 1 กก.(บาท)	9.23	9.25

คุณค่าทางโภชนาของอาหาร

โปรตีน (%)	32.88	38.12
โปรตีน (%)	12.13	13.46
NDF (%)	44.59	42.77
TDN (%)	66.06	67.16

>>ปริมาณและคุณภาพน้ำนม

รายการ	ปริมาณ กก./สดตัว/วัน	%CP (±3.00)	%Fat (±3.35)	Lactose	%TS (±12.00)	%SNF (±4.25)	SCC (±10 ⁶ cells/ml) (± 500)
ก่อน	13.17	3.30	3.30	4.49	11.93	8.56	658
หลัง	15.50	3.26	3.81	4.69	12.52	8.75	637

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม จำกัด

นางสมัย คำคาว (259)
 134 ม. 19 ต.ศรีสุข อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม
 เบอร์โทรศัพท์ 064-873-0522

>>ข้อมูลโค

จำนวนโค	เพศเมีย	DIM	น้ำหนักโค	รอบแรก	รอบนม	รอบนม	รอบนม	รอบนม	รอบนม
24	3	180	558	190	3.1	2.2	2	2	3.3

>>รายรับ-รายจ่าย

รายการ	ก่อน	หลัง
1.รายได้จากการขายนม (บาท/เดือน)	207,090.00	254,520
2.ต้นทุนค่าอาหารของโค/โคนม (บาท/เดือน)	137,916.00	153,576
>>ผลกำไรสุทธิ (บาท/เดือน)	+69,174.00	+100,944

>>ปริมาณ คุณภาพ และต้นทุนของอาหารโค/โคนม

รายการ	ก่อน	หลัง
ปริมาณที่กิน กก./สดตัว/วัน	32.28	33.25
DMI (กก./สดตัว/วัน)	19.89	20.87
DMI (%BW)	3.57	3.73
ต้นทุน (บาท/สดตัว/วัน)	191.55	213.30
ต้นทุนต่อน้ำนม 1 กก.(บาท)	13.52	12.18

คุณค่าทางโภชนาของอาหาร

โปรตีน (%)	61.83	62.75
โปรตีน (%)	14.45	15.36
NDF (%)	32.09	31.22
TDN (%)	69.71	69.70

>>ปริมาณและคุณภาพน้ำนม

รายการ	ปริมาณ กก./สดตัว/วัน	%CP (±3.00)	%Fat (±3.35)	Lactose	%TS (±12.00)	%SNF (±4.25)	SCC (±10 ⁶ cells/ml) (± 500)
ก่อน	14.16	2.85	2.90	4.61	11.09	8.09	281
หลัง	17.5	2.86	3.20	4.66	11.48	8.22	70

ฟาร์มต้นแบบการเลี้ยงโคนม

เพชรบูรณ์ฟาร์ม

นางนาง เพชรบูรณ์

เลขที่ 78 ม.8 ต.นาแก อ.นาวัง จ.หนองบัวลำภู

สังกัด : สหกรณ์โคนมหนองบัวลำภู จำกัด

สัตว์ในฟาร์มทั้งหมด 64 ตัว

- แม่โครีดนม 26 ตัว
- แม่โคพักรีดนม 5 ตัว
- โคนาส 15 ตัว
- โครุ่น 17 ตัว
- ลูกโค 1 ตัว

ปริมาณน้ำนมทั้งฟาร์ม ▶ 381.04 กก./วัน
 ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย ▶ 15.24 กก./ตัว/วัน
 ต้นทุนค่าอาหารเฉลี่ย ▶ 112.31 บาท/ตัว/วัน
 ราคาขายน้ำนมดิบ ▶ 22.05 บาท/กก.
 ต้นทุนค่าอาหาร/น้ำนมดิบ ▶ 7.37 บาท/กก.

สูตรอาหาร

วัตถุดิบ	จำนวน
อาหารข้น เบทาโกร 005	6
อาหารข้น Milk 21%	0.6
หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 หมัก	4
ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก	4
กากมันสด	7.2
ฟาง	2
พรีมิกซ์โคชนม	0.02

ปัจจุบันฟาร์มมีการใช้ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก เป็นแหล่งอาหารหยากคุณภาพดีตลอดทั้งปี ลดการใช้อาหารข้น ทำให้ผลผลิตและคุณภาพน้ำนมดีขึ้น

ฟาร์มต้นแบบการเลี้ยงโคนม

ฟาร์มของพ่อ

นายอพล พาลสมบูรณ์
 เลขที่ 135 ม.10 ต.ศรีธาตุ อ.ศรีธาตุ จ.อุดรธานี

สังกัด : สหกรณ์โคนมศรีธาตุ จำกัด

สัตว์ในฟาร์มทั้งหมด 49 ตัว

- แม่โครีดนม 20 ตัว
- แม่โคพักรีดนม 7 ตัว
- โคนาส 4 ตัว
- โครุ่น 8 ตัว
- ลูกโค 10 ตัว

สูตร TMR

วัตถุดิบ	จำนวน
ข้าวโพดพร้อมฝักขม	200
ฟางข้าว	30
กากเบียร์	100
กากมันสด	100
มันเส้น	40
กากถั่วเหลือง	20

ปริมาณน้ำนมทั้งฟาร์ม ► 274.5 กก./วัน

ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย ► 13.73 กก./ตัว/วัน

ต้นทุนค่าอาหารเฉลี่ย ► 101.2 บาท/ตัว/วัน

ราคาขายน้ำนมดิบ ► 21.9 บาท/กก.

ต้นทุนค่าอาหาร/น้ำนมดิบ ► 7.37 บาท/กก.

ปัจจุบันมีฟาร์มมีการปลูกหญ้า
 แพงโกลาเพิ่มจำนวน 2 ไร่ เพื่อ
 ทดแทนการใช้ฟางข้าวภายในฟาร์ม

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อุดรธานี โทร 042-219640

ผลการปฏิบัติงานหน่วยบริการอาหารสัตว์เคลื่อนที่ (Feed Management Mobile Unit : FMMU)

โคชม : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เลย

อรจิราฟาร์ม

ข้อมูลฟาร์ม

ชื่อ: นางอรจิรา พลสวัสดิ์ อายุ: 48 ปี
ที่อยู่: 15 ม.1 ต. เกตุศรี อ.นาหว้า สภ.หนองบัวลำภู
สมัคร: สภ.กรมโคนหนองบัวลำภู ลำปาง

จำนวนโคทั้งหมด: 53 ตัว
โครี: 24 ตัว โคดำ: 10 ตัว
โคขาว: 18 ตัว โคลูก: 5 ตัว
ลูกโค: 8 ตัว

ผลการดำเนินงาน

- ปริมาณน้ำนมดิบ : 14.76 กก./ตัว/วัน
- ต้นทุนค่าอาหารน้ำนม 1 กก. : 9.01 บาท/กก
- ลดต้นทุนการผลิตได้ : 1,170 บาท/หัว/ปี

ประสิทธิภาพการผลิตน้ำนม
ฟาร์มเกษตรกรเพิ่มขึ้น
8.82 %

การดำเนินการ

1. ลงพื้นที่เก็บข้อมูลฟาร์ม และเลือก ฟาร์มตัวอย่างฟาร์มเกษตรกร และเก็บตัวอย่างวัตถุดิบอาหารสัตว์เพื่อวิเคราะห์
2. ประเมินต้นทุนอาหารที่ใช้ในปัจจุบัน โดยการประเมินค่าอาหารดิบ และต้นทุนส่วนผสมตามคุณภาพ
3. แนะนำเกษตรกรในการจัดการดูแลฟาร์มอย่างถูกต้อง เช่น การจัดการน้ำ (การจัดการน้ำอย่าง 3) และส่งเสริมการรวมตัวกันตั้งศูนย์อาหารจากเกษตรกร (ใช้ฟีดมิลล์เป็นหลัก) สำหรับใช้ลดต้นทุนค่าปุ๋ย และลดต้นทุนค่าฟีด

คุณภาพน้ำนมดิบ

	FAT	PROTEIN	LACTOSE	SNF	TS	SCC	F/T
BEFORE	6.82	3.38	4.568	8.41	13.34	230	1.51
AFTER	6.29	3.27	4.598	8.54	12.85	289	1.39

โภชนาการจากผลการคำนวณ

โภชนา:	DM (%)	FAT (%)	PROTEIN (%)	ADF (%)	NDF (%)	TDM (%)	R : C
อาหารนมผสม ครบถ้วน	45.2	3.84	15.29	21.58	52.15	78.72	70:26

สูตรอาหารที่แนะนำ

ส่วนผสม	ปริมาณ (kg)	ต้นทุน (บาท)	ค่าอาหาร (%)	ค่าพลังงาน (MJ/kg)	ค่าโปรตีน (%)	ค่าไขมัน (%)	ค่าไฟเบอร์ (%)	ค่าอื่นๆ (%)
หญ้าข้าว	10.00	20.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
กากมันสำปะหลัง	9.92	22.98	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
อาหารเสริม CP 21 %	12.00	6.03	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
อาหารเสริม Milk 22 %	47.84	23.94	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
หัวโพหรือหัวปลีหั่น	18.00	25.39	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
แร่ธาตุรวม	0.44	0.20	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
รวม	100	100	100	100	100	100	100	100

รายการวัตถุดิบอาหาร	น้ำหนักแห้ง (%)	น้ำหนักสด (%)
หญ้าข้าวบด	10.00	20.51
หญ้าข้าว	2.00	0.95
กากมันสำปะหลัง	9.92	22.98
อาหารเสริม CP 21 %	12.00	6.03
อาหารเสริม Milk 22 %	47.84	23.94
หัวโพหรือหัวปลีหั่น	18.00	25.39
แร่ธาตุรวม	0.44	0.20
รวม	100	100

ผลการปฏิบัติงานหน่วยบริการอาหารสัตว์เคลื่อนที่ (Feed Management Mobile Unit : FMMU)

โคมน : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เลย

พี่น้องฟาร์ม

ข้อมูลฟาร์ม

ชื่อ: บางศรีวิทยณ์ ตอนบนเขต 3 อายุ: 35 ปี
ที่ถู: 48 ม.1 ต.ภพศรี อ.เมือง จ.หนองบัวลำภู
สมาชิก: สภกรณ์โกนเกษตรป๋วยวิญ ชาวอ

จำนวนโคทั้งหมด: 33 ตัว
โคสี: 12 ตัว   โคดำ: 0 ตัว
โคขาว: 12 ตัว   โคขุน: 5 ตัว
ลูกโค: 2 ตัว   คพคช: 2 ตัว

ผลการดำเนินงาน

- ปริมาณน้ำนมดิบ : 15.42 กก./ตัว/วัน
- ดัชนีคุณภาพน้ำนมดิบ 1 กก. : 9.01 บาท/กก
- ลดต้นทุนการผลิต : 3,680 บาท/เดือน

ประสิทธิภาพการผลิตนมในฟาร์มเกษตรกรเพิ่มขึ้น

31.8 %

การดำเนินการ

1. สืบค้นข้อมูลฟาร์ม และใช้การบริการฟาร์มเกษตรกร เกี่ยวกับความรู้วิธีการจัดการฟาร์มเลี้ยงสัตว์รายราย
2. ปรับปรุงส่วนจัดการฟาร์มใช้ในชีวิตจริง โดยการจัดส่งอาหารเสริม และเพิ่มส่วนผสมจากคุณภาพ
3. แนะนำเกษตรกรในการจัดการดูแลสุขภาพโคตามหลัก 5M (สุขภาพแม่โค) (สุขภาพแม่โค) และส่งเสริมการขยายพื้นที่ปลูกพืชอาหารตามคุณภาพ (ข้าวโพดหรือพืชอื่น) สำหรับใช้ของฟาร์ม เพื่อลดต้นทุนการผลิต

คุณภาพน้ำนมดิบ

	FAT	PROTEIN	LACTOSE	SNF	TS	SCC	F/T
BEFORE	3.97	3.32	4.840	8.48	12.48	157	1.27
AFTER	4.32	3.08	4.80	8.59	12.75	132	1.34

โภชนาการการคำนวณ

โภชนา:	DM (%)	FAT (%)	PROTEIN (%)	ADF (%)	NDF (%)	TDM (%)	R : C
อาหารเสริมปรับสัดส่วน	39.3	3.26	15.00	21.92	49.94	49.95	68:88

สูตรอาหารที่แนะนำ

ส่วนผสม	ปริมาณ (kg)	DM (%)	FAT (%)	PROTEIN (%)	ADF (%)	NDF (%)	TDM (%)	R : C
ข้าวโพดพร้อมเปลือก	43.00	28.00	0.00	1.00	15.00	49.94	49.95	68:88
ฟางข้าว	0.59	0.25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
กากมันสด	5.00	10.09	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
กากเป็ดรส	10.00	18.72	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
กากถั่วเหลือง	5.82	2.42	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
อาหารเสริม APM 22.5%	13.00	5.69	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
อาหารเสริม 16 %	14.25	6.24	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
อาหารเสริม MC 20%	8.00	3.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
เกลือ	0.13	0.05	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
แร่ธาตุรวม	0.50	0.20	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
รวม	100	100	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

รายการวัตถุดิบอาหาร	น้ำหนักแห้ง (%)	น้ำหนักสด (%)
ข้าวโพดพร้อมเปลือก	43.00	62.83
ฟางข้าว	0.59	0.25
กากมันสด	5.00	10.09
กากเป็ดรส	10.00	18.72
กากถั่วเหลือง	5.82	2.42
อาหารเสริม APM 22.5%	13.00	5.69
อาหารเสริม 16 %	14.25	6.24
อาหารเสริม MC 20%	8.00	3.50
เกลือ	0.13	0.05
แร่ธาตุรวม	0.50	0.20
รวม	100	100

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ฟาร์มโคนม

ฟาร์มเกษตรกรศรีวิชัย
 ชื่อเกษตรกร : นายมานพ นิลคำ
 สังกัด : สทกรณโคชนมกุยบุรี จำกัด
 ข้อมูลฟาร์ม : จำนวนโคนทั้งหมด 49 ตัว
 โคนรีนม 26 ตัว โคนกรีนม 2 ตัว
 โคนรุ่น 10 ตัว ลูกโค 11 ตัว

ให้อาหารแบบแยกส่วน
 วิธีการดำเนินงานของหน่วยงาน : ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ ที่อ่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุน เพิ่มปริมาณอาหารรอกับ ที่มีคุณภาพ ต้นทุนการผลิตลดลง

วัตถุดิบ	จำนวน (ก.ก.)
กากอาหารชั้น 22% CP	8
ทงู้นสด	6
ไซเลจ	20
รวม	34

คุณค่าทางโภชนาการ	
วัตถุดิบ (%)	40.5
โปรตีน (%)	11.0
TDN	66

คุณภาพไขมันดิบของนม				
ไขมัน(X)	โปรตีน(X)	SNF(X)	TS(X)	Lactose(X)
4.03	3.19	8.97	12.99	4.64

ผลการทดสอบ	
จำนวนโคนรีนม (ตัว)	26
ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย (กก./ตัว/วัน)	13.85
ปริมาณอาหารที่กิน (กก./ตัว/วัน)	34
ต้นทุนอาหารที่กิน (บาท./ตัว/วัน)	139.2
ราคาขายน้ำนมดิบ (บาท/ตัว)	2165
ราคาจำหน่ายนม (บาท/วัน)	3619.2
ราคาซื้ออาหารน้ำนมดิบ (บาท/วัน)	7,796.16
ต้นทุนค่าอาหาร : น้ำนม 1 กก.(บาท)	10.05
สามารถลดต้นทุนการผลิตได้ 26,286 บาทต่อเดือน	
ต้นทุนค่าอาหารลดลง 19.5 %	

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์ โทร . 032 681 990

นายสรรเสริญ แสงสุวรรณ

เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม : วิสาหกิจผู้เลี้ยงโคนมชุมโค

ข้อมูลฟาร์ม

จำนวนโคทั้งหมด 101 ตัว
 แอโครีด : 32 ตัว   แอโคพักท้อง : 12 ตัว
 โคนม : 25 ตัว   โคนม : 18 ตัว
 ลูกโค : 12 ตัว

สูตรอาหาร TMR

หญ้า ปลูก	39.61
เบรียงทุเรียน	25.52
กากปาล์มเชื้อไข	9.41
TVO	6.79
กากมัน	9.43
แร่ธาตุรวม	0.39
กากน้ำตาล	0.51

องค์ประกอบทางเคมี

น้ำขังแห้ง	38
โปรตีน%	14.09

การจัดการอาหารภายในฟาร์ม

เกษตรกรใช้อาหารผสมครบส่วน (TMR)
 ปริมาณ 35 กก/ตัว/วัน
 ต้นทุนค่าอาหารเฉลี่ย 4.5 บ/กก

ผลผลิตน้ำนม

ปริมาณน้ำนมที่ฟาร์ม 480 กก
 ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย 15 กก/ตัว/วัน
 ราคาขายน้ำนมดิบ 20.60 บ
 ต้นทุนค่าอาหาร/น้ำนมดิบ 10.5 บ/กก

คุณภาพน้ำนมดิบ

□ Fat (%)	4.80
□ SNF	8.29
□ TS	12.90
□ SCC	260,000
□ Protein	3.07
□ Lactose	4.18

290 ซ. 7 ต. สลุด อ.ทามะระ จ.ชุมพร 86140
 077-1611093 E-mail: nscm_cmp@dld.go.th

3. กิจกรรมยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ชุมชน

กิจกรรมยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน

การดำเนินงาน

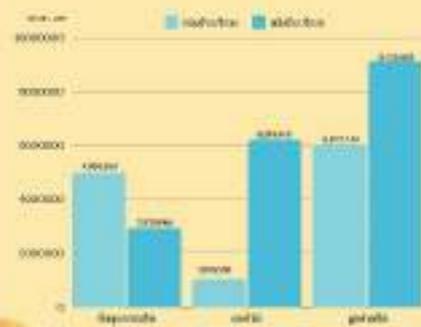
ส่งเสริมเกษตรกรที่มีทรนักร เช่น เงินทุน นวัตกรรม ให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อผลิต นิสอาหารสัตว์คุณภาพดี โดยใช้เครื่องจักร กลการเกษตรที่ทันสมัยและจัดการอย่าง ปรารถน เพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยง สัตว์ในท้องถิ่นหรือนำไปใช้เลี้ยงสัตว์จะช่วยให้ เกษตรกรปศุสัตว์มีอาหารสัตว์เพียงพอต่อ ความต้องการ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ การเลี้ยงสัตว์ ลดต้นทุนการผลิต

ผลการดำเนินงานปี 2567

การขอรับบริการยืมเครื่องจักรของกลุ่มเกษตรกร จากศูนย์บริการเครื่องจักรกลการเกษตรเพื่อนำไปใช้ จัดการเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร ในปัจจุบันประมาณ 2567 พบว่าเพิ่มผลผลิตจากเศษวัสดุเหลือใช้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.83 ในด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ พบว่า ลดต้นทุนการผลิตลดลงร้อยละ 41.19 มีผลกำไรเพิ่มขึ้น ร้อยละ 21.67 และมูลค่าผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 51.88

เครื่องจักรในโครงการ

เครื่องตัดก่อนนึ่งพร้อม พังนาลาติก

เครื่องตัดหญ้าแบบ ดับเบิลชอป

เทเลอร์นำท้ายรถฟาร์ม แทรกเตอร์

รถฟาร์มแทรกเตอร์

หน่วยบริการยกระดับ 7 แห่ง

นาง.นครราชสีมา, นาง.ชัยนาท, นาง.สระแก้ว, นาง.มหาสารคาม, นาง.สกลนคร, นาง.นครพนธ์, นาง.สุพรรณบุรี

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
รับประกาศเกียรติคุณ
โครงการยกย่องหน่วยงานใสสะอาด กรมปศุสัตว์
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๗
ระดับสูงมาก (๙๕ คะแนนขึ้นไป)

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

ได้รับรางวัลคุณภาพกรมปศุสัตว์

ประจำปี พ.ศ. 2567

ระดับดีเด่น

ประเภทการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

- โครงการขยายพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์เพื่อลดความขัดแย้งต้นแบบของการพัฒนา

นายเตกสรรค์ สอนกุล
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาอาหารสัตว์
ที่ปรึกษาโครงการ

DLD Quality Awards

นางศุภวันจักรี ดอนไสว
หัวหน้ากลุ่มวิจัยและพัฒนาความมั่นคงด้านอาหารสัตว์
ผู้นำเสนอโครงการ

ระดับดีมาก

ประเภทพัฒนาการบริการ

- สกลนครเมืองอาหารสัตว์สมบูรณ์
- หน้าอาหารสัตว์พระราชทาน

กิจกรรม 5 ส. 2567

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์

ผลคะแนนกิจกรรม 5 ส.
หน่วยงานส่วนกลาง
คะแนน 81.75 ระดับดี
ได้ลำดับที่ 8 จาก 25 อันดับ

ผลคะแนนกิจกรรม 5 ส. หน่วยงานขนาดกลาง

ตารางสรุปผลการใช้แบบกิจกรรม 5 ส. หน่วยงานขนาดกลาง
สำหรับปีงบประมาณ/พ.ศ. 2566 และ 2567

ลำดับที่	หน่วยงาน	คะแนน	ระดับ
๑	กรมการไฟฟ้า	๙๖.๖๖	ดี
๒	สำนักส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์	๙๓.๓๓	ดี
๓	กรมการสัตวบาล	๙๓.๓๓	ดี
๔	สำนักพัฒนาอาหารสัตว์	๘๑.๗๕	ดี
๕	สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ	๗๖.๖๖	ดี
๖	สำนักพัฒนาปศุสัตว์	๗๖.๖๖	ดี
๗	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	๗๖.๖๖	ดี
๘	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๙	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๑๐	สำนักบริหารการทะเบียน	๗๖.๖๖	ดี
๑๑	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๑๒	สำนักบริหารการทะเบียน	๗๖.๖๖	ดี
๑๓	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๑๔	สำนักบริหารการทะเบียน	๗๖.๖๖	ดี
๑๕	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๑๖	สำนักบริหารการทะเบียน	๗๖.๖๖	ดี
๑๗	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๑๘	สำนักบริหารการทะเบียน	๗๖.๖๖	ดี
๑๙	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๒๐	สำนักบริหารการทะเบียน	๗๖.๖๖	ดี
๒๑	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๒๒	สำนักบริหารการทะเบียน	๗๖.๖๖	ดี
๒๓	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี
๒๔	สำนักบริหารการทะเบียน	๗๖.๖๖	ดี
๒๕	กรมส่งเสริมการเกษตร	๗๖.๖๖	ดี

คะแนน 79.75 ระดับดี
ได้ลำดับที่ 4 จาก 13 อันดับ

*ตามหนังสือกองการเจ้าหน้าที่ ที่ กย ๐60๒/ ๖20865
ลงวันที่ 30 กันยายน 2567

ส่วนที่ 5

ผลงานศูนย์วิจัยและ
พัฒนาอาหารสัตว์
ทั่วประเทศ

ศูนย์วิจัยและพัฒนามาตรฐานอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง

โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์วัฏกรมความต้องการโภชนาโคนมเพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม

วัตถุประสงค์ :

ผลการดำเนินงาน :

1. ประชุมเปิดโครงการวิจัย “การใช้ประโยชน์วัฏกรมความต้องการโภชนาโคนมเพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม” เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2567 ณ ห้องประชุม AG1501 คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

2. การจัดอบรมหลักสูตร “อาหารและการจัดการให้อาหารโคนมขั้นสูง” รูปแบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 13 - 31 พฤษภาคม 2567 และรูปแบบออนไซต์ ระหว่างวันที่ 30 - 31 พฤษภาคม 2567 ระยะเวลา 2 วัน ณ ห้องประชุม 8201 สาขาวิชาสัตวศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น มีผู้เข้าร่วมจำนวน 42 คน

3. การจัดอบรมหลักสูตร อาหารและการจัดการให้อาหารโคนมไทยยุคใหม่ รูปแบบออนไลน์ ระหว่างวันที่ 10 - 27 มิถุนายน 2567 และรูปแบบออนไซต์ จำนวน 7 รุ่น

4. สาธิตฟาร์มตัวอย่างความต้องการโภชนาโคนมของเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนม ได้ลงฟาร์มตัวอย่างซึ่งคัดเลือกจาก 5 สหกรณ์ ๆ ละ 5 ฟาร์ม รวม 25 ฟาร์ม ทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลรายฟาร์ม ในช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน 2567 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นก่อนดำเนินการสาธิต และฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง ตรวจสอบปรับปรุงสูตรอาหาร และคุณภาพอาหารโคนมในระดับฟาร์มต่อไป เก็บข้อมูลระหว่างปรับปรุงสูตรอาหารและหลังจากดำเนินการ ช่วง กรกฎาคม - ตุลาคม 2567

โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์นวัตกรรมความดีของการโภชนาโคชนะโคชนม
เพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม

การจัดอบรมหลักสูตรออนไลน์ "อาหารและการจัดการให้อาหารโคชนมโคชนมโคชนม" ผ่านระบบออนไลน์ 1 จำนวน 7 ไร่ ไร่ 1 วัน

รูปที่	จำนวน	สถานที่/กลุ่ม	สถานที่	จำนวนไร่
1	4 มิถุนายน 2567	กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมภาคใต้-สงขลา	ห้องประชุมกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมภาคใต้-สงขลา อ.เมือง อ.เมือง อ.เมือง	23
2	5 มิถุนายน 2567	สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคชนมโคชนม จำกัด	ห้องประชุมสหกรณ์การเกษตรโคชนมโคชนมโคชนม อ.เมือง อ.เมือง อ.เมือง	43
3	6 มิถุนายน 2567	วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมโคชนมโคชนม	วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมโคชนมโคชนม อ.เมือง อ.เมือง อ.เมือง	40
4	7 มิถุนายน 2567	สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคชนมโคชนม จำกัด	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ อ.เมือง อ.เมือง อ.เมือง	88
5	8 มิถุนายน 2567	สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคชนมโคชนม จำกัด	ห้องประชุมสหกรณ์การเกษตรโคชนมโคชนม อ.เมือง อ.เมือง อ.เมือง	32
6	27 กรกฎาคม 2567	สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคชนมโคชนม จำกัด / วิสาหกิจชุมชน เกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมโคชนมโคชนม	ห้องประชุมสหกรณ์การเกษตรโคชนมโคชนม อ.เมือง อ.เมือง อ.เมือง	42
7	30 กรกฎาคม 2567	สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคชนมโคชนม จำกัด	ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ อ.เมือง อ.เมือง อ.เมือง	40
รวม				254

โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์นวัตกรรมความดีของการโภชนาโคชนะโคชนม
เพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม

แผนงานที่ 2 สาธิตนำร่องตัวอย่างความสำเร็จของการโภชนาโคชนะโคชนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมโคชนมโคชนม ที่สหกรณ์

สหกรณ์โคชนมโคชนม จำกัด จำนวน 5 ฟาร์ม

ฟาร์มต้นแบบ	เบอร์ ตัว	อบรม	ข้อมูลการดำเนินงาน		
			สำรวจ	ดำเนินการ	เสร็จสิ้น
นางสมฤทัย นามสี	149	/	/	/	/
นางอุบล นามสี	691	/	/	/	/
นางเพ็ญ นามสี	444	/	/	/	/
นางศุภมาส นามสี	550	/	/	/	/
นางวิมล นามสี	655	/	/	/	/

โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์นวัตกรรมความดีของการโภชนาโคชนะโคชนม
เพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม

แผนงานที่ 2 สาธิตนำร่องตัวอย่างความสำเร็จของการโภชนาโคชนะโคชนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมโคชนมโคชนม ที่สหกรณ์

กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมโคชนมโคชนม จำนวน 5 ฟาร์ม

ฟาร์มต้นแบบ	เบอร์ ตัว	อบรม	ข้อมูลการดำเนินงาน		
			สำรวจ	ดำเนินการ	เสร็จสิ้น
นายสมฤทัย จันทะทอง	022	/	/	/	/
นายสุภาวดี สาระสุภาวดี	040	/	/	/	/
นายสมเดช วราสุภาวดี	003	/	/	/	/
นายวิมล สาระสุภาวดี	039	/	/	/	/
นายวิมล สาระสุภาวดี	012	/	/	/	/

โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์นวัตกรรมความดีของการโคกระบือโคนม เพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม

แบบงานที่ 2 สาธิตนำร่องด้วยความสะดวกต่อการโคกระบือโคนมของเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมเชิงพื้นที่ ที่สมุทรปราการ

วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคกระบือหรือโคนมหรือสัตว์ จำนวน 5 ฟาร์ม

ฟาร์มต้นแบบ	เบอร์ ถัง	อบรม	ข้อมูลการดำเนินงาน		
			สำรวจ	ดำเนินการ	เสร็จสิ้น
บ.ส.วิจิตรา ผงฟู	104	/	/	/	/
นางฉลอม สลอมทอง	058	/	/	/	/
นางอณัฐภรณ์ ภาสแก้ว	007	/	/	/	/
นางเพ็ญทอง อาจสาบวณ	009	/	/	/	/
นายทองใส ชาญสุริยา	080	/	/	/	/

โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์นวัตกรรมความดีของการโคกระบือโคนม เพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม

แบบงานที่ 2 สาธิตนำร่องด้วยความสะดวกต่อการโคกระบือโคนมของเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมเชิงพื้นที่ ที่สมุทรปราการ

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมมหาสารคาม จำกัด จำนวน 5 ฟาร์ม

ฟาร์มต้นแบบ	เบอร์ ถัง	อบรม	ข้อมูลการดำเนินงาน		
			สำรวจ	ดำเนินการ	เสร็จสิ้น
นางสาวเนย์ ภูวิไลธร	296	/	/	/	/
นางปฐมวดี สอนภักดี	302	/	/	/	/
นางสุนทร เกส้าวอ	007	/	/	/	/
นายบุญมา วิสาสิบ	149	/	/	/	/
นางสมใจ คำดวง	259	/	/	/	/

โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์นวัตกรรมความดีของการโคกระบือโคนม เพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม

แบบงานที่ 2 สาธิตนำร่องด้วยความสะดวกต่อการโคกระบือโคนมของเกษตรกรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมเชิงพื้นที่ ที่สมุทรปราการ

สหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมโลกก่อ จำกัด จำนวน 5 ฟาร์ม

ฟาร์มต้นแบบ	เบอร์ ถัง	อบรม	ข้อมูลการดำเนินงาน		
			สำรวจ	ดำเนินการ	เสร็จสิ้น
นางสาวสุกัญญา อภิชาพล	103	/	/	/	/
นางอภิญญา ฐราณี	127	/	/	/	/
นายธีรภัทร คำตอม	118	/	/	/	/
นางพุด ภิขิภิมไสย	084	/	/	/	/
นายสมจิตร คำแก้ว	020	/	/	/	/

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชยันนาท

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

ผลการปฏิบัติงาน : จัดนิทรรศการเกี่ยวกับพืชอาหารสัตว์ สนับสนุนเมล็ดพันธุ์และท่อนพันธุ์ให้แก่เกษตรกร

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อเพิ่มรายได้ ภายใต้โครงการธนาคารโค-กระบือ เพื่อเกษตรกรตามพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดชยันนาท

ผลการปฏิบัติงาน :

- สำรวจพื้นที่ของเกษตรกรที่จะปลูกพืชอาหารสัตว์ตามโครงการฯ เพื่อประเมินความเหมาะสมของพื้นที่ว่าจะสามารถปลูกหญ้าอาหารสัตว์ชนิดใด รับฟังความคิดเห็นของเกษตรกรที่จะสมัครเข้าร่วมโครงการ ในพื้นที่ อ.เมืองชยันนาท อ.หันคา อ.หนองมะโมง อ.เนินขาม จ.ชยันนาท

- ให้ความรู้การปลูกและการใช้ประโยชน์หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ปากช่อง 1 รวมถึงวางแผนการปลูกหญ้าก่อนเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้มีหญ้าอาหารสัตว์เพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์ แก่คณะครูและนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 46 จังหวัดชยันนาท สำหรับเตรียมความพร้อมแปลงหญ้าอาหารสัตว์รองรับโครงการโคล้านครอบครัว

- ให้ความรู้และสาธิตการปลูกหญ้าแพงโกลา เพื่อเตรียมแปลงหญ้าอาหารสัตว์ให้พร้อมรองรับโคจากโครงการฯ ที่โรงเรียนวัดมะขาคี จังหวัดชยันนาท

- ติดตามผลการปลูกหญ้าแพงโกลาที่ได้ให้คำแนะนำในการปลูก พบว่าหญ้ามีการเติบโตได้ดี ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ได้ให้คำแนะนำในการจัดการแปลงหญ้าต่อไป

งานวิทยากรให้ความรู้ด้านอาหารสัตว์

ผลการดำเนินงาน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชัยนาท เป็นวิทยากรให้ความรู้ถ่ายทอดความรู้ด้านอาหารสัตว์ ในพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

1. การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่องการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อภายใต้โครงการพัฒนาและยกระดับฟาร์มโคเนื้อสู่เกษตรมูลค่าสูงที่จัดขึ้น ณ แพนตาซี รีสอร์ท อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท
2. เรื่อง หลักปฏิบัติการจัดการอาหารและน้ำ ภายใต้โครงการพัฒนาและการยกระดับมาตรฐานฟาร์มโคเนื้อสู่เกษตรมูลค่าสูง กิจกรรมที่ 3 โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามมาตรฐานสินค้าเกษตร เรื่อง การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคเนื้อ (มกษ.6400-2555) รุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ณ ห้องประชุม แพนตาซี รีสอร์ท ต.บ้านกล้วย อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท
3. เรื่อง ความรู้อาหารสัตว์ เพื่อพัฒนาทักษะให้กับอาสาสมัครชุมชนของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ภายใต้หลักสูตร อาสาปศุสัตว์ (สัตว์บาลอาสา) ในโครงการ “โคแสนล้าน” ณ มวกเหล็ก พาราไดส์ รีสอร์ท จ.สระบุรี
4. อบรมการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตและเทคโนโลยีในการจัดการแปลงหญ้าแพงโกลา เพื่อการส่งออกให้แก่เกษตรกรจังหวัดชัยนาท ณ ห้องประชุมสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดชัยนาท
5. อบรมโครงการสร้างมูลค่าเพิ่มจากวัสดุเศษเหลือใช้ทางการเกษตร ณ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ต.ท่าชัย อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท
6. อบรมหัวข้อ การจัดการฟาร์ม การจัดการอาหารสัตว์/พืชอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุน และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมฟาร์มปศุสัตว์ ภายใต้โครงการฝึกอบรม หลักสูตร การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แพะและสุระบบมาตรฐานฟาร์ม ณ ศูนย์การเรียนรู้สุระเห่าเขียว อ.บางบัวทอง จ.นนทบุรี
7. อบรมหัวข้อ BCG Model สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวอย่างการจัดการฟาร์มโคเนื้อในรูปแบบ BCG Model และหัวข้อ นวัตกรรมอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนและการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ณ ช.ยุพินฟาร์ม ต.หนองม่วง อ.หนองม่วง จ.ลพบุรี
8. วิทยากรอบรม การจัดการหลังการเพาะปลูกและการนำเศษเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ ณ ที่ทำการกลุ่มแปลงใหญ่ข้าว ต.เนินขาม อ.เนินขาม จ.ชัยนาท
9. อบรมหัวข้อ การจัดการด้านอาหารสัตว์ การผลิตอาหารสัตว์และการทำแร่ธาตุเสริม หลักสูตร ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านการดูแลสุขภาพสัตว์ให้มีศักยภาพ ณ ศาลากลางหมู่บ้าน ต.สะพาน อ.หนองมะโมง จ.ชัยนาท
10. การจัดการอาหารแพะและนวัตกรรมการผลิตอาหารสัตว์ ภายใต้โครงการการพัฒนาการผลิต กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร BCG Model (แพะ) ณ กลุ่มแปลงใหญ่แพะเนื้อ ต.รำมะสัก อ.โพธิ์ทอง จ.อ่างทอง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

- โครงการฝึกอบรมเกษตรกร ปีงบประมาณ 2567
หลักสูตร “การสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม”

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อจัดเวทีส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางบรรลุเป้าหมายของเกษตรกร ค้นหาปัญหาความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร ทรัพยากร ทุนทางสังคม จุดแข็ง กำหนดเป้าหมายการพัฒนาาร่วมกัน
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการทำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของทุกภาคส่วนในชุมชน
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเครือข่ายเกษตรกร

เป้าหมาย :

1. พัฒนาอาชีพเกษตรกร 10 ราย
2. พัฒนาอาชีพเกษตรกร 1 กลุ่ม
3. สร้างกระบวนการรับรู้ เวทีการมีส่วนร่วม 10 คน
4. สร้างกระบวนการรับรู้ เวทีการมีส่วนร่วม 1 ครั้ง

- โครงการพัชรสุรธาخانรักษ์

1. กิจกรรมสนับสนุนเมล็ดพันธุ์หญ้าอาหารสัตว์ เพื่อจัดทำแปลงหญ้าสิทธิสาธิต และบริเวณต้นน้ำภูไท ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. กิจกรรมการขออนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินในเขต ส.ป.ก. เพื่อสร้างศูนย์ฟีดอาหารสัตว์ชุมชน และส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์ฯ ในพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด (ภาคตะวันออก) ตามพระราชดำริพื้นที่ ม.ที่ 14 ต.ท่าตะเกียบ อ.ท่าตะเกียบ จ.ฉะเชิงเทรา จำนวน 2 แปลง รวม 177-1-39 ไร่

ผลการดำเนินงาน :

วันที่ 13 กันยายน 2565 ได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ในที่ดิน ส.ป.ก. ได้

วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566 ปลุกหญ้าแพงโกลา พื้นที่ 15 ไร่

วันที่ 6 สิงหาคม 2567 ปรับปรุงแปลงฟีดอาหารสัตว์ โดยหว่านเมล็ดพันธุ์ ถั่วควาลเคด
หญ้าอะตราตัม และหญ้าฟลิแคทูลัม

โครงการขอคืนสถานภาพปลอดกาฬโรคแอฟริกาในม้า (AHS)

เป้าหมาย : จัดส่งเสบียงสัตว์ รวม 22,00 กิโลกรัม (1,100 ฟ่อน) ไปยังพื้นที่เลี้ยงสัตว์ Sentinel ภายใต้โครงการฯ จำนวน 2 แห่ง

ผลการดำเนินงาน : จัดส่งเสบียงสัตว์ (หญ้าแห้ง) รวมทั้งหมด 22,00 กิโลกรัม

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

กิจกรรมหลัก : ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่

เป้าหมาย : ให้บริการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร จำนวน 100 ไร่

ผลการดำเนินงาน :

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ให้บริการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร แก่กลุ่มแปลงใหญ่โคเนื้อเบื่องูรพาบ่านางาม ตำบลท่าเกวียน อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยให้ความรู้ด้านพืชอาหารสัตว์ ทิศทางตลาดของพืชอาหารสัตว์ การผลิตอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนอาหารสัตว์

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ และโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้ประชาชน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา

โครงการแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อย ร่วมกับสหกรณ์
โคนมไทย – เดนมาร์ก (มิตรภาพ) จำกัด อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี

โครงการจัดการด้านอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุน (DTMR) ร่วมกับสหกรณ์โคนมไทยมิลค์
จำกัด อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาการลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์ และนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้กับสมาชิกผู้เลี้ยง
โคนมนำไปสู่การปฏิบัติ

เป้าหมาย : ได้สูตรอาหาร DTMR นำไปใช้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้อาหารและนำไปสู่การ
ลดต้นทุนของสมาชิกผู้เลี้ยงโคนม

ผลการดำเนินงาน : สูตรอาหาร DTMR

วัตถุดิบ	ราคา/กก.	สูตรแพงโกลา	
		สัดส่วน	ราคา
หญ้าแพงโกลา	5.00	45.00	225.00
กากถั่วเหลือง 44%	24.00	12.00	288.00
มันเส้น	10.00	5.00	50.00
กากเบียร์แห้ง	12.00	12.00	144.00
กระถินสับ	6.00	10.00	60.00
กากมันแห้ง	7.00	15.00	105.00
แร่ธาตุ	15.00	0.50	7.50
โซเดียมไบคาร์บอเนต (ผงฟู)	25.00	0.50	12.50
รวม		100.00	892.00
ราคา บาท/กก.			8.92

ปริมาณการกินได้ 13 กก./ตัว/วัน

ต้นทุนค่าอาหารต่อวัน 115.96 บาท

ปริมาณผลผลิตน้ำนม 11.20 กก./ตัว/วัน

ต้นทุนค่าอาหารต่อวันนม 1 กก. 10.35 บาท

**หมายเหตุ ในการทดสอบไม่สามารถกักโคในคอกที่สามารถให้กินอาหาร DTMR เต็มที่และตลอดเวลาได้ ทำให้ปริมาณการกินได้ของโคไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่งผลให้ปริมาณน้ำนมนลดลง (เดิม 12.00 กก./ตัว/วัน)

โครงการสร้างความมั่นคงด้านอาหารโคนมรองรับการเปิดเสรีทางการค้า (FTA) ร่วมกับสหกรณ์โคนมไทย - เดนมาร์ก (สวนมะเดื่อ) จำกัด อ.พัฒนานิคม จ.ลพบุรี

วัตถุประสงค์ : เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตด้านอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม

เป้าหมาย :

1. จัดตั้งศูนย์บริการอาหารสัตว์ (Feed Center) ในสหกรณ์โคนมไทย เดนมาร์ก (สวนมะเดื่อ) จำกัด
2. สหกรณ์สามารถผลิตอาหารหยาบคุณภาพดี หรืออาหารผสมครบส่วน TMR เพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกสหกรณ์ฯ

ผลการดำเนินงาน :

ดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2564 – 2574 โดยนำเงินยืมจำนวน 10,000,000 บาท (กองทุนปรับโครงสร้างการผลิตภาคการเกษตร (FTA)) จัดซื้อวัตถุดิบอาหารสัตว์และนำมาผลิตอาหารผสมครบส่วนจำหน่ายให้กับสมาชิก พร้อมส่งชำระเงินคืนทั้งหมด ปัจจุบันส่งชำระเงินคืนแล้วจำนวน 3,000,000 บาท คงเหลือ 7,000,000 บาท

- การจัดซื้อวัตถุดิบ 9,117,859 กิโลกรัม
- ผลิตอาหารผสมครบส่วนจำหน่าย 13,519,390 บาท

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่

กิจกรรมหลัก : ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่

เป้าหมาย : ให้บริการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร จำนวน 100 ไร่

ผลการดำเนินงาน :

การถ่ายทอดองค์ความรู้และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการอาหารสัตว์และยกระดับมาตรฐานฟาร์ม เพื่อลดต้นทุนอาหารสัตว์ให้กับเกษตรกรในพื้นที่รับผิดชอบ ได้สำเร็จตามเป้าหมาย รายละเอียดดังนี้

1. กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์

ฝึกอบรมภาคทฤษฎีและอบรมเชิงปฏิบัติ เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการอาหารสัตว์และยกระดับมาตรฐานฟาร์ม กลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 10 ราย เกษตรกรได้รับการถ่ายทอด จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 150

2. การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรผลิตอาหารสัตว์

ให้บริการบริหารจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร จำนวนพื้นที่ที่ได้รับการบริหารจัดการเป้าหมาย 100 ไร่ ได้ตามเป้าหมาย 100 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์โสธร

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ และโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ “เพิ่มรอยยิ้มเติมความสุขให้คนยโสธร”

โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านอาหารสัตว์

การผลิตสัตว์ในระบบปศุสัตว์อินทรีย์ การผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์ การใช้สมุนไพรในสัตว์ปีก การตลาดปศุสัตว์อินทรีย์ การผลิตและการตลาดไก่พื้นเมือง

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

กิจกรรมหลักส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่

เป้าหมาย : ให้บริการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร จำนวน 100 ไร่

ผลการดำเนินงาน : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานด้านพัฒนาอาชีพผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์จำหน่าย และ พัฒนาอาชีพผลิตเสปียงสัตว์จำหน่าย เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์และเสปียงสัตว์จำหน่าย มีท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ และเสปียงสัตว์คุณภาพดีจำหน่ายอย่างเพียงพอ โดยการอบรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ ให้สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตปศุสัตว์คุณภาพโควากิว ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ได้ครบตามเป้าหมาย 100 ไร่

ร่วมจัดนิทรรศการงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day)

ร่วมจัดนิทรรศการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี 2567

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์ จัดนิทรรศการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ร่วมกับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปี 2567 โดยให้บริการด้านท่อนพันธุ์หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 หญ้าแพงโกลา หญ้าไนล์ กล้าพันธุ์ถั่วลิสงเถาฟลอริเกรซ และองค์ความรู้ด้านพืชอาหารสัตว์ ตลอดจนบริการคำนวณสูตรอาหารสัตว์เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตสัตว์

โครงการขยายพื้นที่การปลูกพืชอาหารสัตว์ 50,000 ไร่ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์บุรีรัมย์ ดำเนินการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (เพิ่มเติม) ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการขยายพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหาร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ

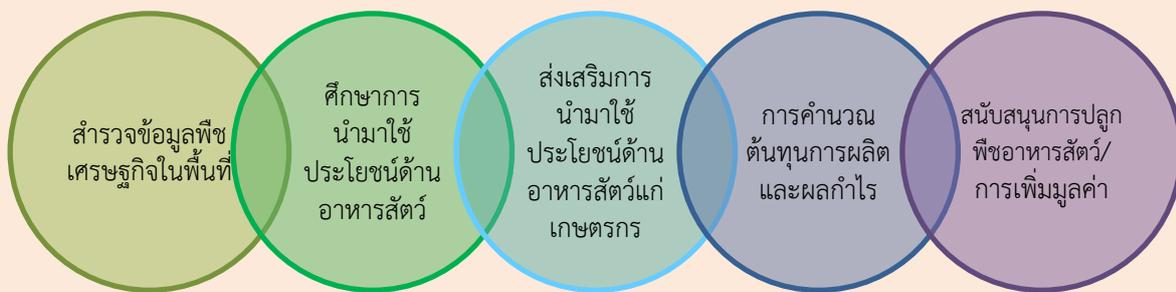
การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ ได้พัฒนาและแนะนำแนวทางการลดต้นทุนอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรรายย่อย เช่น ส่งเสริมให้ใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ที่หาได้ในท้องถิ่น การลดปริมาณการสูญเสียอาหารสัตว์ในขั้นตอนการผลิต และการบริหารจัดการวัตถุดิบอาหารสัตว์ร่วมกับเกษตรกรรายอื่นเพื่อลดต้นทุนต่อหน่วยลงให้ได้มากที่สุด คือ การใช้วัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นผลิตเป็นอาหารชั้นที่มีค่าโปรตีนสูง เช่น ไขมันสำปะหลัง ต้นถั่วเขียว ต้นข้าวโพด หรือไบโหมอน เป็นได้ทั้งอาหารไก่ไข่ อาหารสุกร อาหารโคเนื้อและโคนม

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตอาหารสัตว์ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์
2. เพื่อแนะนำส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าใจถึงกระบวนการพัฒนาการผลิตอาหารสัตว์ที่สมบูรณ์แบบอันจะอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาการผลิต และรายได้ต่อไป
3. เพื่อช่วยให้เกษตรกรได้เข้าใจสถานะต่างๆ เกี่ยวกับตนเอง รู้จักปัญหา ความต้องการที่แท้จริง อันจะส่งผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ตรงตามความต้องการ

การลดต้นทุนด้านค่าอาหารสัตว์

ภาพขั้นตอนการดำเนินงานด้านการลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์

อาหารหยาบคุณภาพดี

โปรตีนสูง (21%)

ใบมันสำปะหลังแห้งและหมัก คุณภาพดี

สำหรับเลี้ยงสัตว์

จำหน่าย

- ใบมันสำปะหลังแห้ง 7 บาท/กิโลกรัม (บรรจุถุง 8 กก. ราคา 56 บาท)
- ใบมันสำปะหลังหมัก 2.4 บาท/กิโลกรัม (บรรจุถุง 15 กก. ราคา 36 บาท)

การนำไปใช้

- โค/กระบือ/แพะ: ให้สัตว์กินเสริมได้โดยตรง หรือนำไปบดผสมรวมกับวัตถุดิบชนิดอื่น เมื่อทำอาหารข้น จำนวน 5-15% หรืออาหาร TMR จำนวน 5-20% ในสูตรอาหาร
- สัตว์ปีก/สุกร: นำไปบดผสมรวมกับวัตถุดิบชนิดอื่น เมื่อทำอาหารข้น จำนวน 1-5% ในสูตรอาหาร

สนใจติดต่อ

พงษ์ บ้านกุดเรือคำ ต.หนองแสงใหญ่ อ.โพนทราย จ.อุบลราชธานี โทร. 099-6100199
 นายธีรวัฒน์ โยชัย นำนอนหญ่ ต.หนองไผ่ อ.เสนาณรงค์ จ.อำนาจเจริญ โทร. 098-7317648

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ
 สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี

☎ 045-541242
 045-312690

✉ trub_ubt@dld.go.th
 paco_ubn@opsmaoc.go.th

ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต มีกำไรแน่นอน

การเก็บเกี่ยว
ใบมันสำปะหลัง

การใช้ใบมัน
สำปะหลังเลี้ยงสัตว์

ปลูก

ข้าวโพด

หลังทำนา เพื่อเลี้ยงสัตว์และจำหน่าย

รายการ/ต้นทุน	ต้นข้าวโพดรวมเล็ก (อายุ 90 วัน)		เมล็ดข้าวโพด (อายุ 120 วัน)
	จำหน่าย สบ/หนามแดง (บาท/ไร่)	จำหน่าย หนามกระดุง (บาท/ไร่)	(บาท/ไร่)
ค่าไถนหรือคอกปุ๋ย 1-3 (ไร่/วันขบครั้ง)	700	700	700
ค่าเมล็ดพันธุ์	643.5	643.5	643.5
ค่าปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมี	3,096	3,096	3,096
ค่าสารเคมีกำจัดแมลงและยาใบไหม้ 2 ครั้ง	600	600	600
ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช	350	350	350
ค่าแรงงานปลูก/จัดการนิตะโรน	300	300	300
ค่าแรงงานเก็บเกี่ยว ตัด/ขี้น/บด/ขูด/หั่น/ ไร่พื้นที่ตั้ง	-	900	-
ค่าไถนที่ขุดไร่ก่อนปลูกข้าวโพด	336	336	336
ค่ารถไถ	-	-	650
ค่ารถขนส่งคอกไปจำหน่าย	-	-	360
ค่าอุปกรณ์	-	1,200	-
รวมทั้งรายการผลิต	6,025.5	8,125.5	7,035.5

ผลผลิตข้าวโพดรวมเล็ก	4,800	กก./ไร่	ผลผลิตข้าวโพดรวมเล็กหนัก	4,800	กก./ไร่
ต้นทุนต้นข้าวโพดรวมเล็ก	1.3	บาท/กก.	ต้นทุนต้นข้าวโพดรวมเล็กหนัก	1.7	บาท/กก.
ราคาจำหน่าย (สบ+หนามแดง)	1.6	บาท/กก.	ราคาจำหน่าย (หนามกระดุง)	2.4	บาท/กก.
รายได้	7,680	บาท/ไร่	รายได้	11,520	บาท/ไร่
กำไร	1,654.5	บาท/ไร่	กำไร	3,394.5	บาท/ไร่

ผลผลิตเมล็ดข้าวโพด	1,200	กก./ไร่
ต้นทุนผลิตเมล็ดข้าวโพด	5.9	บาท/กก.
ราคาจำหน่าย	7.53	บาท/กก.
รายได้	9,036	บาท/ไร่
กำไร	2,000.5	บาท/ไร่

สอบถามเพิ่มเติม

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ

045-541242, 045-541202

trub_ubt@dld.go.th

จำหน่าย
ข้าวโพดหมักคุณภาพดี สำหรับเลี้ยงสัตว์

ข้าวโพดหมักคุณภาพดี
ผลผลิตเนื้อ-นม มาก มีค่าโรแทบ่อน

ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก (ข้าวโพดแป็ง)
วิสาหกิจชุมชนราษฎรสามัคคีโคขุน

รับซื้อ
ปัจจุบันรับซื้อข้าวโพดหวานและข้าวโพดแป็งจากเกษตรกร
ในพื้นที่ ต.ป่าโมง / ต.นาเกาะแขง อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี
จำนวน 40 ราย รวมพื้นที่ 90 ไร่

จำหน่าย
ข้าวโพดพร้อมฝักหมัก (ข้าวโพดแป็ง) ในราคา ทุกละ 45 บาท และ ข้าวโพดหวาน (หักฝักแล้ว)
ในราคา ทุกละ 38 บาท (บรรจุทุกละ 18 กก.)
ราคานี้ไม่รวมค่าขนส่งและมีบริการส่งถึงที่

สนใจติดต่อ
คุณจิตรฤกษ์ ศรีสุขชัย (ฝ่าย)
บ.ราษฎรสามัคคี ต.บึงจาบ อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี
โทร. 063-6672535

คุณยิ่งยงและพัฒนาอาหารสัตว์อำเภอยางชุมน้อย

การใช้ข้าวโพดพร้อมฝักหมักร่วมกับไขมันสำปะหลังแห้ง
เป็นอาหารหยาดคุณภาพสูง สำหรับเลี้ยงสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหารสัตว์

ต้นทุนการปลูกถั่วเขียว เพื่อเป็นอาหารสัตว์ และผลิตเมล็ดพันธุ์

ต้นทุน	ชายอาหารสัตว์ (อายุ 45 วัน)	ชายเมล็ดพันธุ์ (อายุ 60-75 วัน)
ค่าไถเตรียมดินปลูก 1-3 ครั้ง	500	500
ค่าเมล็ดพันธุ์	175	175
ค่าปุ๋ย	480	480
ค่าเก็บเกี่ยวตัด/สับตาก/เก็บ/ถุงบรรจุ	1,000	850
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	95	95
ค่าใช้จ่ายทำต้นถั่วเขียวหมัก เช่น ถุง/ภาคน้ำตาล/เกลือ	1,462.5	-
รวมต้นทุนการผลิตถั่วเขียวสดและแห้ง	2,250	-
รวมต้นทุนการผลิตถั่วเขียวหมัก	3,712.5	-
รวมต้นทุนการผลิตเมล็ดถั่วเขียว	-	2,100

ผลผลิตต้นถั่วเขียวสด	2,250	กก./ไร่/รอบ
ราคาจำหน่าย	1.4	บาท/กก.
รายได้	3,087	บาท/ไร่/รอบ
กำไร	837	บาท/ไร่/รอบ

ผลผลิตต้นถั่วเขียวแห้ง	450	กก./ไร่/รอบ
ราคาจำหน่าย	7	บาท/กก.
รายได้	3,150	บาท/ไร่/รอบ
กำไร	900	บาท/ไร่/รอบ

ผลผลิตต้นถั่วเขียวหมัก	2,250	กก./ไร่/รอบ
ราคาจำหน่าย	2.4	บาท/กก.
รายได้	5,400	บาท/ไร่/รอบ
กำไร	1,687.5	บาท/ไร่/รอบ

ผลผลิตเมล็ดถั่วเขียว	100	กก./ไร่/รอบ
ต้นทุน	21	บาท/กก.
ราคา	30	บาท/กก.
รายได้	3,000	บาท/ไร่/รอบ
กำไร	900	บาท/ไร่/รอบ

สอบถามเพิ่มเติม

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อำนาจเจริญ
 045-541242, 045-541202
 trub_ubt@dld.go.th

การปลูกถั่วเขียวอายุ 45 วัน เพื่อเป็นอาหารสัตว์ และผลิตเมล็ดพันธุ์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม

โครงการ : การส่งเสริมอาชีพการปลูกหญ้าแพงโกลาในเชิงพาณิชย์จังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อลดพื้นที่การปลูกข้าว
2. เพื่อพัฒนาเป็นกลุ่มผู้ผลิตหญ้าแพงโกลาแห่งคุณภาพดีต้นแบบของจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อพัฒนาให้เป็นอาชีพให้มีรายได้ที่มั่นคง และเป็นสินค้าคุณภาพดีของจังหวัดมหาสารคาม

เป้าหมาย :

1. มีเกษตรกรร่วมจำนวน 30 ราย และมีพื้นที่แปลงปลูกหญ้าแพงโกลาจำนวน 400 ไร่
2. ปริมาณหญ้าแพงโกลาที่ผลิตจากพื้นที่ 400 ไร่จะได้หญ้าแห้ง 1,600,000 กิโลกรัมเป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารสัตว์
3. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 6,800 บาทต่อไร่ต่อปี ในปีที่ 1 ของการดำเนินโครงการ

สถานที่ดำเนินโครงการ : วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อบ้านป่าโพธิ์ ตำบลนาภู อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

ผลการดำเนินงาน :

1. เกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 30 ราย และมีพื้นที่แปลงปลูกหญ้าแพงโกลาจำนวน 400 ไร่
2. ปริมาณหญ้าแพงโกลาที่ผลิตจากพื้นที่ 400 ไร่ จะได้หญ้าแห้ง 1,600,000 กิโลกรัม
3. เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 6,800 บาทต่อไร่ต่อปี ในปีที่ 1 ของการดำเนินโครงการ

นักวิชาการ นักวิทยาศาสตร์ ของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

เจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไป ซึ่งมีการจัดอบรมภายในหน่วยงาน จำนวน 3 ครั้ง และภายนอกหน่วยงานจำนวน 25 ครั้ง

สนับสนุนงานวิชาการ จัดนิทรรศการด้านอาหารสัตว์และพืชอาหารสัตว์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม ร่วมจัดนิทรรศการแสดงองค์ความรู้ด้านอาหารสัตว์ พืชอาหารสัตว์ และกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ พร้อมทั้งมีการให้ความรู้ทางวิชาการและคำแนะนำด้านอาหารสัตว์แก่เกษตรกรผู้สนใจ โดยในปีงบประมาณ 2567 ได้มีการจัดนิทรรศการจำนวน 19 ครั้ง

เป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานด้านการจัดการอาหารสัตว์และการใช้ประโยชน์จากพืชอาหารสัตว์ ด้านเครื่องจักรกลการเกษตร และกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ (การจัดการแปลงผลิต การปรับปรุงสภาพ การทดสอบคุณภาพ การเก็บรักษา)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

โครงการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี เพื่อลดต้นทุนสำหรับการเลี้ยงสัตว์ ในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากเขื่อนราษีไศล

วัตถุประสงค์ :

1. ส่งเสริมให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่โครงการได้ใช้กระถินกับหญ้าซึ่งเป็นอาหารเลี้ยงปศุสัตว์ เพื่อลดต้นทุนสำหรับการเลี้ยงสัตว์
2. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่โครงการให้มีความรู้ และทักษะในการเลี้ยงสัตว์ ตามแนวทางของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลิตและจัดการผลผลิตทางการเกษตรได้ตรงตามความต้องการของตลาด และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่โครงการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเข้าใจ ชุมชนมากขึ้น

ผลการดำเนินงาน : เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีแปลงพืชอาหารสัตว์คุณภาพดีเพื่อเลี้ยงสัตว์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์

โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2567

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชอุตสาหกรรม

กิจกรรมหลัก พัฒนาศักยภาพการผลิตมันสำปะหลังด้วย BCG Model ศูนย์พัฒนาที่ยั่งยืน

กิจกรรมย่อย การฝึกอบรมการผลิตไบโอมันสำปะหลังเพื่อเป็นอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์ :

เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตไบโอมันสำปะหลังเพื่อเป็นอาหารสัตว์แก่เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่มีการผลิตมันสำปะหลังเป็นจำนวนมากและมีการรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชนหรือเกษตรแบบแปลงใหญ่

ตัวชี้วัด : ฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน 120 ราย

ผลการดำเนินงาน :

ฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน 120 ราย วงเงินงบประมาณ 74,200 บาท แบ่งเป็น 3 รุ่น ได้แก่
รุ่นที่ 1 วันที่ 6 สิงหาคม 2567 กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลพินุล อำเภอกุฉินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 40 ราย

รุ่นที่ 2 วันที่ 7 สิงหาคม 2567 กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลหนองใหญ่ อำเภอนงนุช
จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 40 ราย

รุ่นที่ 3 วันที่ 8 สิงหาคม 2567 กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่มันสำปะหลังตำบลยางอู่ม อำเภอนาคู
จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 40 ราย

การขับเคลื่อนนโยบายกรมปศุสัตว์ (DLD Co-ordinator : DLD-C) ระดับจังหวัด

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

ผลการดำเนินงาน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์ ออกหน่วยบริการด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาหารสัตว์และสนับสนุนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ จำนวน 3 ครั้ง ในพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

- ครั้งที่ 1 วันที่ 21 ธ.ค. 66 ณ โรงเรียนนิคมลำปาว หมู่ที่ 7 ต.นิคม อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์
- ครั้งที่ 2 วันที่ 14 มิ.ย. 67 ณ โรงเรียนหนองบัวโน หมู่ที่ 4 ต.หนองบัว อ.นามน จ.กาฬสินธุ์
- ครั้งที่ 3 วันที่ 12 ก.ค. 67 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่ากลาง ต.เหล่ากลาง อ.ฆ้องชัย จ.กาฬสินธุ์

โครงการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. จังหวัดกาฬสินธุ์ และโครงการ "จังหวัดกาฬสินธุ์ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้ประชาชน"

ผลการดำเนินงาน ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์กาฬสินธุ์ ออกหน่วยบริการด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาหารสัตว์และสนับสนุนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ จำนวน 6 ครั้ง ในพื้นที่ต่างๆ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์อุดรธานี

สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ และงานจังหวัดเคลื่อนที่สร้างรอยยิ้มให้ประชาชน

การอบรมให้ความรู้กับเกษตรกร

- โครงการฟื้นฟูพัฒนาศึภพปลูกค้ำพักชำระหนี้ หลักสูตร อาชีพเสริมเพิ่มรายได้ด้วยการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ระยะสั้นอย่างต่อเนื่อง หัวข้อ การปลูกข้าวโพดพร้อมฝักเพื่อเป็นอาหารโคนม เกษตรกรเข้าร่วมโครงการจำนวน 2,981 ราย
- โครงการส่งเสริมการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้การเลี้ยงควายและการสร้างอัตลักษณ์ควายไทยโบราณ บ้านเชียง 3,000 ปี
- อบรมเกษตรกรในโครงการโคเนื้อต้นแบบ

การรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

นักศึกษาจำนวน 3 ราย จากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุดรธานี

การดำเนินงานวิจัย

- โครงการ การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าใหม่จากฐานทรัพยากรพื้นถิ่น เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและลดต้นทุนของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและเศรษฐกิจหมุนเวียนในพื้นที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- โครงการวิจัยการใช้ประโยชน์นวัตกรรมความต้องการโภชนาโคมนมเพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนม มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- โครงการศึกษาวิจัย การผลิตพืชอาหารสัตว์และพืชเศรษฐกิจท้องถิ่น จ.อุดรธานี โดยใช้วัสดุปรับปรุงดินคงเหลือจากอุตสาหกรรมยางแท่ง ศรีตรังแอมโกลอินดัสทรี จำกัด (มหาชน) สาขาอุดรธานี

โครงการช่วยเหลือเกษตรกรโคนมเร่งด่วนจากวิกฤตปัญหาอาหารสัตว์ราคาแพง (นาวังโมเดล)

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เลย

โครงการช่วยเหลือเกษตรกรโคนมเร่งด่วนจากวิกฤตปัญหาอาหารสัตว์ราคาแพง (นาวิ้งโมเดล)

จากปัญหาวัตถุดิบราคาอาหารสัตว์เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรับภาระต้นทุนที่สูง ส่งผลทำให้เกิดการขาดทุนสะสม ปริมาณและคุณภาพน้ำนมดิบลดลง และเลิกกิจการ กรมปศุสัตว์จึงได้จัดทำโครงการช่วยเหลือเกษตรกรโคนมภายใต้วิกฤตอาหารสัตว์ราคาแพง หรือ “นาวิ้งโมเดล” เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในพื้นที่จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นโมเดลการช่วยเหลือเกษตรกรผ่านความร่วมมือของทุกภาคส่วน โดยให้ความรู้ เทคนิคต่างๆ ในการจัดการด้านอาหารสัตว์เพื่อให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติภายในฟาร์ม จนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่น่าพอใจ โดยเริ่มโครงการฯ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2566 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีเป้าหมายในการส่งเสริมให้เกษตรกรนำข้าวโพดพร้อมฝักหมัก (Corn Silage) มาใช้เป็นแหล่งอาหารหยาบคุณภาพดีสำหรับการเลี้ยงโคนมในพื้นที่อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

ข้อมูลทั่วไป

- จำนวนสมาชิกทั้งหมด 37 ราย : เป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม 16 ราย และอื่นๆ จำนวน 21 ราย
- จำนวนโคทั้งหมด 825 ตัว : โครีต 269 ตัว โคระยะพักกรีต 128 ตัว โครสาว 190 ตัว ลูกโค 222 ตัว และโคเพศผู้ 16 ตัว
- ส่งผลผลิตน้ำนมดิบ : บริษัท ซีพี-เมจิ จำกัด (ราคา 22.75 บาท/กก.)

ผลการดำเนินงาน : ผลจากการติดตามการดำเนินงานของโครงการ “นาวิ้งโมเดล” พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมให้ความยอมรับในการปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงโคนมของตนเอง ตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างดีประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมดิบของฟาร์มและภาพรวมของสหกรณ์เพิ่มขึ้น ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพน้ำนมดิบที่มาตรฐานกำหนด ตลอดจนสามารถลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ที่ตั้งไว้ในเบื้องต้น

ผลการดำเนินงานโครงการนาวิ้งโมเดล

รายการ	ก่อนดำเนินการ	หลังดำเนินการ	ร้อยละ
1. จำนวนแม่โครีต (ตัว)	375	313	ลดลง 16.48 %
2. ปริมาณน้ำนม (ตัน/วัน)	3.60	3.69	เพิ่มขึ้น 2.55 %
3. ปริมาณน้ำนมเฉลี่ย	9.60	11.77	เพิ่มขึ้น 22.55 %
4. จำนวนฟาร์มสมาชิก (ราย)	20	15	ลดลง 24.00 %
5. ต้นทุนค่าอาหารต่อน้ำนม 1 กก (บาท)	11.47	10.64	ลดลง 7.20 %
6. รายได้ฟาร์มสุทธิเฉลี่ย/วัน (บาท)	1,994	2,486	เพิ่มขึ้น 24.68 %

ผลคุณภาพน้ำนมดิบ (ภาพรวมสหกรณ์)

รายการ	ก่อนดำเนินการ	หลังดำเนินการ	ร้อยละ
Fat	3.74	3.92	เพิ่มขึ้น 4.78 %
Protein	2.94	3.06	เพิ่มขึ้น 4.01 %
Lactose	4.58	4.65	เพิ่มขึ้น 1.46 %
SNF	8.32	8.44	เพิ่มขึ้น 1.47 %
TS	12.07	12.33	เพิ่มขึ้น 2.14 %
SCC	167	370	ลดลง 121.56

โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพฟาร์มโคนมจังหวัดเลย

ชื่อโครงการ : โครงการผลิตข้าวโพดพร้อมฝักหมัก (Corn Silage) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพฟาร์มโคนม
หน่วยงานที่ร่วมบูรณาการ :

- 1) ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เลย สำนักพัฒนาอาหารสัตว์
- 2) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดเลย
- 3) บริษัท ซีพี-เมจิ จำกัด
- 4) สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด

วัตถุประสงค์:

- 1) ผลิตข้าวโพดพร้อมฝักที่มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานสำหรับใช้เป็นวัตถุดิบอาหารหยาบ
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพน้ำนมดิบ และแก้ปัญหาคุณภาพน้ำนมของฟาร์มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- 3) สร้างโมเดลเพื่อส่งเสริมการใช้อาหารหยาบคุณภาพสูงเพื่อลดต้นทุนการผลิต และแก้ปัญหาคุณภาพน้ำนมดิบ

เป้าหมาย : ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้เป็นผู้ประกอบการในการผลิตและจำหน่ายข้าวโพดพร้อมฝักหมัก/จัดตั้งเครื่องจักรการผลิตข้าวโพดพร้อมฝักหมัก เพื่อผลิตข้าวโพดพร้อมฝักหมักอย่างน้อย 14,000 กิโลกรัม/เดือน จำหน่ายให้แก่ สหกรณ์การเกษตรเมืองเลย จำกัด เพื่อสำรองฟีดอาหารสัตว์คุณภาพดีไว้บริการ เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่เป็นสมาชิกและเกษตรกรในพื้นที่ เป็นการวางแผนการสำรองอาหารหยาบคุณภาพดี ให้มีอย่างเพียงพอ และเป็นแหล่งถ่ายทอดเทคโนโลยีในการผลิตข้าวโพดพร้อมฝักให้แก่กลุ่มเกษตรกรอื่นๆ ที่สนใจ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์หนองคาย

บุคลากรของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

กิจกรรม “OPEN DAY 2024 วันเปิดแปลงบริการท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ประจำปี 2567”

สนับสนุนท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ได้แก่ ท่อนพันธุ์หญ้าแพงโกล่า และท่อนพันธุ์หญ้าเนเปียร์ ปากช่อง 1 ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ และพื้นที่ใกล้เคียง และให้คำแนะนำ การจัดการ การดูแลแปลงพืชอาหารสัตว์ การนำไปใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นการลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์ เป็นการเพิ่มปริมาณอาหารหยาบคุณภาพดีและเพิ่มพื้นที่การผลิตพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการ สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรอีกด้วย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครพนม

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

ยกระดับความมั่นคงด้านอาหารสัตว์ในชุมชน การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานในพื้นที่

การปฏิบัติงานแบบบูรณาการกับหน่วยงานในพื้นที่

1. ศูนย์เรียนรู้ฟาร์มกระป๋องต้นแบบ ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน
2. ฝึกอบรมเกษตรกรหลักสูตรถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตอาหารลดต้นทุน สาธิตการทำฟางปรุงแต่ง

บุคลากรของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กิจกรรมย่อย สนับสนุนเสบียงอาหารสำหรับช้างสำคัญพื้นที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จ.สกลนคร

เป้าหมาย : ผลิตพืชเสบียงอาหารสำหรับช้างสำคัญ (หญ้าแพงโกลาแห้ง) พื้นที่ 50 ไร่ จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์สดสำหรับช้างสำคัญ (หญ้าแพงโกลา 1 ไร่ และหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 จำนวน 1 ไร่) และ แปลงหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 ที่ฟาร์มตัวอย่างหนองหมาเฒ่า พื้นที่ 5 ไร่

ผลการดำเนินงาน :

- ผลิตพืชเสบียงอาหารสำหรับช้างสำคัญ (หญ้าแพงโกลาแห้ง) พื้นที่ 50 ไร่
- จัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์สดสำหรับช้างสำคัญ 5 ไร่

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

กิจกรรมหลักส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่

เป้าหมาย : ให้บริการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ของเกษตรกร จำนวน 100 ไร่

ผลการดำเนินงาน : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร ดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่ประจำปีงบประมาณ ได้ครบตามเป้าหมาย 100 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 100

กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กลุ่มเกษตรกร ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสกลนคร เช่น กลุ่มเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ กลุ่มผลิตเสบียงสัตว์และท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์จำหน่ายจำนวน 7 กลุ่มจาก 7 อำเภอ กลุ่มผลิตข้าวโพดพร้อมฝักหมักจำหน่าย บ้านขัวขอนแก่น ตำบลต้นผึ้ง อำเภอพังโคน กลุ่มนาหญ้าตำบลนาแก้ว อำเภอโพนนาแก้ว (ปลูกหญ้าโดยอาศัยน้ำจากบ่อบำบัดของโรงงานแปงมัน) กลุ่มนาหญ้าแพงโกลา ตำบลเชียงเครือเมืองสกลนคร เป็นต้น ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันเกษตรกรและเศรษฐกิจฐานราก ตามนโยบายของกระทรวงฯ

โครงการ “ลดต้นทุนการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โคขุน ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร”

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สกลนคร ดำเนินงานลดต้นทุนการเลี้ยงโคนม โคขุน ในพื้นที่จังหวัดสกลนคร โดยมีสหกรณ์ด้านปศุสัตว์จำนวน 3 แห่งดังนี้ 1.) สหกรณ์โคนมภูพานสกลนคร จำกัด 2.) สหกรณ์โคนมวาริชภูมิ จำกัด 3.) สหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ กรป กลางโพนยางคำ จำกัด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านอาหารสัตว์จำนวน 6 ครั้ง (การจัดสัดส่วนอาหารโคนม การผสมอาหารสัตว์ใช้เอง และการคำนวณต้นทุนการผลิต)
2. ปรับสูตรอาหารขึ้นให้กับสหกรณ์โคนมวาริชภูมิ จำกัด การตรวจสอบวัตถุดิบอาหารสัตว์ และการผสมอาหาร TMR ใช้เอง
3. ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ใช้เองในฟาร์มและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรที่ไม่ได้เลี้ยงวัวมาปลูกข้าวโพดเพื่อผลิตข้าวโพดพร้อมฝักหมักจำหน่ายให้สหกรณ์ฯ
4. เชื่อมโยงเครือข่ายผู้ผลิตข้าวโพดพร้อมฝักหมักในจังหวัดอื่นๆ
5. ทดสอบสูตรอาหารร่วมกับเกษตรกร

ผลการดำเนินงาน :

1. สหกรณ์โคนมภูพานสกลนคร จำกัด (รวม 3 ฟาร์ม) โครีตนมรวม 39 ตัว ต้นทุนค่าอาหารลดลง ร้อยละ 13.41 ผลผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.12 เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.50

2. สหกรณ์โคนมวาริชภูมิ จำกัด (รวม 12 ฟาร์ม) โครีตนมรวม 122 ตัว พบว่าต้นทุนค่าอาหารลดลงเฉลี่ยร้อยละ 8.42 ผลผลิตน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นร้อยละ 12.02 เกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมดิบเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.80

3. สหกรณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ กรป.กลาง โพนยางคำ จำกัด (รวม 3 ฟาร์ม) โคขุนรวม 9 ตัว ต้นทุนค่าอาหารลดลงร้อยละ 17 อัตราการเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นร้อยละ 5

โครงการผลิตอาหารสัตว์สำหรับโคนมโรงเรียน

กิจกรรมผลิตอาหารสัตว์สำหรับโคนมโรงเรียน ปีงบประมาณ 2567 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ สกลนคร ดำเนินกิจกรรมที่โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ จังหวัดสกลนคร โดยให้คำแนะนำการปลูก การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ แนะนำการใช้อาหารผสมครบส่วน (TMR) สำหรับเลี้ยงโคนมโดยทางโรงเรียนจัดซื้ออาหารผสมครบส่วนภายใต้โครงการ Feed Center

ปัญหาอุปสรรค : ขาดระบบน้ำสำหรับใช้ในแปลงพืชอาหารสัตว์ตลอดทั้งปี

แนวทางแก้ไข : เห็นควรมีงบประมาณในการจัดทำระบบน้ำให้สามารถมีน้ำให้แปลงพืชอาหารสัตว์ตลอดทั้งปี

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

เก็บตัวอย่างอาหารช้างสำคัญ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง ร่วมกับศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนบน เข้าตรวจสอบสุขภาพช้างสำคัญ และเก็บตัวอย่างอาหารช้าง เพื่อนำมาวิเคราะห์คุณค่าทางอาหารใช้เป็นข้อมูลในการให้อาหารช้างสำคัญ

กิจกรรมลดปัญหาหมอกควันและ PM 2.5

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ลำปาง สนับสนุนเครื่องจักรกลเพื่อใช้ตัดเปลือกข้าวโพดจำนวน 3 เครื่อง รถแทรกเตอร์ฟาร์ม จำนวน 3 คัน และเครื่องอัดก้อนพืชอาหารสัตว์พร้อมอุปกรณ์ เพื่อใช้ผลิตเปลือกข้าวโพดอัดก้อนในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ เพื่อลดปัญหาหมอกควันและ PM 2.5 และยังได้สนับสนุนรถเทรลเลอร์ สำหรับบรรทุกเปลือกข้าวโพดอัดก้อน เพื่อกระจายสู่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมที่ต้องการใช้เป็นอาหารสัตว์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์แพร่¹

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

บุคลากรของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

โครงการเรียนรู้และอนุรักษ์ควายไทยหนองเล็งทราย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์แพร่ดำเนินการ ให้คำแนะนำการปลูกพืชอาหารสัตว์ และดำเนินการเตรียมท่อนพันธุ์ และสาธิตการปลูก การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ แก่เกษตรกร ในโครงการเรียนรู้และอนุรักษ์ควายไทยหนองเล็งทราย ตำบลเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เชียงราย

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพัฒนาที่ดินมูลนิธิชัยพัฒนาบ้านดงพระพร (ศูนย์ผลิตและกระจายพันธุ์สัตว์) จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ :

1. ผลิตแพะ และโคพระราชทาน
2. สาธิตและฝึกอบรมเทคโนโลยีการเลี้ยงแพะ โค และการผลิตอาหารสัตว์ โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น
3. ศึกษาวิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการเลี้ยงสัตว์

บทบาทภารกิจของศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เชียงราย

โครงการมีแปลงหญ้าอาหารสัตว์ จำนวน 103 ไร่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เชียงราย มีหน้าที่ให้คำแนะนำ การปลูก การจัดการ การตัดหญ้าอาหารสัตว์ไปใช้ประโยชน์ และการควบคุมคุณภาพหญ้าอาหารสัตว์ โดยการจัดการแปลงหญ้าอาหารสัตว์ในโครงการฯ แปลงที่ 1 และ 2 เป็นแปลงหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 แปลงที่ 3 แปลงสาธิตเนเปียร์ปากช่อง 1 หญ้ากินนีสีม่วง และหม่อน และแปลงที่ 4 และ 5 เป็นแปลงหญ้ารูซี่

โครงการ ปลุกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์สำหรับกระบือ ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุ์กระบือในพื้นที่เวียงหนองล่อง อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงกระบือในพื้นที่เวียงหนองล่อง
2. เพื่อให้มีพืชอาหารสัตว์คุณภาพเลี้ยงกระบือในพื้นที่เวียงหนองล่อง

วิธีการดำเนินการ :

ติดตามให้คำแนะนำการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ และสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ ท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกรเพื่อนำไปขยายพื้นที่แปลงพืชอาหารสัตว์

ผลการดำเนินการ :

1. ติดตามให้คำแนะนำ การจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์ จำนวน 6 ครั้ง
2. สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงกระบือ จำนวนรวม 600 กิโลกรัม ดังนี้
  - เมล็ดพันธุ์หญ้ารูชี จำนวน 100 กิโลกรัม
  - เมล็ดพันธุ์หญ้าอะตราตัม จำนวน 200 กิโลกรัม
  - เมล็ดพันธุ์หญ้าพลีแคลูลัม จำนวน 300 กิโลกรัม
3. สนับสนุนเสบียงสัตว์แห้งเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง จำนวน 20,000 กิโลกรัม
4. สนับสนุนเสบียงสัตว์หมักเพื่อบรรเทาปัญหาจากอุทกภัยแล้ง จำนวน 13,000 กิโลกรัม

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบูรณ์

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

ร่วมออกรายการวิทยุ รายการบอกข่าวเล่าเรื่องเกษตรและสหกรณ์

ได้รับรางวัลดีเด่น การประเมินผลงานดำเนินงานกิจกรรม 5ส ประจำปี พ.ศ. 2567 จากปศุสัตว์เขต 6

การจัดนิทรรศการโคเนื้อแห่งชาติ และกระบือแห่งชาติ ครั้งที่ 26
อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุโขทัย

โครงการพัฒนาความมั่นคงด้านเสบียงสัตว์ ในพื้นที่จังหวัด พิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก สุโขทัย และอุตรดิตถ์

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อผลิตเสบียงสัตว์หญ้าแห้งสำรองไว้ในการช่วยเหลือเกษตรกร
2. เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง

เป้าหมาย : มอบหญ้าแห้งให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประสบภัยพิบัติ เกษตรกร 654 ราย

ผลการดำเนินการ : มอบหญ้าแห้งให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ประสบภัยพิบัติ เกษตรกร 952 ราย

โครงการส่งเสริม และยกระดับมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์เพื่อสนับสนุนขับเคลื่อน โครงการส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโค ภายใต้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมืองแห่งชาติ ในพื้นที่จังหวัดสุโขทัย

วัตถุประสงค์ของโครงการ :

1. เพื่อเพิ่มองค์ความรู้ด้านการจัดการสุขภาพสัตว์ การจัดการระบบสืบพันธุ์ที่เหมาะสม การจัดการด้านพืชอาหารสัตว์ และแนวทางการยกระดับมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์ เพื่อรองรับทิศทางการตลาด ในการแก้ไขปัญหาราคาโคเนื้อตกต่ำ ให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พื้นที่จังหวัดสุโขทัย

2. เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงโค ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พื้นที่จังหวัดสุโขทัย

3. เพื่อลดโอกาสการติดเชื้อ และการแพร่กระจายของโรคระบาดสัตว์

ผลการดำเนินงาน :

ร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุโขทัยฝึกอบรมเกษตรกรสมาชิกฯ ด้านการจัดการด้านฟีดอาหารสัตว์ และอาหารสัตว์ลดต้นทุน ทุกอำเภอ ๆ ละ 50 ราย รวมทั้งสิ้น 450 ราย

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

บุคลากรของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์พิจิตร

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

บุคลากรของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เพชรบุรี

โครงการชิงหัวมันตามพระราชดำริ

1. สนับสนุนหญ้าสดสำหรับเลี้ยงโคของโครงการฯ 70,200 กิโลกรัม
2. สนับสนุนหญ้าแห้งสำหรับเลี้ยงโคของโครงการฯ 12,000 กิโลกรัม
3. ให้คำแนะนำการใช้และการปรับปรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ภายในโครงการ
4. จัดทำแปลงปลูกมันสำปะหลังสำหรับทดลอง “ศึกษาผลการรักษาโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวในโคนม โดยการกระตุ้นระบบแลคโตเพอร์ออกซิเดส” พื้นที่ 45 ไร่

กิจกรรมอนุรักษ์และพัฒนากระบือไทย

ณ ศูนย์ฝึกจิตอาสา ภาค 1 ค่ายพระราม 6 อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี

1. ร่วมจัดทำแปลงหญ้า จำนวน 18 ไร่ สำหรับเลี้ยงกระบือพระราชทาน จำนวน 5 ตัว และสนับสนุนท่อนพันธุ์หญ้าแพงโกลาสำหรับจัดทำแปลง
2. ให้คำแนะนำการดูแลแปลงหญ้า
3. สนับสนุนหญ้าแห้งสำหรับเลี้ยงกระบือในโครงการฯ จำนวน 7,500 กิโลกรัม

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุพรรณบุรี

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

บุคลากรของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์

โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี

วัตถุประสงค์ : ดูแลบำรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ (หญ้าแพงโกลา) ภายในศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ประจวบคีรีขันธ์ สำหรับการผลิตเสบียงสัตว์แห่ง จำนวน 40 ไร่

แผนและผลงาน : โครงการชั่งหัวมันตามพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี ปีงบประมาณ 2567

กิจกรรม	หน่วยนับ	แผน	ผลงาน	ร้อยละ
ดูแลและจัดการแปลงหญ้าพืชอาหารสัตว์	ไร่	40	40	100

โครงการขอคืนสภาพปลอดกาฬโรคแอฟริกาในม้า (AHS)

การนำส่งเสบียงสัตว์แห้ง (หญ้าแพงโกลา) เพื่อสนับสนุนโครงการขอคืนสภาพปลอดกาฬโรคแอฟริกาในม้า (AHS) ณ บ้านเลขที่ 200 หมู่ที่ 3 ต.ทับใต้ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ 7,300 กิโลกรัม (365 ฟ่อน)

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

งานวิทยากรส่งเสริมให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ต่างๆ

การดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายของกรมปศุสัตว์ (DLD-C) ระดับพื้นที่จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

กิจกรรมย่อย แผนสำรองเสบียงเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อผลิตเสบียงสัตว์สำรองเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ จำนวน 78,000 กิโลกรัม
2. เป้าหมายให้การสนับสนุนเสบียงสัตว์แก่เกษตรกรในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้รับ

ผลกระทบจากภัยพิบัติ จำนวน 520 ราย

ตัวชี้วัด : ให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ จำนวน 723 ราย
เกินเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 139

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

งานวิทยากรส่งเสริมให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ต่างๆ

โครงการกิจกรรม 5ส ประจำปีงบประมาณ 2567

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี เข้าร่วมโครงการกิจกรรม 5ส ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 8 ครั้งที่ 1/2567 จากการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม 5ส. ได้รับรางวัลระดับดีเด่น ลำดับที่ 5

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ชุมพร

การขับเคลื่อนนโยบายของกรมปศุสัตว์ ในระดับพื้นที่ (DLD Co-ordinator : DLD-C)
โครงการ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ในฟาร์มเกษตรกรและติดตามโครงการขยายพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ 50,000 ไร่ เพื่อลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์

ผลการดำเนินงาน : ร้อยละ 80 ของฟาร์มเกษตรกรสามารถลดต้นทุนหรือสามารถเพิ่มผลผลิตที่เกิดขึ้นในฟาร์มได้

ร่วมโครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

งานวิทยากรส่งเสริมให้คำแนะนำด้านอาหารสัตว์ต่างๆ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ตรัง

โครงการตามพระราชดำริ

โครงการต่อยอดโครงการฝายคลองลิพังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลลิพัง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

วัตถุประสงค์ : เพื่อเป็นแหล่งผลิตท่อนพันธุ์พืชอาหารสัตว์ สำหรับกระจายท่อนพันธุ์ให้เกษตรกรในพื้นที่ อำเภอปะเหลียน และอำเภอย่านตาขาว

ผลการดำเนินงาน :

- จำนวน 1 แปลง พื้นที่ 1 ไร่
- ปลูกพืชอาหารสัตว์ จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ หญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 หญ้าแพงโกลา และหญ้ารูซี่
- ปลูกถั่วลิสงเถาฟลอริเกอเรซเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในศูนย์เรียนรู้

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่

กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่โคเนื้อตำบลสินปูและตำบลโคกหาร

วัตถุประสงค์ :

1. เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มบริหารจัดการการผลิตและตลาดของเกษตรกร
2. เพื่อลดต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ของแปลงใหญ่โคเนื้อ กระบือ และโคนม
3. เพื่อยกระดับการป้องกันโรคของฟาร์มปศุสัตว์รายย่อย ลดผลกระทบความเสียหายจากโรคระบาดสัตว์ ส่งเสริมให้ผลผลิตปศุสัตว์มีคุณภาพและมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่

ผลการดำเนินงาน :

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ตรังร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์กระบี่จัดฝึกอบรมเกษตรกรเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการอาหารสัตว์และยกระดับมาตรฐานฟาร์ม สาธิตการทำอาหารเสริมอัดก้อน(UMMB) โดยเน้นใช้วัตถุดิบอาหารสัตว์ในพื้นที่ ให้แก่เกษตรกรกลุ่มแปลงใหญ่และวิสาหกิจชุมชนโคเนื้อเพขลา ต.เพขลา อ.คลองท่อม จ.กระบี่

โครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้ประชาชน

กิจกรรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการอาหารสัตว์

กิจกรรมจัดรายการร่วมกับ สวท.ตรัง "รายการเวทีคนตรัง"

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

ผลการดำเนินงาน : กิจกรรมลดต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์

การดำเนินงานร่วมกับทางสำนักงานปศุสัตว์จังหวัด ร่วมเป็นวิทยากรในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการอาหารสัตว์และการยกระดับมาตรฐานฟาร์ม” ในหัวข้อเรื่อง “การลดต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ด้วยนวัตกรรมเครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ (Motor Pool) มาประยุกต์ใช้ในการจัดการอาหารสัตว์และสำรองเสบียงสัตว์”

การดำเนินงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง ไม่มีกิจกรรม “การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมการบริหารจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรเป็นอาหารสัตว์ (Motor Pool) ไม่สามารถให้บริการเครื่องจักรกลการเกษตรด้านปศุสัตว์ในการจัดการแปลงพืชอาหารสัตว์และการสำรองเสบียงสัตว์แก่เกษตรกรได้ จึงดำเนินการปรับเปลี่ยนแนวทางการลดต้นทุน โดยการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ ภายใต้กิจกรรมผลิตพันธุ์พืชอาหารสัตว์ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตพืชอาหารสัตว์แก่เกษตรกร ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์ของโครงการ

บุคลากรของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช

โครงการศูนย์ผลิตและส่งเสริมพันธุ์สัตว์พระราชทานปากพ่อง

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอปากพ่อง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช ได้รับงบประมาณในการออกพื้นที่ติดตามการดำเนินงานร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์เขต 8 ด้านการจัดการอาหารสำหรับไก่ไข่พระราชทาน ในโครงการศูนย์ผลิตและส่งเสริมพันธุ์สัตว์พระราชทานปากพ่องอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ดังนี้

- (1) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านตะแบกงาม อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
- (2) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านพันวาล อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
- (3) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสันติมิตร อำเภอท่าแซะ จังหวัดชุมพร
- (4) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านน้ำฉา อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
- (5) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านควนสามัคคี อำเภอสวี จังหวัดชุมพร
- (6) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านยูงงาม อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช
- (7) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านควนมีชัย อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์แบบแปลงใหญ่

ผลการดำเนินงาน :

ฝึกอบรมให้ความรู้เกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการอาหารสัตว์ การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรผลิตอาหารสัตว์ และการสำรองเสบียงสัตว์ให้แก่เกษตรกร รวมถึงการยกระดับฟาร์มเลี้ยงสัตว์ให้มีความปลอดภัย การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า และการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์ในแปลงใหญ่

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

โครงการขยายพื้นที่ปลูกแพงโกล่า 100 ไร่

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช ได้รับนโยบายให้ดำเนินการขยายพื้นที่ปลูกแพงโกล่าในพื้นที่ 100 ไร่ ซึ่งสามารถดำเนินการขยายพื้นที่ปลูกแพงโกล่าได้ 47 ไร่ และดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2568 ให้ครบตามเป้าหมายต่อไป

ทั้งนี้ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครศรีธรรมราช ขอขอบคุณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุงที่ร่วมสนับสนุนท่อนพันธุ์แพงโกล่า และขอขอบคุณ มณฑลทหารบกที่ 41 ที่ให้การสนับสนุนกำลังพลและเครื่องมือในการดำเนินการ

บุคลากรของหน่วยงานเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ในการอบรมทั้งในและนอกหน่วยงาน

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สตูล

โมเดลเศรษฐกิจ BCG

ศว.สตูลได้นำเอาโมเดลเศรษฐกิจ BCG เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนภารกิจภารกิจส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ โดยใช้หลัก zero waste เน้นความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สีเขียว การประหยัดพลังงาน ลดการปลดปล่อยของเสียจากฟาร์ม รวมทั้งเป็นมิตรกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

สถานที่ดำเนินการ :

1. ฟาร์มสุกรพันธุ์ของ บริษัท CP ในพื้นที่อำเภอรัตภูมิ จ.สงขลา
2. นายสามารถ สุขเจริญ และสมาชิก หมู่ 1 ต.ท่าชะมวง ฟาร์มโคนม พื้นที่ 14 ไร่
3. นายคะนอง มังคะมะโนและสมาชิก หมู่ 11 ต.ท่าชะมวง ปลูกหญ้าเนเปียร์ พื้นที่จำนวน 11 ไร่
4. บริษัท เซาร์ทเทิร์น แดรี่ จำกัด หมู่ 4 ต.ควนรู อ.รัตภูมิ จ.สงขลา ปลูกข้าวโพดพร้อมฝัก พื้นที่จำนวน 20 ไร่

โดยตรวจติดตาม BCG โดยใช้หลัก zero-waste เน้นความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมเพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดการปลดปล่อยของเสียจากฟาร์ม

โครงการโคบาลชายแดนใต้ภายใต้โครงการเมืองปศุสัตว์ตามกรอบระเบียบ

เศรษฐกิจฮาลาลจังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการโคบาลชายแดนใต้เป็นโครงการที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ (กพต) และรัฐบาลให้ความสำคัญโดยมอบหมายให้กรมปศุสัตว์มีหน้าที่ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์ แก่เกษตรกรเพื่อยกระดับรายได้สร้างความเป็นอยู่ที่ดีแก่ประชาชนและสร้างความมั่นคงให้แก่เศรษฐกิจฐานราก

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์

- เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์และแปรรูปอาหารสัตว์คุณภาพดีให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ
- ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี ให้คำแนะนำการจัดการด้านอาหารสัตว์ให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ และเจ้าหน้าที่ฟาร์มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- กำกับ ติดตาม แนะนำ และแก้ไขปัญหาการปลูกพืชอาหารสัตว์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและศูนย์ผลิตอาหารสัตว์ (Feed Center) อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี

- รับซื้อฟีดอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพดีในราคาประกันจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในเขตพื้นที่เป็นกรรมการในการตรวจรับแปลงฟีดอาหารสัตว์ให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในโครงการ

บูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่

กิจกรรม เสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

กิจกรรมที่ 2 การสนับสนุนการขับเคลื่อนและติดตามโครงการโคบาลชายแดนใต้

กิจกรรมย่อย รับซื้อผลผลิตฟีดอาหารสัตว์คุณภาพดี

วัตถุประสงค์ :

1. ส่งเสริมอาชีพการปลูกฟีดอาหารสัตว์จำหน่าย สร้างรายได้ครัวเรือน
2. ผลิตอาหารหยาบที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอสำหรับการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่
3. เพิ่มศักยภาพการผลิตปศุสัตว์และลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์
4. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในระดับตำบล หมู่บ้าน และทำให้เกิดสันติสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

เป้าหมาย : ส่งเสริมการผลิตฟีดอาหารสัตว์คุณภาพดี จำนวน 500 ตัน

ผลการดำเนินงาน : 250 ตัน (หมายเหตุ : ได้ดำเนินการขอเงินงบประมาณ ปี พ.ศ. 2567 ไว้เบิกเหลือปีงบประมาณ 2568 ในการรับซื้อฟีดอาหารสัตว์จำนวน 250 ตัน เป็นเงิน 375,000 บาท และจ้างเหมาบริการแปรรูปฟีดหมัก จำนวน 250 ตัน เป็นเงิน 50,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 425,000 บาท

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นราธิวาส

บูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่

กิจกรรม เสริมสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

กิจกรรมที่ 2 การสนับสนุนการขับเคลื่อนและติดตามโครงการโคบาลชายแดนใต้

กิจกรรมย่อย รับซื้อผลผลิตพืชอาหารสัตว์คุณภาพดี

วัตถุประสงค์ :

1. ส่งเสริมอาชีพการปลูกพืชอาหารสัตว์จำหน่าย สร้างรายได้ครัวเรือน
2. ผลิตอาหารหยาบที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอสำหรับการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่
3. เพิ่มศักยภาพการผลิตปศุสัตว์และลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์
4. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในระดับตำบล หมู่บ้าน และทำให้เกิดสันติสุขอย่างมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

เป้าหมาย : ส่งเสริมการผลิตพืชอาหารสัตว์คุณภาพดี จำนวน 500 ตัน

ผลการดำเนินงาน : 250 ตัน (หมายเหตุ : ได้ดำเนินการขอเงินงบประมาณ ปี พ.ศ. 2567 ไว้เบิกเหลือมปีงบประมาณ 2568 ในการรับซื้อพืชอาหารสัตว์จำนวน 250 ตัน เป็นเงิน 375,000 บาท และจ้างเหมาบริการแปรรูปพืชหมัก จำนวน 250 ตัน เป็นเงิน 50,000 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 425,000 บาท

โครงการคลินิกเกษตรเคลื่อนที่ในพระราชานุเคราะห์ฯ

ร่วมจัดนิทรรศการถ่ายทอดองค์ความรู้

ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านอาหารสัตว์ให้แก่เกษตรกรและหน่วยงาน

ส่วนที่ 6

องค์ความรู้ของสำนักพัฒนาอาหารสัตว์

(Knowledge Management: KM)

**ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์เชิงบูรณาการ
นครศรีธรรมราช ๒๕๖๗
"กองล้อเกวียน และเคลื่อนย้ายถังน้ำอาหารสัตว์หลัก"**

การขนส่งน้ำ อาหารสัตว์จากศูนย์วิจัยฯ นครศรีธรรมราช ไปยังฟาร์มหรือเกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียง เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตของเกษตรกร นอกจากนี้ยังช่วยลดการปนเปื้อนของน้ำและอาหารสัตว์ระหว่างการขนส่งอีกด้วย

เปรียบเทียบการใช้วิธีเคลื่อนย้ายถังน้ำอาหารสัตว์หลัก และเคลื่อนย้ายถังน้ำอาหารสัตว์หลัก (รถบรรทุก 1 ตันบรรทุก ๑๐ ถัง)

รายการ	หน่วยนับ	วิธีเดิม (ใช้รถบรรทุก)	วิธีใหม่	หมายเหตุ
1. ส่วนที่ขนส่ง	จำนวน	-	1.87	ค่ารถบรรทุก 1 ตัน ปี (2,100 บาท)
2. ส่วนรถ (50 บาท / ชั่วโมง)	บาท	8.25 (ใช้ 2 คน x 3 ชั่วโมง)	2.08 (ใช้ 1 คน / 2.50 นาที)	-
3. ค่าขนส่ง อาหารสัตว์หลัก 1 ตัน	บาท/ตัน	2	3.95	-

เปรียบเทียบการใช้วิธีเคลื่อนย้ายถังน้ำอาหารสัตว์หลัก และเคลื่อนย้ายถังน้ำอาหารสัตว์หลัก (รถบรรทุก 1 ตันบรรทุก ๑๐ ถัง)

รายการ	หน่วยนับ	วิธีเดิม (ใช้รถบรรทุก)	วิธีใหม่	หมายเหตุ
1. ส่วนที่ขนส่ง	จำนวน	-	1.87	ค่ารถบรรทุก 1 ตัน ปี (2,100 บาท)
2. ส่วนรถ (50 บาท / ชั่วโมง)	บาท	3.00	412.40	-
3. ค่าขนส่ง อาหารสัตว์หลัก 1 ตัน	บาท/ตัน	3.33	1.27	-

หมายเหตุ * ค่าแรงคนงานค่ารถบรรทุก 1 ตันบรรทุก ๑๐ ถัง

ต้นทุนและวัสดุอุปกรณ์

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)
1. ค่ารถบรรทุก 1 ตัน 1.2 ปี (2,100 บาท) 18 เดือน	540
2. ค่ารถบรรทุก 1 ตัน 1.2 ปี (2,100 บาท) 1.5 เดือน	1,500
3. ค่ารถบรรทุก 1 ตัน 1.2 ปี (2,100 บาท) 18 เดือน	450
4. ค่ารถบรรทุก 1 ตัน 1.2 ปี (2,100 บาท) 1.5 เดือน	180
5. ค่ารถบรรทุก 1 ตัน 1.2 ปี (2,100 บาท) 1.5 เดือน	135
6. ค่ารถบรรทุก 1 ตัน 1.2 ปี (2,100 บาท) 1.5 เดือน	198
7. ค่ารถบรรทุก 1 ตัน 1.2 ปี (2,100 บาท) 1.5 เดือน	110
8. ค่ารถบรรทุก 1 ตัน 1.2 ปี (2,100 บาท) 1.5 เดือน	1,500
รวม	4,110*

หมายเหตุ * ค่าวัสดุและค่าแรงคนงานปีละ ๓ เดือนที่ 30 เมษายน 2567

การจัดการองค์ความรู้ (KM) ประจำปี 2567

เครื่องพ่นกำจัดวัชพืชแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์

ที่มา

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี มีเป้าหมายผลิตเมล็ดพันธุ์หญ้าพันธุ์ผสมเพื่อช่วยเกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์การเกษตรต่างๆ ของกรมปศุสัตว์ทุกปี เนื่องจากปีๆหนึ่งการกำจัดวัชพืชในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ค่อนข้างทำได้ยากและถ้าไม่ดำเนินการกำจัดวัชพืชในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ จะทำให้หญ้าที่เก็บเกี่ยวมีปริมาณต้นวัชพืชในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ การกำจัดวัชพืชไม่คุ้มค่าให้ผลตอบแทนเป้าหมายการผลิตและมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์

แนวคิด

การกำจัดวัชพืชโดยใช้แรงงานคนอาจทำได้เฉพาะ 1 ไร่ต่อแรงงาน 4 คน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินลูกรัง การถากหรือถอนทำได้ยาก ทำให้ไม่สามารถกำจัดวัชพืชในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ได้ตามเวลาที่เหมาะสม เนื่องจากการผลิตเมล็ดพันธุ์ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งรวมถึงคิดประสิทธิภาพเครื่องฉีดพ่นด้วยสารเคมีกำจัดวัชพืช โดยผู้ใช้เครื่องฉีดพ่นกำจัดวัชพืชที่ขาดประสิทธิภาพและเกษตรกรจึงจะไปฉีดในแปลงได้โดย ใช้แรงงาน 1 คน ฉีดกำจัดวัชพืชได้ 8 ไร่ต่อวัน

การนำไปใช้

ใช้สารกำจัดวัชพืชพิกเลาใหม่ ในอัตรา 1,000 มิลลิกรัมต่อไร่ 100 ลิตร ฉีดพ่นบนพื้นที่ 1 ไร่ สำหรับแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์แรกใช้ฉีดพ่นหลังการปลูกต้นหญ้าได้ 3 สัปดาห์ แต่ใช้ครบคืน 7 สัปดาห์ สำหรับแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ที่ 2 ใช้สารเคมีในอัตรา 1,000 มิลลิกรัมต่อไร่ 100 ลิตร พ่นบนพื้นที่ 1 ไร่ ใช้ฉีดพ่นหลังการตัดหญ้า 3 สัปดาห์ แต่ใช้ครบคืน 5 สัปดาห์

ประโยชน์/ข้อดี

- 1.ลดค่าใช้จ่ายการกำจัดวัชพืช
- 2.ประหยัดแรงงานในการปฏิบัติงาน
- 3.ประหยัดแรงงาน
- 4.ลดการใช้สารเคมี ผู้ปฏิบัติงานมีความปลอดภัย
- 5.ใช้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการผลิตเมล็ดพันธุ์
- 6.ปลอดภัยต่อพืชชนิด (มีการป้องกันการใช้ยาฆ่าหญ้า)

หลังการฉีดพ่น 1 สัปดาห์

สามารถใช้เครื่องพ่นกำจัดวัชพืช โดยใช้แรงงาน 1 คน สามารถฉีดพ่นได้ 8 ไร่ต่อวัน คิดเป็นค่าใช้จ่ายรวม 425.67 (บาท/ไร่)

ผลผลิต (Output) ใช้เครื่องฉีดกำจัดวัชพืชที่สามารถกำจัดวัชพืชได้ในพื้นที่ขนาดใหญ่ ด้านต่อไร่ของสารที่กำจัด
ประสิทธิภาพ (Output/ไร่) สามารถฉีดกำจัดวัชพืชในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์ในแปลงอื่นๆได้
ผลกระทบ (Impact) การกำจัดวัชพืชในแปลงผลิตเมล็ดพันธุ์มีประสิทธิภาพมากกว่าการถอนวัชพืช

ค่าใช้จ่ายการกำจัดวัชพืช

รายการ	หน่วย	ใช้แรงงานคน	ใช้พื้นที่คน	ใช้เงินต่อไร่
ต้นทุนสารเคมี	บาท	0	2,500	12,240
ค่าแรงงาน	บาท/ไร่	32	4	1
ค่ารถ	บาท/ไร่	1,400	175	43.75
ค่าจ้างฉีดพ่น	บาท/ไร่	0	32.04	131.74
ค่ารถ	บาท/ไร่	0	250	250
ต้นทุนกำจัดวัชพืช	บาท/ไร่	1,400	457.04	425.67

*หมายเหตุ: ค่าแรงงาน 250 บาท/คน/วัน
ค่าเช่ารถพ่นพริก 32.04 บาท/ไร่
ค่าเช่ารถฉีด/อุปกรณ์ใช้รวม 5.0

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สุราษฎร์ธานี

อุปกรณ์ดีจอรอบ เครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง

ศว.สระแก้ว

กระบวนการผลิตหญ้าแห้ง มีความจำเป็นต่อใช้ในการผลิต โดยเฉพาะการอัดฟ่อนหญ้าแห้ง จะใช้เครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง เป็นเครื่องผลิตด้วยหลักการเครื่องจักรที่ใช้พลังงานจาก ประตอกับสภาพพื้นที่แปลงมีขนาดเล็ก หากใช้เครื่องเสียของพลังงาน เช่น มีดขาดมีดขาด ไข่วืดขาด ขาด หรือรถเคลื่อน จึงต้องมีการหมุนเวียนช่างซ่อมแซมเพื่อการผลิตเครื่อง หรือใช้มีดเปลี่ยนที่ด้วยแรงงานคน ซึ่งมีความยุ่งยาก และใช้แรงงานการดำเนินงานมาก จึงมีแนวคิดในการประดิษฐ์ อุปกรณ์ดีจอรอบเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง เพื่อให้มีความสะดวกและลดการใช้แรงงานคน

วิเคราะห์สาเหตุ/ปัญหา

การผลิตฟ่อนหญ้าแห้งใช้มีดเปลี่ยนบ่อยครั้งเกิดฟ่อนหญ้าแห้ง ต้องใช้แรงงานคน ผลิตมากกว่าในการจับงานดูแลมีดและหญ้าแห้งเพื่อให้มีดคมหรือมีดรถเคลื่อน

การแก้ปัญหา

ประดิษฐ์อุปกรณ์ดีจอรอบเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง เพื่อช่วยผู้ทรงอิทธิพล ผู้ปฏิบัติงานและลดเวลาในการดำเนินงาน ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มที่จับถนัดมือ

วิธีการทำ

- เลือกฟ่อนของฟักมากรเจ้ากับเพลาปั่น PTO หรือเพลาตามรถการดึงออก ของเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้งได้ วัดขนาดความยาวของเพลา 6 ฟุต และปลอกเหล็ก 6 ฟุต ด้านจับมีดของอุปกรณ์ดีจอรอบ แล้วตัดเหล็กตามขนาด ดังนี้
  - เพลาเพลาดีจอรอบ ยาวเหล็กยาว 30 ซม.
  - ด้านจับมีดหมุน ด้านเหล็กยาว 15 ซม.
  - ปลอกเหล็กด้านจับ ด้านเหล็กยาว 12 ซม.
- เชื่อมเหล็กเพลาเข้ากับฟ่อนของมอเตอร์ด้านจับมีดหมุน ใส่ปลอกเหล็กด้านจับ
- เชื่อมฟ่อนเหล็ก 7 ฟุต ที่ด้านจับมีดหมุน หากมีน้ำมัน

ผลสำเร็จดีจอรอบเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง

ข้อมูลเปรียบเทียบการใช้ชีวิตเดิม และใช้อุปกรณ์ดีจอรอบ

รายการ	ครั้งเดิม	ใช้มีดใหม่ (ใช้ของแบบเก่า)	ใช้อุปกรณ์ดีจอรอบ (ใช้ฟ่อนหญ้าแห้ง)	หมายเหตุ
1. ใช้เวลาเตรียมฟ่อน	30 นาที	0	10-20	
2. ใช้แรงงานคน	3 คน	1 คน	1	
3. ผลิตฟ่อน	30 ฟ่อน	30	30	ค่ามีด
3.1 กรณีใช้ของเดิม		30	30	
3.2 กรณีใช้ของดี		25	15	

รายละเอียดอุปกรณ์

การนำไปใช้ประโยชน์

สถานการณ์ที่นำไปใช้ในการดีจอรอบเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง ในภาคอีสานของเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้งที่เคลื่อน ไม่สามารถผลิตฟ่อนหญ้าแห้งได้ หรือ มีดขาดมีดขาด หรือเครื่องทำงานไม่มีที่จับถนัดมือ และปัญหาอื่น ๆ ประสิทธิภาพ 1-2 คน ผลิตจากอุปกรณ์ เพื่อการผลิตมีดที่ง่ายและสะดวกมากขึ้น เมื่อใช้อุปกรณ์ดีจอรอบเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้งช่วย จะทำให้ช่วยลดต้นทุน และเวลาในการดำเนินงาน สามารถที่จะใช้ประโยชน์จากฟ่อนหญ้าแห้ง นำมาทำเป็น ขนถ่ายใส่รถบรรทุก เก็บฟ่อนหญ้า และทำการประคองอุปกรณ์ด้วย ไม่สิ้นเปลือง วัสดุไม่แพง อุปกรณ์ทำเป็นอุปกรณ์ที่ไม่ใช่สามารถใช้งานได้ใช้เพื่อประโยชน์

ใช้ดีจอรอบ

ใช้ดีจอรอบเครื่องอัดฟ่อนหญ้าแห้ง

ประโยชน์ / ข้อดี / จุดเด่น

- ใช้สะดวก มีน้ำหนักไม่มาก ประมาณ 1.5-2 กิโลกรัม ขึ้นอยู่กับขนาดไม่มาก เคลื่อนย้ายสะดวก
- ลดการใช้จำนวนแรงงานคน
- ประหยัดเวลา สามารถปฏิบัติงานได้เร็วขึ้น เพื่อประหยัดเวลาการทำงาน
- สามารถที่จะประคองผู้ทรงอิทธิพลที่ของมีด ขึ้นของไม่จับถนัดมือ ไม่ใช้เทคโนโลยีที่สูง วัสดุทำให้ง่ายต่อการใช้งานวัสดุทั่วไป และสามารถใช้ฟ่อนหญ้าแห้ง/ฟ่อนหญ้าแห้งที่ไม่ใช่ภายในศูนย์ มาทำใช้เพื่อประโยชน์และลดต้นทุนค่า
- จุดเด่นของเครื่องมีด วัสดุอุปกรณ์ไม่แพง ใช้ง่าย ลดการใช้แรงงานคน เคลื่อนย้ายสะดวก

K
M
2
0
2
4

1 บทนำ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา เป็นหน่วยงานสังกัดศูนย์ปฏิบัติการสัตวศาสตร์ครบวงจร Food Center ดำเนินการผลิตอาหาร TMR สำหรับเกษตรกร บริเวณเขตโครงการพัฒนาอาหารสัตว์ โดยศูนย์ปฏิบัติการผลิตอาหาร TMR ดังกล่าวดำเนินการผลิตอาหารผสมวัตถุดิบปริมาณมากตามสูตรที่กำหนด และขั้นตอนผสมส่วนมากมีการใช้รถพ่นน้ำตามสูตรอาหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ความชื้น และเป็นการสุขอนามัยในกระบวนการผลิต

ซึ่งการใช้รถพ่นน้ำตามสูตรอาหารที่เตรียมมาหากหรือการใช้รถพ่นน้ำทำให้เกิดความเสียหายต่อสัตว์หรือคนได้ เราขอแนะนำเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ให้ใช้รถพ่นน้ำตามสูตรอาหารผสมไม่เข้ากันซึ่งลดความเสียหายของวัตถุดิบอาหาร TMR ได้

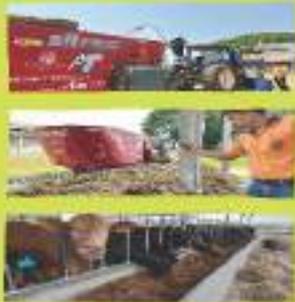
2 การแก้ปัญหา

ปัญหาหลักอันเนื่องมาจากการผสมรถพ่นน้ำตามในส่วนผสมอาหาร ส่งผลให้คุณภาพไม่เป็นไปตามที่ต้องการ เช่นเป็นก้อน และตรงจุดไม่มีการกระจายได้ ในอาหารที่คุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร

ซึ่งการแก้ปัญหาวิธีที่ดีกว่าคือใช้รถพ่นน้ำแบบพ่นน้ำตามสูตรอาหารที่เตรียมมา และเกษตรกรควรนำรถพ่นน้ำตามสูตรอาหารที่เตรียมมาไปใช้กับรถพ่นน้ำตามสูตรอาหารที่ใช้ตามวิธี

3 วิธีดำเนินการ/ขั้นตอน

ที่	รายการ	จำนวน	เป็นเงิน (บาท)
1	ถังสูบน้ำพร้อมมอเตอร์ (DC) 12 โวลต์	1 ตัว	440
2	ท่อเหล็กขนาด 1 นิ้ว ยาว 1.5 ม.	1 เส้น	75
3	เหล็กเส้นขนาด 1.2 ซม. ยาวต่อเส้นทุกขนาด 20 ซม.	2 เส้น	50
4	สกรูเหล็ก	1 กิโลกรัม	65
5	สายพานขนาด 1 นิ้ว ยาว 8 ม.	1 เส้น	240
6	ขดลวดขนาด 1 นิ้ว	1 ตัว	30
7	เบรคมือเหล็ก	2 ตัว	20
8	เหล็กเส้น 3/8 นิ้ว ยาว 30 ซม.	2 เส้น	20
9	ท่อเหล็กขนาด 5 นิ้ว ยาว 5 ซม.	1 เส้น	20
รวม			950

- นำเครื่องฉีดน้ำไปติดเข้ากับเครื่องผสมอาหาร TMR
- เชื่อมกับท่อพ่นน้ำตามสูตรอาหารที่เตรียมไว้
- ต่อสายไฟกับถังสูบน้ำพร้อมมอเตอร์ที่เตรียมไว้
- ถังน้ำสูบน้ำพร้อมรถพ่นน้ำตามสูตรอาหารไปยังฟักบัวและรถส่งอาหาร TMR
- รถส่งอาหารขนาด 5-10 เมตริกหรือรถพ่นน้ำตามสูตรอาหารผสม
- ถอดสายไฟออกจากถังสูบน้ำพร้อมมอเตอร์ที่เตรียมไว้

4 สรุปผลการดำเนินงาน

"ฟักบัว บัวบัว TMR" ของศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการผสมรถพ่นน้ำตามสูตรอาหาร TMR อย่างมีประสิทธิภาพและลดความเสียหายของวัตถุดิบอาหาร TMR นอกจากนี้การใช้น้ำตามสูตรอาหาร DC ทำให้ลดต้นทุนการผลิตอาหาร TMR ที่ใช้ในการผลิตอาหาร TMR ที่มีคุณภาพจากรถพ่นน้ำตามสูตรอาหาร

- ✓ **ผลผลิต Output** : ได้เครื่องฉีดน้ำตามสูตรอาหาร TMR 1 ชุด สำหรับการผสมอาหารที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ✓ **ผลลัพธ์ Outcome** : ผลผลิตรถพ่นน้ำตามสูตรอาหาร TMR ได้ดีขึ้น ลดแรงงาน ลดเวลา อาหารผสมเข้ากันและเหมาะสม
- ✓ **ผลกระทบ Impact** : ชาวไร่ได้รับประโยชน์จากอาหาร TMR คนละหนึ่งหน่วย เช่นรถพ่นน้ำตามสูตรอาหาร TMR ได้ดีขึ้น

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์นครราชสีมา
 ต.ปากช่อง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา 044-311-612

ใบมีดโรตารีจากเหล็กแหนบ

การใช้เหล็กแหนบเก่าของรถยนต์นำมาทำเป็นใบมีดเครื่องตัดหญ้าแบบโรตารี เนื่องจากมีความหนาใกล้เคียงกับใบมีดเดิมที่ติดมากับเครื่องจักร ขั้นตอนวิธีการไม่ซับซ้อน และสามารถหาได้ง่ายตามร้านขายของเก่า ราคาถูก ลดต้นทุนการผลิตและงบประมาณของหน่วยงาน

ขั้นตอน/วิธีดำเนินงาน

นำเหล็กแหนบรถยนต์เก่า วาดแบบให้มีขนาดกว้าง 8 ซม. ความยาว 43 ซม. ความหนา 1.2 ซม. ตัดและตัดงอ 45 องศา

รูปที่ 1
แบบแปลนใบมีดโรตารี

เจาะรูให้มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางขนาด 36 มม. (โดยตัดท่อเหล็ก 32 มม. มาทำปลอกรูใบ) เจียรคมใบมีด 30 องศา ตกน้หลังเจียรให้เรียบร้อย

รูปที่ 2
ติดตั้งและทดลองใช้งานจริง

ต้นทุนการผลิต

รายการ	หน่วย	จำนวน	ราคา/หน่วย	ราคา/ใบ	หมายเหตุ
เหล็กแหนบ บม. 3 กก.	ใบ	1	50.00	100.00	1 ชุดมี 2 ใบ
ใบเจียรเหล็กขนาด 4 นิ้ว	ใบ	1	30.00	60.00	
ใบตัดเหล็กขนาด 4 นิ้ว	ใบ	1	30.00	60.00	
ค่าแรง	คน	1	157.50	315.00	
ค่าไฟฟ้า	หน่วย	8	32.00	64.00	มินิเบรค 1000 w
รวม			299.50	599	

ได้ใบมีดเครื่องตัดหญ้าแบบโรตารี ที่มีขนาดเท่ากับใบมีดมาตรฐานจากโรงงานสามารถใช้งานได้ตามปกติมีประสิทธิภาพไม่แตกต่างจากใบมีดที่มีในท้องตลาดสามารถตัดวัชพืช ตัดอ และตัดปรับหญ้าในแปลงงานผลิตเป็นการลดต้นทุนในการผลิตเสบียงสัตว์ เหล็กแหนบเก่า 1 ใบ สามารถทำใบมีดได้จำนวน 2 ใบ มีกระบวนการในการทำง่ายไม่ซับซ้อนวัสดุหาได้ในท้องถิ่น ราคาต่ำกว่าใบมีดที่ซื้อจากผู้จำหน่าย

**ลดต้นทุนค่าใบมีดแบบโรตารี
จากชุดละ 1,000 บาท เหลือชุดละ 599 บาท**

ภาคผนวก

ตารางผนวกที่ 1 รายชื่อแปลงรวบรวมเก็บรักษาอนุรักษ์และฟื้นฟูต้นเชื้อพันธุ์พืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี 180 พันธุ์

ลำดับ ที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	พันธุ์/พันธุ์ปลูก/ Accession No.
1	ถั่วลิสงเถา พันธุ์ฟลอริเกรซ	<i>Arachis glabrata</i> Benth	Florigraze
2	หญ้าไนล์	<i>Acroceras macrum</i> Stapf	
3	ถั่วลิสงนา	<i>Alysicarpus vaginalis</i> (Linn.) DC.	
4	หญ้าม้า	<i>Andropogon gayanus</i> Kunth	CIAT 621
5	หญ้าม้า พันธุ์เคน	<i>Andropogon gayanus</i> Kunth	Kent
6	หญ้าม้า พันธุ์พลานาตินา	<i>Andropogon gayanus</i> Kunth	Planaltina
7	ถั่วลิสงเถา พันธุ์อีโคเทอร์ฟ	<i>Arachis glabrata</i> Benth.	Ecoturf
8	ถั่วลิสงเถา พันธุ์อาร์บรูค	<i>Arachis glabrata</i> Benth.	Arbrook
9	ถั่วลิสงเถาอมาริลโล	<i>Arachis pintoii</i> Krapov. & W.C. Greg.	Amarillo
10	หญ้าใบมันสยาม	<i>Axonopus catarinensis</i>	
11	ถั่วคาโลโป	<i>Calopogonium mucunoides</i> Desv.	
12	ถั่วพราเมล็ดแดง	<i>Canavalia gladiata</i> (Jacq.) DC.	
13	หญ้าบัพเฟล	<i>Cenchrus ciliaris</i> L.	
14	หญ้าบัพเฟล พันธุ์โมโลโป	<i>Cenchrus ciliaris</i> L.	Molopo
15	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์กำแพงแสน	<i>Cenchrus purpureus</i> hybrids	
16	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์มวกเหล็ก	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Muaklek
17	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ม้อท	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Mott
18	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ธรรมดา	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Common
19	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์จักรพรรดิ	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Chakkraphatdi
20	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ไต้หวัน A 25	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Taiwan A 25
21	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ทังกาจิม่า	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Tanga-shima
22	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ทีฟตัน	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Tifton
23	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์มหาสารคาม	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Vruckwona
24	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์เมอเคอรอน	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Merckeron
25	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์สุราษฎร์ 1	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Surat 1
26	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ยักซ์	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	King grass
27	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ไต้หวัน A148	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Taiwan A148
28	หญ้าอาลาฟัล	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	
29	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์รุกวอน่า	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Vruckwona
30	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ปากช่อง 1	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone	Pakchong 1

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	พันธุ์/พันธุ์ปลูก/ Accession No.
31	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์บ้าน่า	<i>Cenchrus purpureus</i> (Schumach.) Morrone x <i>C. americanus</i> (L.) Morrone	Bana
32	หญ้าเนเปียร์ พันธุ์ท้ายเขื่อนซูปเปอร์ลีฟ	<i>Cenchrus</i> spp.	
33	ถั่วเซนโตร	<i>Centrosema molle</i> Mart. ex Benth.	CIAT 15160
34	ถั่วเซนโตร พันธุ์คาร์ดิลโล	<i>Centrosema molle</i> Mart. ex Benth.	Cardillo (Q 25261)
35	ถั่วเซนจูเรียน พันธุ์ควาลเคต	<i>Centrosema pascuorum</i> Mart. ex Benth	Cavalcade
36	หญ้าไรต์ พันธุ์แคลไลด์	<i>Chloris gayana</i> Kunth	Callide
37	หญ้าแฝก	<i>Chrysopogon zizanioides</i> (L.) Roberty	
38	ถั่วเดสโมเดียม	<i>Codariocalyx gyroides</i> (Roxb. ex Link) Hassk.	Cora-Cora /CIAT 3001
39	หญ้าเบอร์มิวด้า	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	
40	หญ้าสตาร์	<i>Cynodon plectostachyus</i> (K. Schum.) Pilg.	
41	ถั่วไมยรา	<i>Desmanthus virgatus</i> (L.) Wild.	CPI 73463
42	ถั่วเดสโมเดียม	<i>Desmodium canum</i> ex. Davao	
43	ถั่วเดสโมเดียม	<i>Desmodium incanum</i> (Sw.) DC.	No. 52416
44	ถั่วหนูทองขาว/ผีเสื้อน้ำ	<i>Desmodium styracifolium</i> (Osbeck) Merr.	
45	ถั่วเดสโมเดียม	<i>Desmodium tortuosum</i> (Sw.) DC.	
46	ถั่วเวลเวทลีฟเดสโมเดียม	<i>Desmodium velutinum</i> (Wilid.) DC.	
47	หญ้าลาบงเฮ็กซ์	<i>Dichanthium aristatum</i> (Poir.) C.E. Hubb.	
48	หญ้าแพงโกลาญี่ปุ่น	<i>Digitaria decumbens</i> Steud	Transvala
49	หญ้าแพงโกลาใบเล็ก	<i>Digitaria erientha</i> Steud.	
50	หญ้าแพงโกลา	<i>Digitaria erientha</i> Steud.	
51	หญ้าแพงโกลาใบกว้าง	<i>Digitaria erientha</i> Steud.	
52	หญ้าแพงโกลาอาร์เจนตินาใบเล็ก	<i>Digitaria erientha</i> Steud.	
53	หญ้าจาร์รา	<i>Digitaria milanjana</i> (Rendle) Stapf	Jarra
54	หญ้าซาคาเต้	<i>Digitaria</i> sp.	
55	หญ้าวิลแมนเลิฟ	<i>Eragrostis superba</i>	
56	หญ้าหลงซูปเปอร์	<i>Eriochloa procera</i> (Retz) C.E. Hubb.	
57	ถั่วเดสโมเดียม	<i>Grona heterocarpa</i> (L.) H. Ohashi & K. Ohashi subsp. <i>heterocarpa</i>	

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	พันธุ์/พันธุ์ปลูก/ Accession No.
58	ถั่วคนทีดิน	<i>Grona heterocarpa</i> (L.) H. Ohashi & K. Ohashi subsp. <i>Ovalifolia</i> (Prain) H. Ohashi & K. Ohashi	
59	ถั่วเคลโมเดียม	<i>Grona heterocarpa</i> (L.) H. Ohashi & K. Ohashi subsp. <i>Ovalifolia</i> (Prain) H. Ohashi & K. Ohashi	CPI 46561
60	หญ้าหวายข้อ	<i>Hemarthria compressa</i> (Lf.) R.Br.	
61	คราม	<i>Indigofera tinctoria</i> L.	
62	ถั่วแลบแลบ No. 6536	<i>Lablab purpureus</i> (L.) Sweet	No. 6536
63	ถั่วแลบแลบ พันธุ์เอนดูเรน	<i>Lablab purpureus</i> (L.) Sweet	Endurance
64	ถั่วฝी	<i>Macroptilium lathyroides</i> (L.) Urb.	
65	ถั่วอาเซอร์	<i>Macrotyloma axillare</i> (E.Mey.) Verdc.	Archer /CPI 17814
66	ถั่วอัลฟีลฟา	<i>Medicago sativa</i> L.	
67	ถั่วอัลฟีลฟา พันธุ์นีโอทาซิวกาบะ	<i>Medicago sativa</i> L.	Neo-thachiwagaba
68	ถั่วอัลฟีลฟา	<i>Medicago sativa</i> L.	
69	ถั่วอัลฟีลฟา พันธุ์แฮสซาวิ	<i>Medicago sativa</i> L.	Hassawi
70	ถั่วอัลฟีลฟา พันธุ์ Magic	<i>Medicago sativa</i> L.	Magic
71	ถั่วอัลฟีลฟา พันธุ์ซีเรซ	<i>Medicago sativa</i> L.	Cerace
72	ถั่วอัลฟีลฟา พันธุ์อาร์กอน	<i>Medicago sativa</i> L.	Argon
73	ถั่วอัลฟีลฟา พันธุ์อัลเคอร์	<i>Medicago sativa</i> L.	Alcor
74	หญ้างากินี CIAT No. 6299	<i>Megathyrus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon &S.W.L. Jacobs	CIAT No. 6299
75	หญ้างากินี พันธุ์แฮมิล	<i>Megathyrus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon &S.W.L. Jacobs	Hamil
76	หญ้างากินี พันธุ์มอมบาซา	<i>Megathyrus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon &S.W.L. Jacobs	Mombaza
77	หญ้างากินี พันธุ์สีม่วง	<i>Megathyrus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon &S.W.L. Jacobs	TD 58, Simuang
78	หญ้างากินี พันธุ์นัทซุยูกะ	<i>Megathyrus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon &S.W.L. Jacobs	Natsuyutaka
79	หญ้างากินี พันธุ์แกตตอน	<i>Megathyrus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon &S.W.L. Jacobs	Gatton
80	หญ้างากินี พันธุ์อุมากู	<i>Megathyrus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon &S.W.L. Jacobs	Umaku

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	พันธุ์/พันธุ์ปลูก/ Accession No.
81	หญ้ากรีนแพนิก	<i>Megathyrsus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon & S.W.L. Jacobs	
82	หญ้ากินี พันธุ์ธรรมดา	<i>Megathyrsus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon & S.W.L. Jacobs var. <i>maximus</i>	Common
83	หญ้ากินี พันธุ์โคลเนียว	<i>Megathyrsus maximus</i> (Jacq.) B.K. Simon & S.W.L. Jacobs var. <i>maximus</i>	Coloniao
84	ถั่วกลายขึ้น พันธุ์Tinaroo	<i>Neonotonia wightii</i> (Wight&Arn.) J.A. Lackey	Tinaroo
85	ถั่วกลายขึ้น พันธุ์Cooper	<i>Neonotonia wightii</i> (Wight&Arn.) J.A. Lackey	Cooper
86	ถั่วคุดชู/ถั่วเพอโร	<i>Neustanthus phaseoloides</i> (Roxb.) Benth.	Reyan No.17/CPI 32118
87	หญ้าบลูแพนิก	<i>Panicum antidotale</i> Retz.	
88	หญ้าบลูแพนิก พันธุ์แบมบัสซี / หญ้ามาการิการี	<i>Panicum coloratum</i> L. var. <i>makarikariense</i> Gooss.	Bambatsi
89	หญ้ากินีญี่ปุ่น	<i>Panicum maximum</i> SG 01	SG 01
90	หญ้าอะตราตัม/หญ้าพาสพาลัม	<i>Paspalum atratum</i> Swallen	
91	หญ้าแดดลิส	<i>Paspalum dilatatum</i> Poir.	
92	หญ้าบาเฮียใบกว้าง	<i>Paspalum notatum</i> Flügge	
93	หญ้าบาเฮีย	<i>Paspalum notatum</i> Flügge var. <i>notaum</i>	
94	หญ้าพลิแคทูลัม	<i>Paspalum plicatulum</i> Michx.	
95	หญ้าจวินเฉ่า 4190	<i>Pennisetum giganteum</i> z.x.lin	Juncao 4190
96	หญ้าเนเปียร์เพชรบูรณ์	<i>Pennisetum purpureum</i> Phetchaboon	
97	หญ้าเนเปียร์สีม่วง สายพันธุ์ SUT 1	<i>Pennisetum purpureum</i> 'Prince'	
98	โสน	<i>Sesbania javanica</i> Miq.	
99	หญ้าเพอเฟิลพีเจียน	<i>Setaria incrassata</i> (Hochst.) Hack.	
100	หญ้าซีตาเรีย พันธุ์คาซังกูลา	<i>Setaria sphacelata</i> (Schumach.) Stapf & C.E. Hubb.	Kazungula
101	หญ้าซีตาเรีย พันธุ์นันทิ	<i>Setaria sphacelata</i> (Schumach.) Stapf & C.E. Hubb.	Nandi
102	หญ้าซีตาเรีย พันธุ์สเปลนดา	<i>Setaria sphacelata</i> (Schumach.) Stapf & C.E. Hubb.	Splenda
103	ถั่วท่าพระสไตโล	<i>Stylosanthes guianensis</i> (Aubl.) Sw. var. <i>guianensis</i>	Tha Phra / CIAT 184
104	ถั่วฮามาต้า/ถั่วเวอรานโน	<i>Stylosanthes hamata</i> (L.) Taub.	Verano
105	ถั่วสติกกีส์ไตโล	<i>Stylosanthes viscosa</i> (L.) SW.	
106	ถั่วเทอร์มันัส	<i>Teramnus uncinatum</i> CIAT 7315	
107	หญ้าหางอัน	<i>Uraria lagopodioides</i> (L.) Desv.ex DC.	

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	พันธุ์/พันธุ์ ปลูก/accession No.
108	หญ้าซิกแนลตั้ง	<i>Urochloa brizantha</i> (Hochst. ex A.Rich.) R.D. Webster	
109	หญ้าซิกแนลตั้ง สายพันธุ์ CIAT6780	<i>Urochloa brizantha</i> (Hochst. ex A.Rich.) R.D. Webster	CIAT 6780
110	หญ้าซิกแนลตั้ง สายพันธุ์ CIAT16318	<i>Urochloa brizantha</i> (Hochst. ex A.Rich.) R.D. Webster	CIAT 16318
111	หญ้าซิกแนลตั้ง สายพันธุ์ CIAT16322	<i>Urochloa brizantha</i> (Hochst. ex A.Rich.) R.D. Webster	CIAT 16322
112	หญ้าซิกแนลตั้ง สายพันธุ์ CIAT16337	<i>Urochloa brizantha</i> (Hochst. ex A.Rich.) R.D. Webster	CIAT 16337
113	หญ้าซิกแนลตั้ง สายพันธุ์ CIAT16827	<i>Urochloa brizantha</i> (Hochst. ex A.Rich.) R.D. Webster	CIAT 16827
114	หญ้าซิกแนลตั้ง สายพันธุ์ CIAT16835	<i>Urochloa brizantha</i> (Hochst. ex A.Rich.) R.D. Webster	CIAT 16835
115	หญ้าซิกแนลตั้ง สายพันธุ์ CIAT26110	<i>Urochloa brizantha</i> (Hochst. ex A.Rich.) R.D. Webster	CIAT 26110
116	หญ้าซิกแนลนอน พันธุ์บาซิลิสก์	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	Basillisk
117	หญ้าซิกแนลนอน LSL006595	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	LSL 006595
118	หญ้าซิกแนลนอน No.210724	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	No. 210724
119	หญ้าซิกแนลนอน No.344767	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	No. 344767
120	หญ้าซิกแนลนอน No.355713	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	No. 355713
121	หญ้าซิกแนลนอน No.355744	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	No. 355744
122	หญ้าซิกแนลนอน No.355916	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	No. 355916
123	หญ้าซิกแนลนอน No.401552	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	No. 401552
124	หญ้าซิกแนลนอน No.404609	<i>Urochloa decumbens</i> (Stapf) R.D. Webster	No. 404609
125	หญ้าซิกแนลเลื้อย	<i>Urochloa humidicola</i> (Rendle) Morrone & Zuloaga	
126	หญ้าซิกแนลเลื้อย No. 364409	<i>Urochloa humidicola</i> (Rendle) Morrone & Zuloaga	No 364409
127	หญ้าซิกแนลเลื้อย No. 499378	<i>Urochloa humidicola</i> (Rendle) Morrone & Zuloaga	No 499378
128	หญ้ารูซี่	<i>Urochloa ruziziensis</i> R. Germ. & C. M. Evrard	
129	หญ้ามูลาโต้ 2	<i>Urochloa ruziziensis</i> x <i>U. decumbens</i> x <i>U. brizantha</i>	Mulato II
130	หญ้ามูลาโต้	<i>Urochloa brizantha</i> x <i>U. ruziziensis</i>	Mulato

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	พันธุ์/พันธุ์ ปลูก/accession No.
131	หญ้าขน (มอริซัส)	<i>Urochloa mutica</i> (Forssk.) T.Q. Nguyen	
132	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No. 1	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.1
133	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No. 2	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.2
134	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.3	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.3
135	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.4	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.4
136	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.5	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.5
137	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.6	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.6
138	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.7	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.7
139	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.8	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.8
140	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.9	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.9
141	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.10	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.10
142	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.11	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.11
143	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.12	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.12
144	หญ้ารูซี่ พันธุ์สังเคราะห์ No.13	<i>Urochloa ruziziensis</i>	syn1 NO.13
145	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ 0.05 (20-1)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) 0.05 (20-1)	(4x) 0.05(20-1)
146	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.05 (20-2)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.05 (20-2)	
147	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.05 (26-2)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.05 (26-2)	
148	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.05 (26-5)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.05 (26-5)	
149	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.05 (26-7)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.05 (26-7)	
150	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.05 (8-1)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.05 (8-1)	
151	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.05 (8-3)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.05 (8-3)	
152	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.05 (8-7)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.05 (8-7)	
153	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.1 (14)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.1 (14)	(4x) C0.1(14)
154	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.10 (20)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.10 (20)	
155	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.10 (8-1)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.10 (8-1)	
156	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.10 (8-3)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.10 (8-1)	
157	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.10 (8-2)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.10 (8-2)	
158	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.15 (26)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.15 (26)	
159	หญ้ารูซี่เตตระพลอยด์ C0.20 (14)	<i>Urochloa ruziziensis</i> (4X) C0.20 (14)	
160	หญ้ายูโรโคลอูกผสม Br203	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br203
161	หญ้ายูโรโคลอูกผสม Br226	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br226

ตารางผนวกที่ 1 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	พันธุ์/พันธุ์ ปลูก/accession No.
162	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม Br185	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br185
163	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.0465	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br02/No. 0465
164	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.0799	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br02/No. 0799
165	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.00931	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br05/No. 00931
166	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.01469	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br05/No. 01469
167	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.2515	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br04/No. 2515
168	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.01435	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br05/No. 01435
169	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.01520	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br05/No. 01520
170	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.01586	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br05/No. 01586
171	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.01614	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Mx02/No. 01614
172	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.2069	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br04/No. 2069
173	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.3207	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br04/No. 3207
174	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.01738	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Br05/No. 01738
175	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.02090	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Mx02/No. 02090
176	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.02531	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Mx02/No. 02531
177	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.02552	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Mx02/No. 02552
178	หญ้ายูโรคคอลลูกผสม No.03731	<i>Urochloa</i> spp. hybrid	Mx02/No. 03731
179	หญ้าโคโร	<i>Urochloa subquadrifera</i> (Trin) R.D. Webster	
180	ถั่ววิกน่า/ถั่วแปบป่า	<i>Vigna umbellata</i> (Thunb.) Ohei & H. Ohashi	

ตารางผนวกที่ 2 รายชื่อแปลงรวบรวมเก็บรักษาอนุรักษ์และฟื้นฟูต้นเชื้อพันธุ์พืชอาหารสัตว์พื้นเมือง 180 พันธุ์

ลำดับที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่รวบรวม
1	ต้นโฝงผา,ครอบจักรวาล	<i>Abutilon indicum</i> (L.) Sweet	ศวอ.นครราชสีมา
2	ต้นตำแยแมว	<i>Acalypha indica</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
3	ผักคราด	<i>Acmella oleracea</i> (L.) R.K Jansen	ศวอ.นครราชสีมา
4	หญ้าใบไม้	<i>Acroceras munroanum</i> (Balansa) Henr.	ศวอ.นครราชสีมา
5	ถั่วลิสงนา	<i>Alysicarpus vaginalis</i> (Linn.) DC.	ศวอ.นครราชสีมา
6	ถั่วลิสงนา N12	<i>Alysicarpus vaginalis</i> (Linn.) DC.	ศวอ.นครราชสีมา
7	ถั่วลิสงนา N21	<i>Alysicarpus vaginalis</i> (Linn.) DC.	ศวอ.นครราชสีมา
8	ถั่วลิสงนา N9	<i>Alysicarpus vaginalis</i> (Linn.) DC.	ศวอ.นครราชสีมา
9	ฟ้าทลายโจร	<i>Andrographis paniculata</i> (Burn.f.) Wall.ex Nees	ศวอ.นครราชสีมา
10	หญ้าใบมัน, มาเลเซีย	<i>Axonopus compressus</i> (Swartz.) Beauv.	ศวอ.นครราชสีมา
11	หญ้าแวมโคก	<i>Bothriochloa glabra</i> (Roxb.) A. Camus	ศวอ.นครราชสีมา
12	หญ้าตีนกา	<i>Brachiaria distachya</i> (L.) Stapf	ศวอ.นครราชสีมา
13	หญ้าต้นติด	<i>Brachiaria reptan</i> (L.) Gard. And C.E.Hubb.	ศวอ.นครราชสีมา
14	หญ้าไฟใบเล็ก	<i>Brachiaria setigera</i> (Retz) C.E. Hubb	ศวอ.นครราชสีมา
15	หญ้าสอนกระจับ	<i>Cenchrus echinatus</i> Linn.	ศวอ.นครราชสีมา
16	ต้นเอื้องหมายนา	<i>Cheilocostus speciosus</i> (J.Koenig)	ศวอ.นครราชสีมา
17	หญ้ารังนก	<i>Chloris barbata</i> (L.) Sw.	ศวอ.นครราชสีมา
18	หญ้าขุนยวม	<i>Choris dolichostachya</i> Lagasca	ศวอ.นครราชสีมา
19	ต้นสาบเสือ ดงร้าง	<i>Chromolaena odorata</i> (L.) R.M.King and H.Rob.	ศวอ.นครราชสีมา
20	ต้นส่องฟ้าแดง	<i>Clausend harmandiana</i> (Pierre) Pierre ex Guillaumin	ศวอ.นครราชสีมา
21	ผักเสี้ยนผี	<i>Cleome viscosa</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
22	อัญชันสีขาว	<i>Clitoria ternated</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
23	อัญชันม่วง	<i>Clitoria ternated</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
24	ต้นอัญชันสีม่วงซ้อน	<i>Clitoria ternated</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
25	ผักปลาบ	<i>Commelina bengalensis</i> Linn.	ศวอ.นครราชสีมา
26	ต้นปอกระเจา	<i>Corchorus capsularis</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
27	ปอเทือง	<i>Crotalaria juncea</i>	ศวอ.นครราชสีมา
28	ต้นหึ่งเม่น	<i>Crotalaria pallida</i> Aiton.	ศวอ.นครราชสีมา

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่รวบรวม
29	หญ้าแพรกป่า	<i>Cynodon arcuatus</i>	ศวอ.นครราชสีมา
30	หญ้าแพรกไหว้ครู	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	ศวอ.นครราชสีมา
31	หญ้าแพรก	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	ศวอ.นครราชสีมา
32	หญ้าแห้วหมู	<i>Cyperus rotundus</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
33	หญ้าปากควาย	<i>Dactyloctenium aegyptium</i> (L.) Willd.	ศวอ.นครราชสีมา
34	หญ้าแมงมี	<i>Desmodium heterophyllum</i> (Willd.) DC.	ศวอ.นครราชสีมา
35	หญ้าแหวน	<i>Dichanthium caricosum</i> (L.) A. Camus	ศวอ.นครราชสีมา
36	หญ้าเครือแดง,ปล้องข้าวนก	<i>Digitaria ciliaris</i> (Rrtz.) Koel.	ศวอ.นครราชสีมา
37	ผักกูด	<i>Diplazium esculentum</i> (Retz.) Swastz	ศวอ.นครราชสีมา
38	หญ้าข้าวนก	<i>Echinochloa colona</i> (L.) Link	ศวอ.นครราชสีมา
39	ต้นไค้ไม่รู้ลิ้ม	<i>Elephantopus scaber</i> Linn.	ศวอ.นครราชสีมา
40	หญ้าตีนกา, หญ้าปากคอก	<i>Eleusine indica</i> (L.) Gaertn.	ศวอ.นครราชสีมา
41	ต้นหุปลาช่อน	<i>Emilia sonchifolia</i> (L.) DC. ex DC.	ศวอ.นครราชสีมา
42	หญ้าหวาย	<i>Eragrostis diplachnoides</i> (Steud.) Stapf	ศวอ.นครราชสีมา
43	หญ้าไผ่ปู	<i>Eragrostis unioloides</i> Nees	ศวอ.นครราชสีมา
44	หญ้ากาย	<i>Eulalia siamensis</i>	ศวอ.นครราชสีมา
45	น้ำนมราชสีห์	<i>Euphorbia hirta</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
46	ต้นบานไม่รู้โรยป่า	<i>Gomphrena celosioides</i> Mart.	ศวอ.นครราชสีมา
47	หญ้าหวายข้อ	<i>Hemarthria compressa</i> (Linn.f.) R.Br.	ศวอ.นครราชสีมา
48	หญ้าหนวดฤๅษี	<i>Heteropogon contortus</i> (L.) P. Beauv.ex Roemer and Schultes	ศวอ.นครราชสีมา
49	หญ้าคา	<i>Imperata cylindrica</i> (L.) Raeusch.	ศวอ.นครราชสีมา
50	ครามขน,ชี้หนอนแดง (อุบลฯ)	<i>Indigofera hirsuta</i> Linn.	ศวอ.นครราชสีมา
51	เถาสะอึก	<i>Ipomoea maxima</i> Don ex Sweet	ศวอ.นครราชสีมา
52	หญ้ากกดอกขาว	<i>Killinga brevifolia</i> Rottb.	ศวอ.นครราชสีมา
53	ถั่วฝัก	<i>Macroptilium lathyroides</i> (L.) Urb.	ศวอ.นครราชสีมา
54	ผักแว่น	<i>Marsilea crenata</i> C. Presl	ศวอ.นครราชสีมา
55	หญ้าดอกแดง	<i>Melinis repens</i> (Wild.) Ziska	ศวอ.นครราชสีมา

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่รวบรวม
56	มะระขี้นก	<i>Momordica charantia</i> Linn	ศวอ.นครราชสีมา
57	หญ้าพง	<i>Neyraudia reynaudiana</i> (Kunth) H. Keng ex Hitchc.	ศวอ.นครราชสีมา
58	หญ้าไไขเหาหลวง	<i>Panicum notatum</i> Retz.	ศวอ.นครราชสีมา
59	หญ้านมหนอน	<i>Paspalum conjugatum</i> Bergius	ศวอ.นครราชสีมา
60	กระทกรก	<i>Passiflora foetida</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
61	ต้นตำลึงทอง, กระทกรก	<i>Passiflora foetida</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
62	ต้นกระสัง	<i>Peperomia pellucida</i> (L.) Kunth	ศวอ.นครราชสีมา
63	ถั่วคุดชู/ถั่วเพอโร	<i>Peuraria phaseoloidies</i>	ศวอ.นครราชสีมา
64	ต้นลูกใต้ใบ	<i>Phyllanthus urinaria</i> L.	ศวอ.นครราชสีมา
65	ต้นโง้งเทง	<i>Physalis angulata</i> var. <i>angulata</i>	ศวอ.นครราชสีมา
66	ต้นชะพลู	<i>Piper samentosum</i>	ศวอ.นครราชสีมา
67	ต้นหูเสือ	<i>Plectranthus amboinicus</i>	ศวอ.นครราชสีมา
68	ลูกพรวนหมา	<i>Pycnospora lutescens</i> (Poir.) Schindl.	ศวอ.นครราชสีมา
69	ต้นกาบกระปอม	<i>Rhynchosia minima</i> (L.) DC.	ศวอ.นครราชสีมา
70	ชุมเห็ดไทย	<i>Senna tora</i> (L.) Roxb.	ศวอ.นครราชสีมา
71	หญ้าดอกห่าง	<i>Setaria flavidum</i> (Retz.) A. Camus	ศวอ.นครราชสีมา
72	ต้นขี้ดมอน	<i>Sida acuta</i> Burm.f.	ศวอ.นครราชสีมา
73	ต่ายาน/เถาประสงค์	<i>Streptocaulon juvenas</i> (Lour.) Merr	ศวอ.นครราชสีมา
74	หญ้าแฝก	<i>Themeda triandra</i> (Forssk.)	ศวอ.นครราชสีมา
75	หญ้าแฝกเถื่อน	<i>Themeda villosa</i> Duran and Jackson	ศวอ.นครราชสีมา
76	ต้นรางจืด	<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	ศวอ.นครราชสีมา
77	บุหงานรา	<i>Thysanostigma siamensis</i> J.B. Imla	ศวอ.นครราชสีมา
78	เถาย่านาง	<i>Tiliacora triandra</i> (Colebr.) Diels	ศวอ.นครราชสีมา
79	หญ้าหางอัน	<i>Uraria lagopodioidas</i> (L.) Desv.ex Dc.	ศวอ.นครราชสีมา
80	หญ้าเพ็ก	<i>Vietnamosasa pusilla</i> (A. Cheval. and A. Camus) Nguyen	ศวอ.นครราชสีมา
81	ส้มป่อย	<i>Acacia concinna</i> (Willd.) DC.	ศวอ.ลำปาง
82	หญ้าใบไม้	<i>Acroceras munroanum</i> (Balansa) Henr.	ศวอ.ลำปาง

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่รวบรวม
83	พฤกษ์ / ผักตุ๊ด	<i>Alnizia lebbeck</i> Benth	ศวอ.ลำปาง
84	หญ้าคา	<i>Andrographis paniculata</i>	ศวอ.ลำปาง
85	ผักปลัง	<i>Basella alba</i> L.	ศวอ.ลำปาง
86	ผักสะแล	<i>Broussonetia kurzii</i> (Hook.f.) Corner	ศวอ.ลำปาง
87	ปอสา	<i>Broussonetia papyrifera</i> (L.) Vent.	ศวอ.ลำปาง
88	หางนกยูงไทย	<i>Caesalpinia pulcherrima</i> (L.) Sw.	ศวอ.ลำปาง
89	ถั่วมะแฮะ	<i>Cajanus cajan</i>	ศวอ.ลำปาง
90	มะม่วงหาวมะนาวโห่	<i>Carissa carandas</i> L.	ศวอ.ลำปาง
91	ตีป्ली	<i>Cissus quadrangularis</i> L.	ศวอ.ลำปาง
92	ตุน	<i>Colocasia gigantea</i> Hook.f.	ศวอ.ลำปาง
93	ผักก้านเงิง/คันทรง	<i>Colubrina asiatica</i> (L.) Brongn	ศวอ.ลำปาง
94	ผักปลาบใบแคบ	<i>Commelina diffusa</i> Burm.f.	ศวอ.ลำปาง
95	ปอเทือง	<i>Crotalaria juncea</i>	ศวอ.ลำปาง
96	ขมิ้นชัน	<i>Curcuma longa</i> Linn.	ศวอ.ลำปาง
97	ขมิ้นขาว	<i>Curcuma mangga</i> Valetton and Zijp	ศวอ.ลำปาง
98	อีเหนียว	<i>Desmodium gangeticum</i> (L.) DC.	ศวอ.ลำปาง
99	มะยมแดง	<i>Eugenia uniflora</i> L.	ศวอ.ลำปาง
100	ผักเหือด	<i>Ficus infectoria</i> Roxb.	ศวอ.ลำปาง
101	ผักเชียงดา	<i>Gymnema inodorum</i> (Lour.) Decne	ศวอ.ลำปาง
102	คาวตอง	<i>Houttuynia cordata</i> Thnb	ศวอ.ลำปาง
103	หญ้าตองกง	<i>Hysanolaena latifolia</i> (Roxb. ex Hornem.)	ศวอ.ลำปาง
104	ฝิ่นต้น/มะสู่้งแดง	<i>Jatropha multifida</i> L.	ศวอ.ลำปาง
105	กระถิน (พันธุ์ K636)	<i>Leucaena leucocephala</i>	ศวอ.ลำปาง
106	ตาลปัตรฤๅษี/ผักก้านจอบ	<i>Limnocharis flava</i> (L.) Buchenau	ศวอ.ลำปาง
107	เพี้ยฟาน	<i>Macropanax dispermus</i> (Blume) Kuntze	ศวอ.ลำปาง
108	มันฝรั่ง	<i>Manihot esculenta</i> (L.) Crantz	ศวอ.ลำปาง
109	หญ้าไข่เหา	<i>Mollugo pentaphylla</i> Linn	ศวอ.ลำปาง
110	หม่อน (พันธุ์เชียงใหม่ 60)	<i>Morus alba</i> L.	ศวอ.ลำปาง

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่รวบรวม
111	โปรงฟ้า	<i>Murraya siamensis</i> Craib	ศวอ.ลำปาง
112	มะลิตไม้/เพกา	<i>Oroxylum indicum</i> (L.) Kurz	ศวอ.ลำปาง
113	กระทกรก	<i>Passiflora foetida</i> L.	ศวอ.ลำปาง
114	ดีปลากั้ง	<i>Phlogacanthus pulcherrimus</i> T.Anderson.	ศวอ.ลำปาง
115	หญ้าแฉม	<i>Phragmites vallatoria</i> (Pluk. ex L.) Veldkamp	ศวอ.ลำปาง
116	ต้นหูเสือ	<i>Plectranthus amboinicus</i>	ศวอ.ลำปาง
117	ละหุ่ง	<i>Ricinus communis</i> L.	ศวอ.ลำปาง
118	อ้อยดำ	<i>Saccharum sinense</i> Roxb	ศวอ.ลำปาง
119	ผักหวานบ้าน	<i>Sauropus androgynus</i> (Linn.) Merr.	ศวอ.ลำปาง
120	ชุมเห็ดเทศ	<i>Senna alata</i> (L.) Roxb	ศวอ.ลำปาง
121	แค	<i>Sesbania grandiflora</i>	ศวอ.ลำปาง
122	เสลดพังพอน	<i>Sesbania javanica</i> Miq	ศวอ.ลำปาง
123	มะแว้ง	<i>Solanum indicum</i> L.	ศวอ.ลำปาง
124	มะแว้งนก/หญ้าต่อมดึก	<i>Solanum nigrum</i> Linn.	ศวอ.ลำปาง
125	โสมไทย	<i>Talinum paniculatum</i> Gaertn.	ศวอ.ลำปาง
126	บอระเพ็ด	<i>Tinospora crispa</i> (L.) Miers ex Hook.f.& Thomson	ศวอ.ลำปาง
127	ขี้ครอก/หญ้าอี้อยู่	<i>Urena lobata</i> L.	ศวอ.ลำปาง
128	แฝก (พันธุ์พระราชทาน)	<i>Vetiveria zizanioides</i>	ศวอ.ลำปาง
129	ถั่วแปบป่า	<i>Vigna umbellata</i>	ศวอ.ลำปาง
130	โพล	<i>Zingiber montanum</i> (J.Koenig) Link ex A. Dietr	ศวอ.ลำปาง
131	ถั่วลิสงนา	<i>Alysicarpus vaginalis</i> (Linn.) DC.	ศวอ.สตูล
132	ฟ้าทลายโจร	<i>Andrographis paniculata</i> (Burn.f.) Wall.ex Nees	ศวอ.สตูล
133	มะหาด	<i>Artocarpus lacuchan</i>	ศวอ.สตูล
134	หญ้าใบมัน, มาเลเซีย	<i>Axonopus compressus</i> (Swartz.) Beauv.	ศวอ.สตูล
135	หญ้าแฉมโคกเล็ก	<i>Bothriochloa caucasica</i> (Trin.) C.E.Hubb	ศวอ.สตูล
136	ปอสา	<i>Broussonetia papyrifera</i> (L.) Vent.	ศวอ.สตูล
137	กระโดน	<i>Careya sphaerica</i> Roxb.	ศวอ.สตูล
138	ขนหมอยแม่หม้าย	<i>Centotheca latifolia</i> (Osbn.) Trin.	ศวอ.สตูล

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่รวบรวม
139	ถั่วลาย	<i>Centrosema pubescens</i> Benth.	ศวอ.สตูล
140	หญ้าร้างนก	<i>Chloris barbata</i> (L.) Sw.	ศวอ.สตูล
141	หญ้าขุนยวม	<i>Choris dolichostachya</i> Lagasca	ศวอ.สตูล
142	อัญชัน ดอกน้ำเงิน	<i>Clitoria termatea</i> Linn.	ศวอ.สตูล
143	ผักปลาบ	<i>Commelina bengalensis</i> Linn.	ศวอ.สตูล
144	ผักปลาบนา	<i>Cyanotis axillaris</i> Roem. And Schult.	ศวอ.สตูล
145	หญ้าแพรก	<i>Cynodon dactylon</i> (L.) Pers.	ศวอ.สตูล
146	หญ้าจืด	<i>Cyrtococcum accrescens</i> (Trin.) Stapf	ศวอ.สตูล
147	หญ้าปากควาย	<i>Dactyloctenium aegyptium</i> (L.) Willd.	ศวอ.สตูล
148	ขางคันทนา	<i>Desmodium heterocarpon</i> (L.) DS.ssp.	ศวอ.สตูล
149	หญ้าพะงอเจียว	<i>Dichanthium annulatum</i> (Forssk.) Stapf	ศวอ.สตูล
150	หญ้าดอกเบา	<i>Digitaria microbachne</i> (J. Presl) Henrard	ศวอ.สตูล
151	ต้นโตไม่รู้ล้ม	<i>Elephantopus scaber</i> Linn.	ศวอ.สตูล
152	หญ้าตีนกา, หญ้าปากคอก	<i>Eleusine indico</i> (L.) Gaertn.	ศวอ.สตูล
153	หญ้าไช่ยุง	<i>Eragrostis Japonica</i> (Thunb ex Murr.) Trin.	ศวอ.สตูล
154	ผักกาดนกยูง (นราธิวาส)	<i>Erechtites valerianaefolia</i> (Wolf) DC.	ศวอ.สตูล
155	หลิ่งัน	<i>Flemingia brevipes</i> Craib	ศวอ.สตูล
156	แคฝรั่ง	<i>Gliricidia sepium</i>	ศวอ.สตูล
157	หญ้าหวายข้อ	<i>Hemarthria compressa</i> (Linn.f.) R.Br.	ศวอ.สตูล
158	ครามขน, ขี้หนอนแดง(อุบลฯ)	<i>Indigofera hirsuta</i> Linn.	ศวอ.สตูล
159	หญ้าแดง, หญ้ากระดูกไก่	<i>Ischaemum rugosum</i>	ศวอ.สตูล
160	หญ้าข้อแดง	<i>Ischaemum rugosum</i>	ศวอ.สตูล
161	ต้นหลอ	<i>Macaranga Tanarius</i> (L.) mull.arg	ศวอ.สตูล
162	ถั่วฝึ	<i>Macroptilium lathyroides</i> (L.) Urb.	ศวอ.สตูล
163	โคลงเคลงยวน	<i>Melastoma saigonense</i> (Kuntze) Merr.	ศวอ.สตูล
164	หญ้าดอกแดง	<i>Melinis repens</i> (Wild.) Ziska	ศวอ.สตูล
165	หญ้าข่มคา	<i>Microstegium ciliatum</i> (Trinius) A. Camus	ศวอ.สตูล
166	ยอเถื่อน	<i>Morindo elliptica</i> Ridl.	ศวอ.สตูล

ตารางผนวกที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	ชนิดพืช	ชื่อวิทยาศาสตร์	สถานที่รวบรวม
167	กินกุ้งน้อย	<i>Murdannia nudiflora</i> (L.) Brenen	ศวอ.สตูล
168	หญ้าละมาน	<i>Ottochloa nodosa</i> (Kunth) Dandy	ศวอ.สตูล
169	ตดหมูตดหมา	<i>Paederia linearis</i> Hook.f	ศวอ.สตูล
170	หญ้าชันกาด	<i>Panicum repens</i> Linn.	ศวอ.สตูล
171	หญ้านมหนอน	<i>Paspalum conjugatum</i> Bergius	ศวอ.สตูล
172	หญ้าสะกาดน้ำเค็ม	<i>Paspalum distichum</i> Linn.	ศวอ.สตูล
173	หญ้าหวาย	<i>Paspalum longifolium</i> Roxb.	ศวอ.สตูล
174	หญ้าคมบาง	<i>Scleria levis</i> Retz.	ศวอ.สตูล
175	ชุมเห็ดไทย	<i>Senna tora</i> (L.) Roxb.	ศวอ.สตูล
176	หญ้าหางหมาจิ้งจอก	<i>Setaria parviflora</i>	ศวอ.สตูล
177	หญ้าลินกระปือ	<i>Stenotaphrum helferi</i> Munro	ศวอ.สตูล
178	หญ้าแฝกเถื่อน	<i>Themeda villosa</i> Duran and Jackson	ศวอ.สตูล
179	บุหงานรา	<i>Thysanostigma siamensis</i> J.B. Imla	ศวอ.สตูล
180	หญ้านวลน้อย	<i>Zoysia matrella</i> (L.) Merrill	ศวอ.สตูล

รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปี 2567

ศูนย์ฯ ในสังกัดสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ 33 แห่ง

เขต 1

ศก. ชัยนาท

เขต 2

ศก. สระบุรี

เขต 3

ศก. นครราชสีมา

ศก. บุรีรัมย์

ศก. สุรินทร์

ศก. หนองบัวลำภู

เขต 4

ศก. นครราชสีมา

ศก. หนองบัวลำภู

ศก. สุรินทร์

ศก. บุรีรัมย์

ศก. ชัยนาท

ศก. นครราชสีมา

ศก. บุรีรัมย์

ศก. สุรินทร์

เขต 5

ศก. สระบุรี

ศก. นครราชสีมา

ศก. บุรีรัมย์

เขต 6

ศก. นครราชสีมา

ศก. บุรีรัมย์

ศก. สุรินทร์

เขต 7

ศก. นครราชสีมา

ศก. บุรีรัมย์

ศก. นครราชสีมา

ศก. บุรีรัมย์

เขต 9

ศก. บุรีรัมย์

ศก. นครราชสีมา

เขต 8

ศก. นครราชสีมา

ศก. บุรีรัมย์

ศก. นครราชสีมา

ศก. บุรีรัมย์

เขต 10 **เขต 11**

ศก. นครราชสีมา

ศก. นครราชสีมา

